

T. C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ERİŞKİN EVLİ KADINLARDA TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ
İLE CİNSEL DOYUMUN İLİŞKİSİ**

Hazırlayan

Mücahide Fatma YILMAZ

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ahmet YOSMAOĞLU

İSTANBUL-2014

T. C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ERİŞKİN EVLİ KADINLARDA TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ
İLE CİNSEL DOYUMUN İLİŞKİSİ**

Hazırlayan

Mücahide Fatma YILMAZ

124102033

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ahmet YOSMAOĞLU

İSTANBUL-2014

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 124102033
Öğrenci Adı Soyadı	: Mücahide Fatma YILMAZ
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Yrd.Doç.Dr. Ahmet YOSMAOĞLU
Tezin Başlığı	: Erişkin Evli Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rolü İle Cinsel Doyumun İlişkisi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 09.09.2014	Saati	: 13:00
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☒ OY BIRLIGI ☐ OY ÇOKLUGU			
☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)			
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDEDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi.	☐ Değişti.	
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☐ OY BIRLIGI ile REDEDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Yrd.Doç.Dr. Ahmet YOSMAOĞLU	
Danışman Üye	Yrd.Doç.Dr. Ahmet YOSMAOĞLU	
Üye	Yrd.Doç.Dr. Cemal Onur NOYAN	
Üye	Yrd.Doç.Dr. Ahmet Emre SARGIN	
Üye		

BEYAN FORMU

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütun bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütun bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Mücahide Fatma YILMAZ

ÖZET

ERİŞKİN EVLİ KADINLARDA TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ İLE CİNSEL DOYUMUN İLİŞKİSİ

Mücahide Fatma YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı

2014

Amaç:Bu çalışmada DSM-IV tanı kriterlerine göre herhangi bir psikiyatrik bozukluğu olmayan, 18-65 yaş arasındaki 100 evli kadının toplumsal cinsiyet rolleri ile cinsel doyumları arasındaki ilişki ve bazı demografik değişkenler (yaş, eğitim, eş eğitim, meslek, eş mesleği, çalışma durumu, evlilik süresi, çocuklarının olup olmaması, çocuk sayısı, gelir durumu, evlenme biçimi) açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Metod:Katılımcılara “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği”, “Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Demografik Bilgi Formu” verilmiştir.

Bulgular ve Sonuç:Araştırmada katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri ile cinsel doyumları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri bakımından puanları arttıkça, eşitlikçiliğe yaklaşıldıkça cinsel doyumları da artmaktadır. Diğer bir deyişle kadının cinsel doyumları, toplumsal cinsiyet rolleri bakımından eşitlikçi olmasıyla ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler:Toplumsal cinsiyet, Toplumsal cinsiyet rolü, Cinsellik, Cinsel doyum.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN GENDER ROLE AND SEXUAL SATISFACTION IN ADULT MARRIED WOMEN

Mücahide Fatma YILMAZ

Master Thesis, Department of Clinical Psychology

2014

Purpose: This study aims at investigating into the relationship between gender role and sexual satisfaction and some demographic variables (age, education, spouse education, occupation, spouse occupation, work status, duration of marriage, having/not having children, number of children, income, type of marriage) in 100 married women between the ages 18 and 65.

Method: The participants were given “Gender Roles Attitude Scale”, “Golombok-Rust Inventory of Sexual Satisfaction” and “Demographic Information Form” designed by the investigator.

Results and Conclusion: A significant positive relationship was found between the gender roles and sexual satisfaction level of the participants. As the scores regarding gender roles increases and the subjects approach egalitarianism, their sexual satisfaction level increases. In other words, the sexual satisfaction of the woman is related to her being egalitarian in terms of gender roles.

Key Words: Gender, Gender role, Sex, Sexual satisfaction.

ÖNSÖZ

Öncelikle bana tüm bunları bahşeden ve bu noktaya gelmemi nasip eden Rabbime sonsuz şükürler olsun.

Tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ahmet YOSMAOĞLU'na, eğitim hayatım boyunca bana inanan ve destekleyen aileme, özellikle varlığı varlığıma, ruhu ruhuma, gönlü gönlüme denk olan hayattaki en büyük şansım canım ablam Ayşe Özden'e maddi manevi her an yanımda olduğu için, ayrıca tez yazımım boyunca yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım ve iş arkadaşlarıma anlayışlarından ve her türlü desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Mücahide Fatma YILMAZ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI SAYFASI	I
BEYAN FORMU	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ	V
TABLOLAR	IV
KISALTMALAR	V
BÖLÜM I	1
1 GİRİŞ	1
1.1 Tanımlar:	2
1.1.1 Toplumsal cinsiyet:	2
1.1.2 Cinsellik:	3
1.1.3 Cinsel Doyum:	3
BÖLÜM II	4
2 KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
2.1 TOPLUMSAL CİNSİYET İLE İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR	4
2.1.1 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Tanımlar:	4
2.1.2 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Açıklamalar:	6
2.2 Toplumsal Cinsiyet Kuramları:	10
2.2.1 Biyolojik kuram	10
2.2.2 Psikanalitik kuram:	11
2.2.3 Sosyal Öğrenme Kuramı:	12
2.2.4 Bilişsel Cinsiyet Gelişim Kuramı:	13
2.2.5 Toplumsal Cinsiyet Şema Kuramı:	14
3 TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ İLE İLGİLİ YURTDIŞINDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR	14
4 TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ İLE İLGİLİ YURT İÇİNDE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR	15
5 CİNSELLİK İLE İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR	17
5.1 Biyolojik Perspektif:	20
5.2 Psikolojik Perspektif:	21
5.3 Sosyokültürel Perspektif:	21
6 CİNSEL DOYUM İLE İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR	21
6.1 Cinsel Doyum ile ilgili Tanımlar ve Açıklamalar	21
6.2 Kadın Cinsel Anatomisi	23
6.3 Kadında Cinsel Fizyolojik Evreler	24

6. 3. 1	İstek Evresi.....	24
6. 3. 2	Uyarılma Evresi.....	24
6. 3. 3	Orgazm Evresi.....	25
6. 3. 4	Çözülme Evresi	25
7	CİNSEL GELİŞİM KURAMLARI.....	26
7. 1. 1	Psikanalitik Kuram	26
7. 2	<i>Bilişsel Gelişim Kuramı:</i>	29
7. 2. 1	Temel Cinsiyet Kimliği (Basic Gender Identity):.....	29
7. 2. 2	Cinsiyet Değişmezliği (Gender Stability):.....	29
7. 2. 3	Cinsiyet Tutarlılığı (Gender Consistency):.....	29
7. 2. 4	Cinsiyet Şema Kuramı:.....	29
8	YURT İÇİ VE YURT DIŞI YAPILAN ARAŞTIRMALAR	31
	BÖLÜM III.....	35
9	3. YÖNTEM.....	35
9. 1	<i>Araştırmanın Modeli</i>	35
9. 2	<i>Araştırmanın Yeri ve Zamanı</i>	35
9. 3	<i>Evren ve Örneklem</i>	35
	Veri Toplama Araçları.....	35
9. 4	<i>Golombok - Rust Cinsel Doyum Ölçeği - Kadın Formu</i>	35
9. 5	<i>Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği'nin (GRISS) Türkiye Standardizasyonu</i>	37
9. 6	<i>Toplumsal Cinsiyet Roller Tutumu Ölçeği</i>	38
9. 7	<i>Demografik Bilgi Formu</i>	39
	BÖLÜM IV	40
10	BULGULAR	40
10. 1	<i>DEMOGRAFİK BİLGİLER</i>	40
10. 1. 1	Kadınların Yaşlarına Göre Dağılımı.....	40
10. 1. 2	Kadınların Ve Eşlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	40
10. 1. 3	Kadınların Ve Eşlerinin Mesleklerine Göre Dağılımları	41
10. 1. 4	Kadınların Ve Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları	42
10. 1. 5	Kadınların Evlilik Süresi, Evlenme Sayısı Ve Çocuk Sayılarına Göre Dağılımları	43
10. 1. 6	Kadınların Gelir Durumları, Aileye Dışarıdan Müdahale, Annelerinin Çalışma Durumu, Evlenme Biçimi, Aile Tipi Ve Ailede Birlikte Başka Yaşayan Olup Olmaması Durumlarına Göre Dağılımlar	45
10. 1. 7	Toplumsal Cinsiyet Roller Puanlarının Frekans Değerleri Ve Sınıflandırılması:.....	46
10. 1. 8	Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarının Sınıflandırılması Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Frekans Değerleri:.....	47
10. 1. 9	Normallik testi	48
10. 1. 10	Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Golombok Rust Cinsiyet Doyum Puanları ile İlişkinine İlişkin Mann-Whitney U Testi:	48
10. 1. 11	Demografik Değişkenlere Göre Toplumsal Cinsiyet Roller Puanlarına İlişkin Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Analizler:	49
	BÖLÜM V	73

11 TARTIŞMA VE YORUM.....	73
BÖLÜM VI	80
<i>SONUÇ</i>	80
<i>KISITLILIK ve ÖNERİLER</i>	83
<i>KAYNAKÇA</i>	85
EKLER	93
<i>Ek. 1.</i>	93
Kişisel Bilgi Formu	93
<i>Ek. 2.</i>	95
11. 1. 1 Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	95
11. 1. 2 Tutum İfadeleri	95
<i>Ek. 3.</i>	98
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği	98

TABLolar

Tablo 1 Kadınların Yaşlarına Göre Dağılımı	40
Tablo 2 Kadınların Ve Eşlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	41
Tablo 3 Kadınların Ve Eşlerinin Mesleklerine Göre Dağılımları	41
Tablo 4 Kadınların Ve Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları.....	42
Tablo 5 Kadınların Evlilik Süresi, Evlenme Sayısı Ve Çocuk Sayılarına Göre Dağılımları.....	43
Tablo 6 Kadınların Gelir Durumları, Aileye Dışarıdan Müdahale, Annelerinin Çalışma Durumu, Evlenme Biçimi, Aile Tipi Ve Ailede Birlikte Başka Yaşayan Olup Olmaması Durumlarına Göre Dağılımlar	45
Tablo 7 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	46
Tablo 8 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Frekans Değerleri.....	47
Tablo 9 Golombok Rrust Cinsel Doyumu	47
Tablo 10 Kolmogorov-Smirnov Z Testi	48
Tablo 11 Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	48
Tablo 12 Kadınların yaşlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanları.....	49
Tablo 13 Kadınların eğitim durumlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanları.....	50
Tablo 14 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey testi.....	53
Tablo 15 Kadınların Mesleklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini	54
Tablo 16 Kadınların Eşlerinin Mesleklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Roller	56
Tablo 17 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi	58
Tablo 18 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi	59
Tablo 19 Kadınların Evlilik Sürelerine Göre Toplumsal Cinsiyet Roller	60
Tablo 20 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanlarına Yönelik Tukey Testi	61
Tablo 21 Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına Yönelik Mann-Whitney U Testi	62
Tablo 22 Kadınların Kaçınıcı Evlilikleri Olduğuna Göre Toplumsal Cinsiyet Roller	63
Tablo 23 Çocuk Olup Olmamasına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini	64
Tablo 24 Çocuk Sayılarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini.....	65
Tablo 25 Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına Yönelik Mann-Whitney U Testi	66
Tablo 26 Kadınların Gelir Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini	66
Tablo 27 Aile İçi İlişkilere Dışarıdan Müdahale Edilme Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rolleri	67
Tablo 28 Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini	68
Tablo 29 Evlenme Biçimlerine Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini	69
Tablo 30 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi	70
Tablo 31 Aile Tiplerine Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini	71
Tablo 32 Ailede Dışarıdan Başka Biri İle Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini	72

KISALTMALAR

TCRTÖ: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği

GRISS: Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği

CETAD: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

BÖLÜM I

1 GİRİŞ

Cinsellik doğum öncesi başlayıp ömür boyu devam eden, insanların değerleri, inanışları, duyguları, kişilikleri, sevdikleri ve sevmedikleri şeyler, tutumları, davranışları, fiziksel görünüşleri ve içinde yaşadıkları toplumlara göre şekillenen bir kavramdır. Yalnızca cinsel organları değil, tüm bedeni ve aklı içerir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre cinsellik; fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal yönlerin kişiliği, iletişimi ve aşkı zenginleştirici etkilerinin bileşiminden oluşur. Cinsel bir varlık olarak insanın sadece bedensel değil; duygusal, düşünsel ve toplumsal bütünlüğü sağlayan, kişilik gelişimi, iletişim ve sevginin paylaşımını olumlu yönde zenginleştiren ve arttıran sağlıklılık halidir(Parrinder, 2003).

Öztürk'ün tanımına göre cinsellik, cinsel ilişkinin ötesinde, estetik, ahlaki, dini, hukuki, pedagojik, sanatsal, kültürel boyutları olan daha geniş bir kavramdır(Öztürk, 2002). Cinsellik bireyin, cinsinin gereği olarak karşıt cinsi araması ve bundan bedensel bir haz ve ruhsal bir doyunluk elde etmesi anlamına gelmektedir

Cinselliğin önemli bir boyutu da verdiği doyumdadır. Bir bireyin cinsel yaşamının doyuruculuk düzeyi cinsel işlevlerinin niceliği kadar, çiftler arasındaki ilişkinin niteliği ile de belirlenir (Boyacıoğlu, 1999; Kulak, 2006).

Tanım ve algılarda farklılık olsa da cinsellik insanlığın varoluşundan bu yana hep vardır ve çağlar boyu önemini kaybetmemiştir. İncesu'nun belirttiği gibi "cinsellik hem en çok merak edilen, hem de en çok yasaklanan, hem en çok konuşulan hem de aslında hiç konuşulmayan, çok bilindiği iddia edilen ama aslında çok az bilinen, bir yanda övülen diğer yanda ise aslında çok utanılan bir konu olması nedeniyle zorlu bir konudur". (CETAD 2008).

Cinsellik ve cinsel doyumunu etkileyen etkenlerden biri de toplumsal cinsiyet rolleridir. Toplumsal cinsiyet kavramı cinsiyetin biyolojik özelliklerinden bağımsız olarak kadın ve erkeğin toplumsal algılanışlarına ve kültürel olarak kadın ve erkek olma sürecine işaret etmektedir. Toplum kadını ve erkeği tarihsel süreç boyunca bazı alanlara

ait kılmakta; yaşanan toplumsal yapı ve dönem kadının ve erkeğin sosyal işlevlerini belirlemektedir. Kadının ve erkeğin görünürlüğü ve değeri yine kültür tarafından belirlenmektedir (Demez, 2005).

Geleneksel toplumlarda kadına, ev işlerinden, çocukların bakımı ve yetiştirilmesinden sorumlu olma, evine ve erkeğine bağlı olma, edilgen olma, eşini idare etme, duygusal olma, ilişki yönelimli olma; erkeğe evin geçimini üstlenme, evin reisi olma, güçlü olma, mantıklı olma, atılgan olma, başarı yönelimli olma gibi roller yüklenmektedir. Aile içinde güç ve karar merkezi erkek olmakta, kadının uyum göstermesi beklenmektedir. Kadınlar karşılaştıkları sorunlar karşısında genelde sessiz kalma, anne-babaya aktarma ya da evi terk etme gibi davranışlar sergilerlerken; erkekler sert tartışmalara, fiziksel ve psikolojik şiddete başvurmaktadırlar (Demircioğlu, 2000). Ancak günümüzde erkeğin fiziksel gücünü göstermesi gereken koşulların giderek azalması nedeniyle rol dağılımındaki bu farklılaşma büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Ancak, eski cinsiyet rolleri yine de sürmekte ve yaşamımızı derinden etkileyerek her iki cinsiyet üzerinde de baskı yaratmaktadır (Kimura, 2002).

1.1 Tanımlar:

Cinsiyet:

Cinsiyet terimi, kadın ya da erkek olmanın biyolojik yönünü ifade etmektedir ve biyolojik bir yapıya karşılık gelmektedir. Cinsiyet, bireyin biyolojik cinsiyetine dayalı olarak belirlenen demografik bir kategoridir. İnsanların nüfus cüzdanlarında yazan cinsiyet bu terimin anlamıyla uygundur(Dökmen, 2004).

1.1.1 Toplumsal cinsiyet:

Kadın ve erkek için toplum ve kültür tarafından belirlenmiş ve her iki cins tarafından da benimsenmiş rol, görev, hak, sorumluluk ve davranışları ifade etmektedir. Kadına ve erkeğe atfedilen bu rol, görev, hak, sorumluluk ve davranışlar kültürden kültüre değişkenlik gösterebilmekte ve değiştirilebilmektedir(Watson ve Newby, 2005).

1.1.2 Cinsellik:

İki insanın armoni eşliğinde beraberliklerini içeren; sosyal kurallar, değer yargıları ve tabularla belirlenmiş, biyolojik, psikolojik, sosyal yönleri olan özel bir yaşantı olarak tanımlanmaktadır (Çavdar, 2006).

1.1.3 Cinsel Doyum:

Cinsel doyum, bireyin cinsel ilişkisinden memnuniyetinin ve keyfinin düzeyi olarak tanımlanmakta, ilişkinin cinsel ve cinsel olmayan yönleri bunu tayin etmektedir. Bireyin toplum içindeki ilişkileri, yaşam koşulları, içinde bulunduğu kültür ortamı, kadın yada erkek oluşu, yaşı, yaşamı boyunca cinsel deneyimlerini nasıl geliştirdiği gibi değişik faktörler cinsel doyumda bireysel farklılıkların oluşmasında etkili olmaktadır (Aydın, 1998).

BÖLÜM II

2 KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 TOPLUMSAL CİNSİYET İLE İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1.1 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Tanımlar:

Cinsiyet terimi, kadın ya da erkek olmanın biyolojik yönünü ifade etmektedir ve biyolojik bir yapıya karşılık gelmektedir. Cinsiyet, bireyin biyolojik cinsiyetine dayalı olarak belirlenen demografik bir kategoridir. İnsanların nüfus cüzdanlarında yazan cinsiyet bu terimin anlamıyla uygundur. Toplumsal cinsiyet terimi ise, kadın ya da erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları ve beklentileri ifade etmektedir, kültürel bir yapıyı karşılamaktadır. Ve genellikle bireyin biyolojik yapısı ile ilişkili bulunan psikolojik özellikleri de içermektedir(Dökmen, 2004).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün tanımına göre cinsiyet, 'erkeği ve kadını tanımlayan biyolojik ve psikolojik özellikler' toplumsal cinsiyet ise toplumun kadın ve erkeklere yüklediği roller, davranışlar, özellikler ve tutumlar olarak tanımlanmıştır. Sonuç olarak toplumsal cinsiyet kavramının toplum ya da kültür tarafından şekillenmesi açısından cinsiyet kavramından ayrıldığı söylenebilir. (DSÖ, 2011)

Batılı modeller “sex” ile kişinin biyolojik durumu kadar anatomik özelliklerini, “gender” ile de sosyal ve kültürel rollerin temsilini ifade etmektedirler (Newman, 2002). “Gender” kelimesini sosyolojiye sokan Ann Oakley, “sex” ile cinsiyeti ifade etmekte ve biyolojik olarak erkeği ve kadını ayırmak için kullanmakta iken, “gender” ile toplumsal cinsiyeti belirtmekte ve erkeklik ve kadınlık arasındaki toplumsal bölünmeye işaret etmektedir. Dolayısıyla burada toplumsal cinsiyet ile esasında kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıkların toplumsal boyutuna dikkat çekilmektedir. Ancak daha sonraki süreçlerde bu kavram, erkekliğin ve kadınlığın kültürel idealleri ile stereotiplerini de içine alacak kadar genişletilmiştir (Marshall, 1999).

Türköne “gender” ve “sex” kelimelerinin yerine Türkçe karşılığı olarak, “cinsiyet” ve “cins” kelimelerini kullanmaktadır. Türköne'ye göre cins, biyolojik olarak

dişiliği ve erkekliği ifade ederken, cinsiyet biyolojik anlama ilaveten sosyokültürel özellikleri de ihtiva etmektedir. (Türköne, 1995). Oysa Dökmen batılı modeller gibi “sex” için cinsiyet, “gender” için “toplumsal cinsiyet” kavramlarını kullanmakta; cinsiyeti, bireyin biyolojisine göre belirlenen demografik bir kategori, toplumsal cinsiyeti ise kadın veya erkek olmaya yönelik toplumun veya kültürün yüklediği anlamları ve beklentileri ifade etmek için kullanmaktadır (Dökmen, 2004).

Watson ve Newby’e göre “Cinsiyet(sex)” kavramı genel olarak bir bireyin biyolojik, fizyolojik ve genetik niteliklerini açıklamada kullanılmakta ve bu bağlamda bireyler arasında yapılan ayırım; kadın ve erkek olarak tanımlanmaktadır (Watson ve Newby, 2005) Toplumsal cinsiyet(gender) kavramı ise; kadın ve erkek için toplum ve kültür tarafından belirlenmiş ve her iki cins tarafından da benimsenmiş rol, görev, hak, sorumluluk ve davranışları ifade etmektedir. Kadına ve erkeğe atfedilen bu rol, görev, hak, sorumluluk ve davranışlar kültürden kültüre değişkenlik gösterebilmekte ve değiştirilebilmektedir.

Henslin’e göre kadın ve erkek arasındaki farklılıkların nasıl oluştuğu düşünöldüğünde, çoğu zaman öncelikle kadınlar ve erkekler arasındaki biyolojik özellikleri yansıtan biyolojik cinsiyet kavramı akla gelmektedir. Biyolojik cinsiyet doğuştan kazanılır, toplumsal cinsiyet ise öğrenilir ve dolayısıyla sosyaldir. Her toplum bazı faaliyetlerin erkeğe, diğerlerinin ise kadına ait olduğuna ilişkin düşünceye sahiptir. Bu doğrultuda, toplumda birlikte çalışan sosyal kurumlar cinslere uygun faaliyetleri belirlemektedir. Toplum tarafından beklenen cinsiyet rollerine uygun davranışları göstermeyen birey toplumca ayıplanır ve hatta dışlanabilir (Henslin, 2003).

Demez’e göre, toplumsal cinsiyet kavramı cinsiyetin biyolojik özelliklerinden bağımsız olarak kadın ve erkeğin toplumsal algılanışlarına ve kültürel olarak kadın ve erkek olma sürecine işaret etmektedir. Toplum kadını ve erkeği tarihsel süreç boyunca bazı alanlara ait kılmakta; yaşanan toplumsal yapı ve dönem kadının ve erkeğin sosyal işlevlerini belirlemektedir. Kadının ve erkeğin görünürlüğü ve değeri yine kültür tarafından belirlenmektedir (Demez, 2005).

Dökmen’e göre cinsiyet (sex), kişinin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanırken; toplumsal cinsiyet, (gender) kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade eder. Toplumsal cinsiyet biyolojik farklılıklardan dolayı değil, kadın ve erkek olarak

toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili bir tanımlamadır. Toplumsal cinsiyet, kadının ve erkeğin toplumsal ve kültürel olarak belirlenen toplumsal rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir (Dökmen, 2004).

Scott'a göre toplumsal cinsiyet, erkeklerin ve kadınların öznel kimliklerinin sadece toplumsal kökenlerini belirgin kılmanın bir yoludur (Scott, 2007). Bu tanımlamada toplumsal cinsiyet, cinsiyeti olan bir bedene zorla kabul ettirilmiş bir toplumsal kategoridir.

Canatan'a göre cinsiyet (sex) ile toplumsal cinsiyet (gender) arasında bir ayrım yapılmaktadır. Cinsiyet, sadece biyolojik kimliğe işaret ederken; toplumsal cinsiyet toplumdaki topluma, kültürden kültüre değişen psikolojik, sosyal ve kültürel farklılıklara işaret etmektedir. Kadın ve erkek arasında sadece cinsiyet farklılıkları değil, kültürel olarak inşa edilmiş rol, tutum ve davranış farklılıklarının da bulunduğu kabul edilmektedir. Bu tür farklılıkların cinsiyetle doğrudan bir ilgisi bulunmamaktadır. Cinsiyet doğumla kazanılmakta, toplumsal cinsiyet ise doğumdan sonra ve toplumsallaşma süreci boyunca öğrenilmektedir (Canatan, 2006).

Cinsiyet (sex) ontolojik, toplumsal cinsiyet (gender) sosyolojiktir. Bütün bu tanımlamalardan yola çıkarak cinsiyetin (sex), bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özelliklerine; toplumsal cinsiyetin (gender) ise kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rollerine ve sorumluluklarına vurgu yaptığının altını çizebiliriz. Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilişkili bir kavram olarak kendini göstermektedir.

2.1.2 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İle İlgili Açıklamalar:

Doğuştan gelen kadın ve erkek cinsiyeti ile ilgili özellikler zaman içinde, içinde yaşanılan toplumun kültürü tarafından yorumlanarak yapılandırılır. Ve zaman içinde toplumun kadın ve erkekte beklenenleri de buna göre şekillenir. Ancak bu beklenti yani toplumun kadın ve erkek cinsiyetinden beklentisi her toplumda farklılık göstermektedir 'Toplumsal cinsiyet' kavramı 'cinsiyet' kavramından yola çıkarak, bireyin kendisini kadın ve erkek olarak nasıl algıladığına ve algılamaların inşasında, toplumsal ve kültürel bağlama atıfta bulunmaktadır. Kavramın toplumsal bir yapı taşı olarak yaşama

yansıyış biçimi her dönemin kendi karakteristik özelliklerini kendi içinde barındırmasını doğurmaktadır. Her toplumda ve aynı toplumda farklı zamanlarda kadın ve erkeği birbirinden ayıran ve toplumsal rollerini yazan bir dizi toplumsal ve kültürel değerler zinciri bulunmaktadır. Bireylerin farkında olsun ya da olmasın kendi bireysel özelliklerine ve farklılıklarına rağmen- soyutlanamadıkları sistemde, içinde bulunulan toplumun değer yargılarından ve toplumsal rollerin etkisinden kurtulamadıkları söylenebilir. Bu noktada toplumsal cinsiyetin biçimlenmesinde etkili olan toplumsal değerler, bireyin dışında zorlayıcı ve buyurucu bir güçle, kişinin farkındalığını gözetmeden onu yönlendiren, denetleyen bir özelliğe sahiptir (Demez, 2005).

Bütün toplumlarda doğuştan gelen biyolojik farklılıklar kültürel olarak yorumlanıp değerlendirilir. Böylece kadınlar ve erkeklerin hangi davranış ve faaliyetleri yapabileceklerine, hangi haklara ve güce kimin ne derece sahip olduğuna veya sahip olması gerektiğine ilişkin toplumsal beklentiler geliştirilir. Bu beklentiler, toplumdan topluma ve aynı toplum içinde bir toplumsal kesimden diğerine kısmen değişse de özünde ortak noktalar vardır. Bu öz, toplumsal cinsiyet temelli asimetrinin yani farklılıklar ve eşitsizliklerin varlığıdır (Ecevit, 2003). Söz konusu toplumsal kalıp yargılara göre herhangi bir insanla ilgili beklentilerin neler olacağı doğrudan cinsiyete bağlıdır. Buna göre erkeklerden güçlü olmaları, ailelerini geçindirmeleri, çevre üzerinde belirli bir etkinlik ve kontrol sağlamaları; kadınlardan ise sabırlı, anlayışlı olmaları, evi çekip çevirmeleri, insan ilişkilerini düzenlemeleri beklenmektedir (İmamoğlu, 1991).

Toplum tarafından kız ya da erkek olarak etiketlenmelerinin ardından çocuklar cinsiyetin kültürel anlamlarını öğrenmeye ve kazanmaya başlarlar. Cinsiyetin kültürel anlamları, toplumsal cinsiyet rolleri olarak görülür. Toplumsal cinsiyet rolü, toplumun tanımladığı ve bireylerin yerine getirmelerini beklediği cinsiyetle ilişkili bir takım beklentilerdir. Sosyalleşme süreci ile kızlar ve erkek çocuklar çeşitli nesnelere, etkinliklere, oyunlara, meslekleri ve hatta kişilik özelliklerini onlar için“uygun” ya da “uygun değil” olarak ayırt etmeyi öğrenirler (Dökmen, 2004).

Toplumların, toplumsal cinsiyetlere ilişkin kalıp yargılarının bireyler tarafından öğrenilmesi ve topluma yeni katılmış bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini edinmeleri bir süreç içinde gerçekleşmektedir. Geleneksel olarak erkeksilik bağımsızlık, girişkenlik, yeterlilik, rekabetçilik ve üstünlük gibi özelliklerle tanımlanırken kadınsılık ise daha çok yardım severlik, merhamet, bakım verme ve sıcaklık gibi özelliklerle

özdeşleştirilmektedir. Sosyalleşme süreci içerisinde bireyler kadın ve erkeklere yönelik bu temel bakış açıları kazanır; kendine ve çevresindeki diğer kadın ve erkeklere yönelik temel değerlendirmelerinde bu bakış açısını kullanmayı öğrenir (Damarlı, 2006).

Bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürü; bir kadın ve erkeğin nasıl davranacağı, nasıl düşüneceği ve nasıl hareket edeceğine ilişkin beklentileri ortaya koyan, yani kadın ve erkeği sosyal olarak yapılandıran özellikleri belirlemektedir (Akın ve Demirel, 2003; Üner, 2008:6; Powell and Greenhaus, 2010). Bir başka deyişle, insanlar dişi veya erkek cinsiyeti ile doğarlar ancak yetiştirilirken toplumun cinsiyetlerine özgü beklediği roller çerçevesinde kız veya erkek çocuk olmayı öğrenerek büyürler (Terzioğlu ve Taşkın, 2008:63). Ailenin, içerisine girilen toplumsal çevrenin ve alınan eğitimin etkisiyle, kız ve erkek çocuklar cinsiyetlerine uygun roller kazanmakta ve toplumsal cinsiyet kimliğini edinmektedirler. Böylece kadınlar için ev ile ilgili işleri yürütme ve çocuk bakımı gibi işler öne çıkarken, erkekler için iş rolleri aile rollerinden daha önemli hale gelmektedir (Powell and Greenhaus, 2010).

Toplumsal cinsiyet kavramı gördüğümüz gibi ailede, toplumda doğar ve kadın ve erkeklere birtakım roller yükler. Fakat gerçekte neyin doğal ve neyin sosyal olarak yapılandırılmış olduğunu saptamak oldukça güçtür; çünkü çocuk doğar doğmaz toplum ve aileler çocuğu toplumsal cinsiyete göre yetiştirmeye başlarlar. Birçok Güney Asya kültüründe bir oğulun doğumu kutlanır, bir kızın doğumunda yasa bürünülür; erkek çocuklara sevgi, saygı daha iyi gıda ve bakım yağdırılır. Erkekler dayanıklı ve dışa dönük olmaya, kızlar ise çekingen, ağırbaşlı ve eve bağlı olmaya teşvik edilir. Bir kız çocuğunun bedeninde onu şort giymekten, ağaca tırmanmaktan ya da bisiklete binmekten alıkoyan hiçbir şey yoktur. Bir erkek çocuğun bedeninde de onu oyuncak bebeklerle oynamaktan, kendinden daha küçük kardeşleriyle ilgilenmekten, yemek hazırlamaya ya da temizlik yapmaya yardımcı olmaktan alıkoyan hiçbir şey yoktur. Farklılıklar, toplumsal cinsiyetteki farklılıklardır ve toplum tarafından yaratılır. Toplumsal cinsiyetin doğal bir şey olmaktan ziyade, kültürel ve toplumsal bir nitelik olduğu gerçeğinin kanıtı, onun zaman boyunca, farklı yerlerde ve farklı toplumsal gruplar arasında değişmeye devam etmesidir (Bhasin, 2003).

Connell'e göre, yeni doğan çocuğun biyolojik cinsiyeti vardır, ama henüz toplumsal bir cinsiyete sahip değildir. Çocuk büyürken toplum da, çocuğun önüne

cinsiyetine uygun bir kurallar, şablonlar ya da davranış modelleri dizisi koyar. Belirli toplumsallaştırma etkenleri ya da failleri –özellikle aile, medya, arkadaş grupları ve okul- söz konusu bu beklentileri ve modelleri somutlaştırarak çocuğun bunları sahipleneceği ortamları hazırlar (Connell, 1998).

Demeyiz; cinsiyet rolü teorisinin, toplumsal yapıyı kişiliğin oluşumuyla birleştirdiğini belirtmektedir. Cinsiyet rolü ile ilgili teorilerde asıl savunulan görüşe göre, rolün öğrenilmesi, toplumsallaşma ve içselleşme ile bireyin toplumsal ilişkilere yerleştirilmesini sağlamaktadır. Böylece kadınlık karakteri kadınlık rolüne, erkeklik karakteri de erkeklik rolüne toplumsallaşma ile yerleştirilmektedir. Bu nedenle kız ve erkek çocuklarına farklı davranılmakta; kız ve erkek çocuklar da, bu farklı davranışlar sonucu kendilerine sunulan rolleri oynamayı öğrenmektedirler.

Giddens'e göre, bebeklerin toplumsal cinsiyetlerini öğrenmeleri neredeyse bilinçsiz olarak gerçekleşmektedir. Çocuklar kendilerini doğru bir biçimde erkek ya da kız olarak adlandırmadan önce bir dizi sözle ifade edilmeyen sinyaller almaktadırlar. Örneğin, erkek ve kadın yetişkinler bebekleri genellikle farklı biçimlerde tutmaktadırlar. İki yaş civarındaki çocukların, toplumsal cinsiyetin ne olduğuna ilişkin tam olmayan bir anlayışları olmaktadır. Kendilerinin erkek mi yoksa kız mı olduklarını bilirler; başkalarını da genellikle doğru bir biçimde sınıflandırabilirler. Bir kişinin kendi kimliğini birincil olarak erkek ya da kadın diye belirlemesi, bu belirlemeye eşlik eden tutum, düşünce ve istekler toplamıyla birlikte, bu kişiye çocukken hangi kimliğin yüklendiğine bağlıdır. Olayların olağan seyrinde, bu kimlikler, uyumlu kromozom, hormon ve morfoloji farklılıklarına karşılık gelir. Dolayısıyla, biyolojik farklılıklar, toplumsal roller arasındaki farklılaşmanın bir nedeni olmak yerine, habercisi haline gelirler (Giddens, 2000).

Küçük çocukların gördüğü oyuncaklar, resimli kitaplar ve televizyon programları hep erkek ve kadın arasındaki farklılıkları vurgulama eğilimindedir. Oyuncakçı dükkânları ve mektupla sipariş katalogları ürünlerini genellikle toplumsal cinsiyete göre sınıflandırır. Hatta toplumsal cinsiyet bakımından yansız görünen kimi oyuncaklar bile pratikte böyle değildirler. Örneğin, oyuncak yavru kedi ve tavşan kızlara önerilirken, aslan ve kaplanların erkeklere daha uygun olduğu düşünülür (Giddens, 2000). Toplumsal cinsiyet kavramı öğretilirken görülmektedir ki toplum hiçbir ayrıntıyı kaçırmamaktadır. Daha uysal olması beklenen kadınlara daha

çocukluktan başlayarak oyuncak seçiminde dahi uysallık içeriği taşıyan kedi gibi oyuncaklar seçilirken, erkek çocukların atak, güçlü, önderlikle ilgili yönlerini pekiştirme amaçlı oyuncak seçimleri de aslan gibi oyuncaklar olabiliyor. Toplumun cinsiyet rollerini öğretirken yaptıkları elbette bunlarla sınırlı kalmamaktadır:meslek seçiminden, ev içi rollere kadar kadın ve erkekler her türlü alanda cinsiyetlerine göre toplumsallaştırılırlar.

2.2 Toplumsal Cinsiyet Kuramları:

2.2.1 Biyolojik kuram

Biyolojik kuram, kadınlar ve erkekler arasındaki beceri ve/veya davranış farklılıklarını altta yatan cinsler arası biyolojik ve psikolojik farklılıklarla ilişkilendirerek açıklar. Bu teorinin ilgi alanı doğumdan itibaren kadın ve erkeğin maruz kaldığı cinsiyet hormonları ve kritik gelişme dönemlerinde (örneğin;ergenlik) cinsiyet hormonlarındaki farklılıklar ve beyindeki işlevsel ile yapısal farklılıklardır (Osborne, 2004).

Eagly'ye göre, kadınlar ve erkekler biyolojik alanın yanında psikolojik alanda da bazı farklılıklara sahiptirler. Psikolojik farklılıklar kolayca değişebilecek farklılıklar da değildir. Evrimsel psikoloji yaklaşımına göre, bu psikolojik farkların kaynağı, kadının ve erkeğin evrimsel süreç boyunca farklı uyum sorunlarıyla karşılaşmış olmalarıdır. Kadınlar, erkeklere göre çocuğa daha fazla zaman ayırırlar. Çünkü çocuğun büyütülmesi görevi kadına aittir. Ancak, kadınlar bunu hiçbir zaman tek başlarına yapamamışlardır. Yiyecek, para gibi gerekli kaynakların sağlanması ve güvenlik tehditlerinin giderilmesi zorunludur (Eagly, 1995).

Erkeklerde birçok sperm bulunması ve birçok kadını dölleyebilmeleri açısından geleneksel erkeklik rolünün geleneksel kadınlık rolüne tercih edildiği ifade edilmektedir. Kadında yumurta sayısı azdır ve sadece bir erkek tarafından döllenebilir. Dişiler, hayat boyu sahip olacakları yavru sayısı az olduğu için yavrularını koruma rolünü üstlenirler. Bu nedenle ikili ilişkilerde kadın doğacak bebeği için en uygun genetiğe sahip erkeği isterken erkek birçok sperme sahip olması açısından ikili ilişkilerde kadınlar kadar ayırt edici değildir (Dökmen, 2010).

2.2.2 Psikanalitik kuram:

Kuramında cinselliğe ağırlık veren Freud, “kadınsı” ve “erkeksi” cinsiyet rolünün daha çocukluk döneminde gelişmeye başladığını ifade etmiştir. Bir diğer ifadeyle insanlar çocukluk döneminde belli aşamalardan geçerek cinsiyetlerine uygun rolleri kazanmaktadırlar. Bu, cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde aynı zamanda anne-babanın önemine de vurgu yapmıştır. Çocuk, anne-babası ile özdeşleşerek “erkeksi” rolünü baba ile olan ilişkileri sonucunda, “kadınsı” rolünü anne ile olan ilişkileri sonucunda öğrenir (Özgüven, 2001).

Kız ve erkeklerin kadınsılık ve erkeksilik rollerine nasıl büründüklerini araştıran Freud, bu süreçte cinsiyet kimliğinin oluşturulmasında aynı cinsiyete sahip ebeveynin önemi üzerinde durmaktadır. Bu bağlamda penis kıskançlığı, kastrasyon kaygısı ve Oedipus çatışmasının başarılı bir şekilde üstesinden gelinmesinin cinsiyet rollerinin oluşturulmasında etkili olduğunu ifade etmiştir. Kızların ve erkeklerin kadınsılık ve erkeksilik rollerine nasıl büründüklerini sorgulayan ilk kişi Freud olmuştur (Bem, 1983).

Freud kişiliğin gelişiminde beş dönem olduğunu; oral dönemin 0–1 yaş arasını, anal dönemin 1–3 yaş arasını, fallik dönemin 3–5 yaş arasını, latent dönemin 5–12 yaş arasını, genital dönemin ise 12 yaş ve sonrasında kapsadığını ileri sürmektedir (Hall, Lindzey, 1985). Toplumsal cinsiyet kazanımı ile ilişkili olarak birinci dönem, oral ve anal dönemleri kapsar. Her iki cinsiyet için de libido eril özellikler gösterir. Oral dönemde çocuk annesinden ayrı bir varlık olduğunun farkında değildir, öyle ki annesinin memesinin kendisine ait bir şey olduğuna inanır (Öztürk, 1997). İkinci dönem, fallik periyodun başlarıdır. Farklılıklar anlaşılmaya başlanır. Çocuklara göre cinsiyet bir penise sahip olmak ve olmamak arasındaki farktır. Yine erillik merkezdedir ve sevgi objesi yine annedir (Öztürk, 1997). Üçüncü dönem yine fallik dönem içerisinde yaşanır. Çatışmanın çözümü ile ilgilidir. Freud’a göre erkek çocuklar, anneleri için babaları ile bir yarışmaya girerler ve babaları ile özdeşleşirler. Toplum içerisinde de erkeksi rolleri benimserler. Kız çocukları da babaları için anneleri ile yarışmaktadırlar. Freud’a göre kız çocuklar, anneleri ile tamamen özdeşleşmedikleri için süper egoları erkekler kadar gelişmez (Dökmen, 2004).

Erkek çocukların ileri yaşamlarında güçlü, erkeksi özellikler gösteren kişiler olması, babaları ile yaptıkları güçlü bir özdeşime bağlıdır. Oedipal kompleksin başarıyla

çözümlemesi ile erkek çocuk toplumsal cinsiyet kimliğine kavuşur. Kızlar için Elektra kompleksinin çözümü ise kadınsı kişilik özellikleri kazanılmasını belirler (Öztürk, 1997).

2.2.3 Sosyal Öğrenme Kuramı:

Sosyal öğrenme kuramı, cinsiyet farklılıklarının başka insanların davranışlarının gözlenmesi, pekiştirme ya da ceza uygulamaları ve taklit aracılığıyla şekillendiğini ileri sürer (Dökmen, 2010).

Bu sosyal geribildirim, çocuklara hangi davranışların gelecekte ödül ya da ceza getirebileceğine ilişkin bilgi sağlar. Bu ödül ve cezalar çocuğun gelecekteki davranışlarını şekillendirir (Dökmen, 2010).

Bu kuram cinsiyet gelişiminin ve farklılıklarının şekillenmesinde sosyal çevrenin önemini vurgular. Bu teori sosyal rollerin cinsiyet damgalı davranışa etkisine odaklanmak yerine cinsiyet damgalı davranışların nasıl kazanıldığını öğrenme teorilerinin ilkeleri ile açıklamaktadır. Bu yaklaşım, özde, cinsiyet rollerinin ve cinsiyet rolü davranışının başka her şey nasıl öğreniliyorsa öyle öğrenildiğini söylemektedir. Bu öğrenmede iki temel mekanizma söz konusudur. İlk olarak, çocuklar cinslerine uygun davranışları için ana baba ve toplumdaki diğerleri tarafından pekiştirilirken, cinslerine uymayan davranışlar için cezalandırılırlar (Dönmez, 2001).

Sosyal öğrenme kuramına göre toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımı hem gözlemleyerek hem de ödül ve cezalarla gerçekleşen bir eğitim sürecidir (Dusek, 1987). Dusek'e (1987) göre, sosyal öğrenme kuramına göre insan davranışları "ödüllendirme" ve "cezalandırma" ile şekillendirilir. Çocuk ve ergenlere toplum tarafından uygun görülen davranışları öğretme sürecinde toplum tarafından uygun görülen davranışlar ödüllendirilir ve desteklenir, toplum tarafından kabul görmeyen davranışlar ise cezalandırılır ya da görmezden gelinir. Sosyal Öğrenme kuramına göre toplumsal cinsiyet rolü kazanımı ve diğer sosyal davranışlar da doğrudan ödül ve ceza yöntemi kullanılarak kazandırılabilir.

Sonuç olarak erkek ve kızlar birbirlerinden farklı şekillerde davranışlarını gerektiği yönünde eğitildikleri ve çevrelerindeki kadın ve erkeklerin farklı biçimlerde davranışlarını gözlemledikleri için birbirlerinden farklı davranışlar sergilerler (Dusek, 1987).

2.2.4 Bilişsel Cinsiyet Gelişim Kuramı:

Kohlberg'in, Piaget'nin görüşlerini temel alarak oluşturduğu kurama göre çocuk, sosyal öğrenme kuramında olduğu gibi pasif değil, aktif bir rol oynar. Sosyal öğrenme kuramında çocuk model alma ve gözlem yoluyla cinsel kimliği kazanırken, bilişsel gelişim kuramında çocuk, cinsel kimliğini kazanır ve daha sonra ona uygun davranışları öğrenir (Kadılar, 2011). Bir diğer ifadeyle sosyal öğrenmenin aksine bu kuramda çocuk kendi cinsiyet rollerini oluşturmada aktif rol almaktadır. Sosyal çevrenin farkına varan çocuk kaçınılmaz olarak kendisini kadın ya da erkek olarak etiketler ve sonra cinsiyet kimliğine uygun davranışları pozitif olarak değerlendirir ve içselleştirir (Bem, 1983).

Bilişsel teori temel olarak su varsayımı ele alır: Bireyler çevrelerinden aldıkları bilgileri gruplandırır ve organize ederlerki cinsiyet sosyal bilgileri organize edecek en temel ve anlamlı kategoridir (Maccoby, 1988). Kohlberg, çocuklarda algının zamanla oluştuğunu ve Piaget'nin bilişsel gelişim teorisine paralel olarak düzey düzey geliştiğini ortaya koymaktadır. Kohlberg'e göre cinsiyet rollerinin gelişimi, çocuklar yalnızca belli bir bilişsel gelişim düzeyine ulaştıklarında mümkün olmaktadır (Kohlberg, 1966).

Çocukların, bir kadın ve bir erkek olmanın ne demek olduğunu anlamaları üç evrede gerçekleşir: 2-2, 5 yaş arasında gözlenen ilk evrede çocuklar toplumsal cinsiyetin farkına varırlar, yani kendilerini kız ya da erkek olarak etiketlerler. Kendileri ile diğerlerini cinsiyetlerine göre gruplandırmaya başlarlar. 3, 5-4, 5 yaş arasında gözlenen ikinci evrede çocuklar toplumsal cinsiyetin zaman içinde kalıcılığını kavrarlar, "cinsiyet sabitliğini" kazanırlar ve cinsiyetin zaman içinde değişmeyeceğini, sabit kalacağını öğrenirler. 4, 5-7 yaş arasında görülen son evrede toplumsal cinsiyetin tutarlılığı anlaşılır, cinsiyetle ilgili kalıplaşmış tutumları -iki cinsten hangi tür davranışların beklendiğini- öğrenirler ve kendi cinslerine ilişkin kalıplaşmış tutumlara uygun olarak davranmak zorunda olduklarını anlarlar (Demirtaş, 1999; Dönmez, 2001). Bu kurama göre, çocuklar bilişsel gelişim teorisindeki somut işlemler devresine (ortalama 7 yaş) geldiğinde bu düzeye ulaşırlar. Kohlberg'e göre çocuklar bu devreye gelmeden önce cinsiyet kimliklerini tamamlayamaz ve kendi cinsiyet rollerine uygun şekilde davranmaları beklenemez (Dönmez, 2001).

2.2.5 Toplumsal Cinsiyet Şema Kuramı:

Bem tarafından geliştirilmiş olan kuram hem bilişsel gelişim kuramı hem de sosyal öğrenme kuramının cinsiyetlerin ayrılması ve toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasıyla ilgili olarak yaptıkları açıklamaları kapsamaktadır.

Hemen her kültürde kadınsı ve erkeksi kişilik özellikleri belirlenmiş, kadın ve erkeğin toplumdaki yeri, yapabileceği işler ve faaliyetler cinsiyetleri temelinde ayrıştırılmış ve tanımlanmıştır. Çocuk da gelişim süreci içinde yaptığı gözlemler yoluyla kadın ve erkeğe özgü davranışları, alınan görev ve sorumlulukları özümseyerek ve değerlendirerek öğrenir (Dökmen, 2004).

Toplumsal cinsiyet şema kuramına göre, öğrenme süreciyle çocuklar bir cinsiyet şeması geliştirirler ve oluşturulan bu şemalar cinsiyete dayalı özellikleri betimler (Franzoi, 1996).

Cinsiyet tipleştirme/ayırıştırma olarak tanımlanan bu süreçte çocuğun benlik kavramı oluşur ve çocuk dünyayı algılayışında içselleştirmiş olduğu cinsiyet şemasını kullanır (Dökmen, 2004).

3 TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ İLE İLGİLİ YURTDIŞINDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Lye ve Biblarz tarafından 1437 evli çiftler yapılan araştırmada, cinsiyet rolleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Geleneksel olmayan rollere sahip olan çiftlerin, geleneksel olanlara oranla daha düşük evlilik doyumuna sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca araştırmacılar, erkeklerin eşlerine göre daha az geleneksel olduğu durumlarda anlaşmazlıkların azaldığını, kadınların eşlerine göre daha az geleneksel olduğu durumlarda ise anlaşmazlıkların arttığını belirtmektedirler (Lye ve Biblarz, 1993).

Guzman araştırmasında evli olan 30 çiftle çalışmış ve cinsiyet rol tutumlarındaki farklılıkların evlilik doyumunu etkileyip etkilemediğini araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, kadınlar erkeklere oranla daha düşük evlilik doyumuna sahiptir ve kadınlar erkeklere göre evlilikleriyle ilgili daha fazla klinik problem yaşamaktadırlar. Ayrıca, eşlerden erkek geleneksel cinsiyet rolüne ve kadın eşitlikçi cinsiyet rolüne

sahipse en düşük düzeyde evlilik doyumuna sahip olunduğu, eğer erkek eşitlikçi cinsiyet rolüne ve kadın geleneksel cinsiyet rolüne sahipse en yüksek düzeyde evlilik doyumuna sahip olunduğu bulunmuştur (Guzman, 1996).

Juni ve Grimm araştırmalarında, cinsiyet rolleri ile evlilik doyumunu ilişkisini incelemiştir. Geleneksel cinsiyet rolüne sahip eşlerin evlilik doyum düzeyleri ile eşlerden birinin yüksek kadınsı veya yüksek erkeksi role sahip olduğu evliliklerdeki doyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Juni ve Grimm, 1994).

Faulkner ve Davey, cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutumları olan erkeklerin zaman içinde evlilik doyumlarında düşme yaşadıklarını ortaya koymuştur. Araştırmacılara göre, geleneksel cinsiyet rollerinin erkekler için daha az duygu açıklama ile ilişkili olması depresyona ya da iyilik halinde düşmeye yol açmakta; bütün bunlarda evlilik doyumunda azalmaya neden olmaktadır (Faulkner ve Davey, 2005).

Lee araştırmasında, Koreli-Amerikalı bireylerin evlilik doyumlarını etkileyen faktörleri incelemiştir. 622 katılımcının alındığı araştırmada, Koreli-Amerikalı kadınların androjen cinsiyet rolü ile evlilik doyumunu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu sonuçla ilgili olarak Lee, androjen, yani eşitlikçi cinsiyet rolüne sahip olma ve bu rolü sürdürmenin Koreli evlerde çok önemli olmadığını belirtmiştir (Lee, 1999).

Cooper, Chassin ve Zeiss araştırmalarında, okul öncesi eğitime devam eden çocuklarının bulunduğu ve eşlerden ikisinin de çalıştığı çiftlerden oluşan bir örneklem ile çalışmıştır. Bu çalışma sonucuna göre, androjen bireylerin en yüksek düzeyde evlilik doyumunu ve kişisel uyuma sahip oldukları bulunmuştur (Cooper, Chassin ve Zeiss, 1985).

4 TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ İLE İLGİLİ YURT İÇİNDE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Baykal üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarını bazı değişkenler açısından araştırdığı çalışmasında, kızların erkeklere oranla cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılar açısından daha geleneksel olduğunu bulmuş ve geleneksel gruptaki erkek öğrencilerin geleneksel olmayan gruptaki erkek öğrencilere göre kendini kabul düzeyinin yüksek olduğu sonucuna varmıştır (Baykal, 1988).

Girginer, Türk toplumunun cinsiyet rollerine ilişkin değerlendirmelerini belirlemek için yaptığı araştırmasında, Türk toplumunda geleneksel yönelimlerin daha baskın olduğunu tespit etmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin %2. 23'ünün androjen olduğu bulunmuştur. Bireylerin %64. 92'sinin geleneksel cinsiyet özellikleri gösteren, bireylerin ise %32. 83'ünün ise farklılaşmamış cinsiyet rollerine sahip olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, çocuk bakımı ve ev içi işler daha çok kadına ait roller olarak algılanırken, ailenin mali durumu hakkında önemli kararlar ya da evliliğin cinsellikle ilişkili yönü daha çok erkeğe ait olarak algılanmaktadır (Girginer, 1994).

Çınar'ın araştırmasında ise, 144'ü kadın ve 158'i erkek olmak üzere toplam 302 evli birey ile çalışılmış, bireylerin evlilik doyumu ile toplumsal cinsiyet rolleri incelenmiştir. Evlilik doyumu ile cinsiyet rolleri arasında ise anlamlı bir farklılık söz konusudur. Cinsiyet rolü kadınsı ve androjen bireylerin evlilik doyumu cinsiyet rolü belirsiz ve erkeksi bireylere oranla daha yüksektir. Kadınların evlilik doyumu cinsiyet rollerine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Cinsiyet rolü "androjen" olan kadınların evlilik doyumu cinsiyet rolü "erkeksi" olan kadınların evlilik doyumlarından yüksek bulunmuştur. Ayrıca cinsiyet rolü "kadınsı" ve "erkeksi" olan kadınların evlilik doyumu cinsiyet rolü "belirsiz" olan kadınlara oranla daha yüksek bulunmuştur (Çınar, 2008).

Özçatal'ın ataerkillik ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinin kadın istihdamı üzerinde etkilerini incelemek amacıyla yaptığı çalışma sonucuna göre ataerkil toplumsal yapı, bu yapıya dayalı toplumsal cinsiyet ilişkilerinin getirdiği işbölümü ve bu işbölümünde kadın/erkek rolleri ayrımının kadınların çalışma yaşamına katılımını ve çalışma koşullarını belirleyen önemli temel etkenler olduğu tespit edilmiştir (Özçatal, 2011). Aydın'ın belirli fakültelerde okuyan üniversite son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyetle ilgili algılarını incelemek amacıyla yaptığı çalışmanın sonucunda, fakülteler arası bariz oransal farklılıklar görülmemekle birlikte, kişilerin ailelerinden aldıkları toplumsal cinsiyet algısını çok fazla kırılmaya tabi tutmayarak devraldıkları görülmüştür. Bu durum kadın erkek rol paylaşımında toplumda süregelen kabullerin varlığını koruduğunu ve kurulacak olan ailelerde benzer pratiklerin sergileneceğini göstermektedir (Aydın, 2010).

Kadılar'ın, toplumsal cinsiyet rolleri algısının üç kuşak kadın arasında değişip değişmediğini incelemek amacıyla yaptığı araştırması sonucunda kuşaklar arasındaki farklılıklar belirlenmiştir. Genel olarak, üç kuşak kadın arasında yapılan analiz, genç kadınların daha eşitlikçi bir toplumsal cinsiyet rol algısı olduğunu göstermektedir (Kadılar, 2011).

Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın tarafından üniversite son sınıf öğrencileri ile yürütülen araştırmada öğrencilerin çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Öğrencilerin çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili konularda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, önermelerin büyük bir çoğunluğunda cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Araştırmada çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır (Vefikuluçay ve ark. , 2007).

5 CİNSELLİK İLE İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR

Cinsellik kadın ya da erkek olmak, üremek yani hayatın ve neslin devamını sağlamak dürtüsü ve daha çok beden teması sonucu hissedilen bir mutluluk hissi ve hazdır (Keçe, 2009). Burada sözü edilen cinselliğe yönelme gerekçesi ya da hazzın ve mutluluğun oluşumu önemli ölçüde dış faktörler tarafından belirlenir. Bu doğrultuda cinsellik, cinsel doyum ve iki insanın uyum içerisinde beraberliklerini içeren sosyal kurallar, değer yargıları ve tabularla belirlenmiş, biyolojik, psikolojik, sosyal yönleri olan özel bir yaşantıdır (Aydın, 1998).

Cinsellik doğum öncesi başlayıp ömür boyu devam eden, insanların değerleri, inanışları, duyguları, kişilikleri, sevdikleri ve sevmedikleri şeyler, tutumları, davranışları, fiziksel görünüşleri ve içinde yaşadıkları toplumlara göre şekillenen bir kavramdır. Yalnızca cinsel organları değil, tüm bedeni ve aklı içerir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre cinsellik; fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal yönlerin kişiliği, iletişimi ve aşkı zenginleştirici etkilerinin bileşiminden oluşur. Cinsel bir varlık olarak insanın sadece bedensel değil; duygusal, düşünsel ve toplumsal bütünlüğünü

sağlayan, kişilik gelişimi, iletişim ve sevginin paylaşımını olumlu yönde zenginleştiren ve arttıran sağlamlık halidir (Parrinder, 2003).

Pehlivan'ın tanımına göre cinsellik doğum öncesi başlayıp ömür boyu devam eder, kültürel ve ahlaki faktörlerden etkilenir (Pehlivan, 2004). Üremeyi, cinsel zevk almayı ve zevk vermeyi içerir. Cinsellik temelde duyuya dayalı bir deneyimdir ve yalnızca cinsel organları değil, tüm bedeni ve aklı içerir. Paylaşılması, kadınlığın ve erkekliğin bir açıdan onaylanması anlamına gelir.

Yaşamımızın ve kişiliğimizin ayrılmaz bir parçası olan cinsellik, bedensel, psikolojik, sosyal, kültürel, ekonomik boyutları olan bir davranış seklidir. İnsanlarda cinsellik doğumla başlamaktadır ve tüm yaşam boyunca devam etmektedir. İnsanların cinselliğe ilişkin tutum ve düşünceleri aile, din, okul, medya, arkadaşlar, sosyokültürel düzey ve sosyoekonomik düzey gibi faktörler tarafından yönlendirilmektedir (Bayhan ve Artan, 2005).

Cinsellik, bireyin duygusal, zihinsel ve fiziksel olarak erkeklik ya da dişiliği deneyimleme, gösterme becerisi olup, sahip olduğu cinsel organların fonksiyonlarını, cinselliği algılama düzeyini ve ifade etme tarzını içermektedir (Aydın, 2002). Bir başka deyişle cinsellik, iki insanın armoni içinde beraberliklerini içeren; sosyal kurallar, değer yargıları ve tabularla belirlenmiş, biyolojik, psikolojik, sosyal yönleri olan özel bir yaşantı olarak tanımlanmaktadır (Çavdar, 2006).

Rosen'e göre, cinsellik bireyin fiziksel, psikolojik ve sosyal yaşamının önemli bir parçasıdır. Cinsel aktivite yalnızca neslin devamı için yapılan biyolojik bir işlev değil, insanlar arası duyguların iletişimine yarayan ve zevk veren temel bir işlevdir (Rosen, 2000).

Cinsellik; yaşam boyunca insan olmanın merkezi bir yönü olarak kabul edilmektedir. Cinsellik, cinsel kimlik ve roller, erotizm, cinsel haz, samimiyet ve üremeyi kapsar. Düşünceleri, fantazileri, arzuları, inançları, görüşleri, değerleri, davranışları, uygulamaları, rolleri ve ilişkileri ifade eder. Cinsellik, bu boyutların hepsini kapsarken psikolojik, sosyal, ekonomik, politik, kültürel, ahlaki, yasal, tarihsel, dinsel ve ruhsal faktörlerden etkilenmektedir (Butler, 2004).

Aydın'a göre iki kişi arasındaki ilişkinin özel bir boyutu olan cinsellik bireyin kişiliğinin her yönü ile ilişkilidir. Kişinin benlik kavramı, beden ve benlik algısı, bu bağlamda kendisini ve diğerini, sergiledikleri rollerini nasıl algıladığı, tutumları

cinselliğin yaşanmasında ve dolayısı ile bozuklukların değerlendirilmesinde büyük önem taşımaktadır. Cinselliğin yaşanması, birey olmak, tek başınalık, bağımsızlık, cinselliği özgürce yasayabilmek, kendini diğerine teslim edebilmek, diğerinin benzer yaşantılarına katılabilmek, bir ve birlikte olmak, bütün olmak, tek başına yeniden bütünlenmek, diğerinin bütünleşmesine katkıda bulunmak, onunla olmanın öznel ve özel durumunu algılamak, varoluşun yeni boyutların keşfetmek anlamına gelmektedir (Aydın, 1998).

Cinsellik insana dair oldukça merkezi, bir o kadar da kenara itilmiş ya da itilmesi istenen bir kavramdır. İnsan neslinin devamının ya da insanın bedensel gereksinimlerinin giderilmesinin biyolojik anahtarı olan cinsellik, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla tüm tarih boyunca daima ilgi çekmiştir. İlk bakışta iki insan arasında ortaya çıkan fiziksel ve psikolojik bir etkileşim olarak görülebilecek cinsellik, büyük ölçüde toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel vb. yapıların etkileriyle şekillenir ve anlam kazanır. DSÖ'ye göre cinsellik, insan yaşamının merkezinde yer alan öğelerden biridir ve seksi, toplumsal cinsiyet kimliklerini ve rollerini, cinsel yönelimi, erotizmi, zevki, yakınlığı ve üremeyi kapsar. Cinsellik düşüncelerde, fantazilerde, arzulara, inançlarda, tutumlarda, değerlerde, davranışlarda, uygulamalarda, kimlik ve ilişkilerde yaşanır ve ifade edilir. Bu anlamda cinsellik biyolojik, psikolojik, sosyal, ekonomik, siyasi, kültürel, hukuki, tarihsel, dini ve ruhsal etkenlerin etkileşimleriyle şekillenen bir olgudur (<http://sbu.saglik.gov.tr>, 2011).

Cinsellik, düşünce, duygu ve davranış olarak üç boyutlu bir etkileşim olanağına sahiptir (Bayrak, 2006). Düşünsel (bilişsel) boyutu, bireyin kendini bir başkasına açma kararına karşılık gelir. Bu boyutta geçmiş, bugün ve gelecekle ilgili duygular, ümitler, değerler, korkular ve savunmalar yer alır ki bunlar cinselliği doğrudan etkiler. Duygu boyutu, bir başkasına sevgi duyma, onu koruma, merak etme, düşünme, ona güvenme, benzerlik ve farklılıklarını keşfetme isteğini kapsar. Davranış boyutu ise, yakın fiziksel ilişki, dokunma, sarılma, okşama, bakma, gülme, öpme ve cinsel ilişkiyi içerir. Bu bağlamda ilişkiler ve cinsellik, insanın kendisinin, duygu, düşünce ve iç dünyasının, hatta bedeninin cinsellik söz konusu olduğunda, akla gelen ilk kelimeler; haz, arzu, üreme, aşk ve yakınlıktır. Cinsellik insanların değerleri, tutumları, davranışları, fiziksel görünüşleri, inanışları, duyguları, kişilikleri, sevdikleri ve sevmedikleri şeyler ve içinde yaşadıkları toplumlara göre şekillenir.

Sadock, cinselliği, “bir kişinin diğerine çekici gelmesini de içerecek şekilde, cinsel haz alma ve üremeye ilgili bütün düşünce, duygu ve davranışları kapsar” şeklinde tanımlamıştır (Sadock, 2007). Aydın ise cinselliği, “cinsel doyum ve iki insanın bir armoni içerisinde beraberliklerini içeren, sosyal kurallar, değer yargıları ve tabularla belirlenmiş, biyolojik, psikolojik, sosyal yönleri olan özel bir yaşantı” olarak tanımlamıştır (Aydın, 1998). DSÖ sağlıklı cinselliği “somatik, duygusal, entellektüel ve sosyal bileşenleri olumlu yönde bütünleştiren, zenginleştiren ve kişiliği, iletişimi, sevgiyi geliştiren bütünlük” olarak tanımlamaktadır. Cinsellik bir bireyin, fiziksel, psikolojik ve sosyal yaşantısının önemli bir yönü olup basitçe üreme için yapılan biyolojik bir yaşantı değil, kişilerarası duyguların iletişimine yarayan, kişiye hoş duygular yaşatan ve zevk veren bir yaşantıdır (Özkan, 2001).

Karanisaoğlu'nun tanımına göre insan denge içinde varlığını ve türünü sürdürmek zorundadır. Hem üremeyi sağlayan, hem de yaşamın psikolojik, sosyolojik ve kültürel yönünü etkileyen cinsellik kavramı, doğumundan ölümüne kadar bireyin yaşamını bütünleyen önemli bir parçadır (Karanisaoğlu, 1994).

Öztürk'ün tanımına göre cinsellik, cinsel ilişkinin ötesinde, estetik, ahlaki, dini, hukuki, pedagojik, sanatsal, kültürel boyutları olan daha geniş bir kavramdır (Öztürk, 2002). Cinsellik bireyin, cinsinin gereği olarak karşıt cinsi araması ve bundan bedensel bir haz ve ruhsal bir doyum elde etmesi anlamına gelmektedir.

Bireysel yaşamın sürdürülebilmesi için mutlaka doyurulması zorunlu olmayan, fakat türün sürekliliği için gerekli olan cinsellik, kadınlar için arzu edilebilir olma, çocuk doğurma yeteneği ve beden imajını kapsamasının yanı sıra emosyonel, entellektüel ve sosyokültürel bileşenleri de içine alan bir kavramdır (Aslan ver ark. , 1995;Henson, 2002; Aygin, 2003).

Cinsellik;biyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel, geleneksel, ahlaki, dini, antropolojik, politik ve ekonomik boyutları olan karmaşık bir bütündür. Bu nedenle farklı perspektifleri içinde barındırmaktadır.

5.1 Biyolojik Perspektif:

Cinsellik, temel bir içgüdüdür. Cinsel işlev, başta merkezi sinir sistemi, beş duyu ve genital organlar olmak üzere tüm bedenin katıldığı bir süreçtir. Sağlıklı bir cinsel yaşam için, sağlıklı işleyen bir beden, olmazsa olmaz bir kuraldır.

5.2 Psikolojik Perspektif:

Cinselliği sağlıklı bir şekilde yasayabilmek sağlıklı işleyen bir beden için gerekli altyapıyı sağlar. Ancak, o cinselliğin nasıl yaşanacağını, kiminle yaşanacağını, ne zaman, nerede ve nasıl olacağını, nasıl uyarılıp nasıl doyuma ulaşılacağını vb. belirleyen ise insan psikolojisidir.

5.3 Sosyokültürel Perspektif:

Kişilerin yetiştiği ve içinde yaşadığı aile, yakın çevre, alt kültür ve toplumsal yapı, gelenekler ile dini inanç ve ahlaki tutumlar da cinsel tutum ve davranışları belirleyenler arasındadır (CETAD, 2006).

6 CİNSEL DOYUM İLE İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR

6.1 Cinsel Doyum ile ilgili Tanımlar ve Açıklamalar

Kadınlarda orgazm, genellikle sonuçta bir mutluluk ve tatmin hissini vererek cinsel olarak indüklenen vazokenjesyonu çözen, sıklıkla uterus ve anüs kontraksiyonları ve miyotoni ile birlikte vajinayı saran pelvik çizgili kasların istemsiz, ritmik kontraksiyonlarının eşlik ettiği, bilinç düzeyini değiştiren değişken, geçici ve en yüksek sınırdaki yoğun bir zevk duyma halidir (Meston, Hull, Lewin, & Sipski, 2006).

Kadınlarda orgazm; bedensel rahatlamaya ruhun eşlik ettiği çok yüksek haz veren bir durumdur. Orgazmı çeşitli uyarılar sonucu beynin uyarılması ve bu uyarılmanın etkisiyle, bireyde hem bedensel hem de ruhsal olarak algılanan bir hissin meydana gelmesi olarak tanımlayabiliriz.

Orgazm, boşalmayı öğrenmiş, ilişkisinde belli bir kalite, uyum ve ahenk yaşamış çiftlerde, bedensel rahatlamaya, ruhsal rahatlamasının da eklenmesi ile geçici bir süre, kadınlarda genellikle 10-15 saniye süren kasılmalarla kendini gösteren ama farklı bir bilinç hali gibi oluşan, kontrol kaybı duygusu gibi çok daha farklı, yoğun bir rahatlamadır. Burada orgazmı hem bedenin hem de ruhun rahatlaması olarak tarif etmek

mümkündür. Orgazmı, boşalmayı öğrenmiş ve ilişkide belli bir kaliteyi yakalamış, çok arzu ve istekli olan, her iki tarafında gününde olduğu ilişkilerde yaşanan bir armağan ya da hediye gibi görmek gerekir.

(<http://www.cemkece.com.tr/m-bosalma-ve-orgazm.html>).

Bilindiği gibi orgazm, cinsel yanıt döngüsünün en son aşamasıdır (Vural 1998; Yetkin ve İncesu 1999; May, 2003). Diğer bir deyişle orgazm cinsel ilişkide beklenen bir aşama olup, cinsel ilişkinin kalitesini belirlemektedir (Abay, 2004).

Cinsel doyum kavramını kişinin boşalmasından sonra yataktan doyduğunu hissederek kalkması, yani yeni bir cinsel aktive yapma ihtiyacı duymaması olarak açıklamak mümkündür. Bu duruma kişinin cinsel doyumunu deriz. Kişi orgazm olduğunda da yine bu doyumunu hissedebilir(<http://www.cemkece.com.tr/m-bosalma-ve-orgazm.html>).

Cinsel doyum, bireyin cinsel ilişkisinden memnuniyetinin ve keyfinin düzeyi olarak tanımlanmakta, ilişkinin cinsel ve cinsel olmayan yönleri bunu tayin etmektedir. Bireyin toplum içindeki ilişkileri, yaşam koşulları, içinde bulunduğu kültür ortamı, kadın yada erkek oluşu, yaşı, yaşamı boyunca cinsel deneyimlerini nasıl geliştirdiği gibi değişik faktörler cinsel doyumda bireysel farklılıkların oluşmasında etkili olmaktadır (Aydın, 1998).

Cinselliğin doyumlu yaşanması sağlıklı gelişimle elde edilen uzlaşmış bir kimlik içerisinde gerçekleşebilir. Cinsel doyum bu anlamda birçok faktörden etkilenmektedir. Bunların başında bireyin yaşadığı fiziksel ya da ruhsal hastalıklar, menopoz, cinsiyeti ve yaşı, kültürel faktörler, yaşam koşulları ve partner uyumu gibi etmenler gelmektedir (Aydın, 1991; Ercan, 2006).

Cinselliğin önemli bir boyutu da verdiği doyumdur. Bir bireyin cinsel yaşamının doyuruculuk düzeyi cinsel işlevlerinin niceliği kadar, çiftler arasındaki ilişkinin niteliği ile de belirlenir (Boyacıoğlu, 1999; Kulak, 2006).

Yirminci yüzyıl başlarında Sigmund Freud'un insanın psikolojisi ve psikiyatrik sorunları ile cinsellik arasındaki güçlü ilişkiyi tanımlamasından bu yana araştırmacılar tarafından insan cinselliği ile yakından ilgilenilmektedir. Doğumdan ölüme kadar bir yaşam dürtüsü olarak süren insan cinsel davranışı tek bir biçime uymaz. İnsanlar cinsel dürtü, güç ve tercih ettikleri cinsel anlatım ve doyum açısından farklıdır. Bireyin toplumdaki ilişkileri, yaşam koşulları, içinde bulunduğu kültür ortamı, kadın ve erkek

oluşu, yaşı, yaşamı boyunca cinsel deneyimlerini ne kadar geliştirdiği gibi etkenler bu farkları belirler (Kayır, 1991).

6.2 Kadın Cinsel Anatomisi

Kadın cinsel anatomisi iç ve dış genital yapılardan oluşur. Tamamı vulva olarak adlandırılan dış genital organlar şöyledir: Mons pubis (klitorisin üst tarafındaki kabarık bölge), labia minora (küçük dudaklar), labia majora (büyük dudaklar), klitoris (erektile doku), vulver vestibül (küçük dudaklar arasında kalan üretra ve vajina açıklarının bulunduğu bölge), peri-üretral bezler (Skene bezleri) ve Bartholin bezleri (büyük vestibül bezleri) (Permoll, 2002).

İç genital organlar penis girişinin gerçekleştiği, iç ve dış ortam arasındaki bağlantıyı sağlayan bir tüp şeklinde, esneme yeteneği gelişmiş ve ortalama 8 cm uzunluğunda olan vajina (hazne) ile başlar; sperm için bir nevi depo olan, döllenme sonrası yumurtanın yerleştiği, fetüsün büyüüp geliştiği ve de hamilelik söz konusu değilken adet kanamalarının oluştuğu rahim (uterus) ile devam eder (Permoll, 2002).

Sağlı sollu olmak üzere rahmin her iki yanında yer alan Fallop tüpleri adeta V harfini andırır ve uçlarında bulunan dokunaç benzeri yapılarla, yumurta ve kadın hormonlarının üretiminden sorumlu organ olan yumurtalıklarla (ovaryum) bağlantı halindedir. Bebeğin geliştiği bölge olan endometrium boşluğu, Rahim kanalları olarak da bilinen; vajinaya bırakılan meninin rahim ağzından içeri girerek yumurtaya ulaşmasını sağlayan tüpler, vajinal girişi sınırlayan ince bir zarımsı yapı olan kızlık zarı (himen) ve idrar atımının gerçekleştiği üretra (idrar yolu) diğer iç genital organlardır (Goldstein & Davis, 2006).

Uyarılmayla beraber koitusun gerçekleştiği esnada, küçük dudakların iç bölgesinde bulunan Bartholin bezleri ve kılcal kan damar ağının zengin olduğu vajinanın mukoz membran katmanlı duvarlarından penisin giriş çıkışını kolaylaştıran bir sıvı salgılanır. Cinsel birleşme sırasında girinti ve çıkıntılı yapıya sahip vajina duvarları boy ve genişlik açısından esner. Vajina gibi klitorisin de ileri derecede kasılıp genişlemesine izin veren bir kas yapısı ve penise oranla üç kat fazla olan bir sinir ağı vardır. Masters ve Johnson'ın (1966), yeterli uyarıyla orgazmı sağlayan birincil cinsel organ olarak gördükleri klitoris, ilk kez Hipokrat tarafından tanımlanmıştır (O'Connell, 2005).

6.3 Kadında Cinsel Fizyolojik Evreler

Masters ve Johnson (1966), yüzlerce gönüllü kadın ve erkek katılımcıyla yaptıkları çalışmalarla cinselliği araştırılabilir bir olgu haline getirmiş ve laboratuvar ortamında uyguladıkları nesnel ölçüm yöntemlerini temel alarak, katılımcıların cinsel uyarılara verdikleri yanıtları gözlem metoduyla kayıt altına almışlardır. Sonuç olarak cinsel tepki sürecini dört evre ile açıklamışlardır: Uyarılma, plato, orgazm ve çözülme (Masters ve Johnson, 1966). Takip eden yıllarda Kaplan (1979) tanımlanmış olan bu dört aşamaya istek evresini eklemiş ve öneminin altını çizmiştir (Kaplan, 1979). Günümüz ruh sağlığı uzmanları, birbirleriyle bağlantılı ancak anatomik ve nörofizyolojik açıdan belirgin bir biçimde ayrılan istek, uyarılma, orgazm ve çözülme evrelerini cinsel yanıt süreci olarak kabul etmektedir (Çavaş, 2008).

6.3.1 İstek Evresi

Cinsel tepki sürecinin ilk basamağı olan istek evresi, cinsel dürtünün ortaya çıktığı ve kişide cinselliğini ifade etme arzusunun doğduğu, ancak diğerlerinden farklı olarak doğrudan fiziksel uyarılmanın gerekmediği en önemli evredir (Çavaş, 2008). İnsanın psikososyal özelliklerinden etkilendiği gibi, diğer evreleri de doğrudan ya da dolaylı olarak etkiler. İstek evresinin özelliği cinsel etkinlik ile ilgili fantazilerin ve cinsel ilişkiye girme isteğinin varlığıdır (Doğan, 2011).

6.3.2 Uyarılma Evresi

Masters ve Johnson (1994)'a göre, insanda cinsel tepki sürecinin ilk evresi olan uyarılma evresi herhangi bir bedensel ve psikolojik eksenli uyarılma sonucu ortaya çıkabilir. Uyarıcı etkiye bağlı olarak cinsel gerilimin yeterli oranda artması sürecin devam edebilmesi için gereklidir. Uyarı, kişiden kişiye farklılık gösteren uyarılma eşiğini karşılayacak düzeydeyse, genellikle yanıtın yoğunluğu kısa sürede artış gösterir (Masters ve Johnson, 1994). Uzun süren bir evre olan uyarılma esnasında kadında görülen ilk uyarılma belirtileri vulvada ıslanma (lubrikasyon) ve kabarma, erkekte ise penisin ereksiyonudur (Çavaş, 2008).

6.3.3 Orgazm Evresi

Orgazm evresi, süre açısından en kısa ancak yaşanan cinsel haz açısından en yoğun olan evredir. 0.8 milisaniyelik 3-4 ritmik, sonrasında düzensiz kasılmaların takip ettiği yoğun haz içeren bir yaşantıdır (Çavaş, 2008; Meston, Hull, Levin, & Sipski, 2004). Orgazm esnasında erkekte boşalma (ejakülasyon), kadında ise perineal ve vajinal kaslarda kasılmalar meydana gelir. Orgazm hissi, kadınlarda özellikle klitoral bölge ve vajinada, erkekler de ise penis, prostat ve testislerde yoğunluk kazanır (Çavaş, 2008).

6.3.4 Çözülme Evresi

Cinsel tepki döngüsünün orgazmı takip eden son evresidir. Genital bölgelerde ve bedenin bütününde o ana kadar oluşmuş olan fizyolojik tepkiler, meydana geldikleri sırayla kısa sürede ortadan kalkarlar. Bu süre kişinin cinsiyetine, orgazmın yaşanıp yaşanmadığına ya da hangi yoğunlukta yaşandığına ve de cinsel uyarının devam edip etmediğine göre farklılık gösterir (Bayrak, 2006). Kadınlar çözülme evresini takiben bir cinsel uyararla karşılaştıklarında yeni bir cinsel tepki döngüsüne girme potansiyeline sahipken, erkekler refrakter döneme girdikleri için bu dönemin bitimine kadar cinsel istek duymaları, uyarılmaları, erekte olmaları veya orgazmı yaşamaları fizyolojik olarak imkânsızdır (Çavaş, 2008). Çözülme evresine özgü bir cinsel işlev bozukluğu ya da cinsel bir sorunun gerçekleşme oranı oldukça düşük bir düzeyde olduğu için psikiyatrik sınıflandırmalarda yer verilmemiştir (Çavaş, 2008).

7 CİNSEL GELİŞİM KURAMLARI

7.1.1 Psikanalitik Kuram

Freud, Psikanalitik kuramın temsilcisi olarak, çocuğun bazı gelişimsel aşamalardan geçerek kişiliğini şekillendirdiğini ve cinsel gelişimin de bu sürecin temelini oluşturduğunu savunmaktadır (Bilir, 1994). Freud, kuramında canlılarda yaşama içgüdüleri arasında yer alan “libido” adı verilen cinsel güdüye çok önem vermiştir. Ona göre çocuk dünyaya geldiği andan itibaren libidonun etkisi ile hareket etmeye başlar, psiko-seksüel gelişim aynı zamanda libidonun gelişimidir (Aral ve diğerleri, 2001). Bu kuramı hem kişilik gelişimi hem de cinsel gelişim açısından ele almak mümkündür (Shaffer, 2009). Freud, kişilik gelişimini çeşitli dönemlerle açıklamıştır. Her dönem, belli bir kritik gelişimi kapsamaktadır. Bir dönemdeki ihtiyaçlar karşılanmadığı takdirde, o döneme aşırı bağımlılık meydana gelmekte; sonraki aşamada meydana gelecek kişilik gelişimini engellemektedir (Senemoğlu, 2007). Bu dönemler;oral dönem, anal dönem, fallik dönem, gizil(latent) dönem ve genital dönemdir.

7.1.1.1 Oral Dönem (0-1 Yaş)

Sıfır-bir yaş arası bebeklik dönemini kapsar. Bu dönemde haz ilkesi egemendir ve bebeklerin ertelemeye tahammülleri yoktur. Bebek tamamen dışarıya bağımlıdır, anne ya da bakıcının yardımıyla yaşamını sürdürebilir. Haz bölgesi ağız ve dudaklardır (Can, 2005). Bu dönemde çocuk dış dünyayı algılamayı, kendini ifade etmeyi ve gereksinimlerini karşılamayı ağız ve ağız çevresindeki organlarla gerçekleştirir. Freud’a göre, yeterince bakılıp beslenen, sevilme gereksinimleri gerektiği gibi karşılanan çocuklarda dış dünyaya karşı bir temel güven duygusu oluşmaya başlar (Can, 2005).

Oral dönemde çocuğa verilen bakımın niteliği, yetişkinlik döneminde kişinin bağımlılık ve güven düzeyini belirler (Erden ve Akman, 1995). Freud’a göre annenin çocuğu memeden erken kesmesi ya da çok uzun süre emzirmesi, çocukların bu döneme bağımlı kalmasına neden olmaktadır. Oral dönemde aşırı doyurulma ya da aşırı doyumsuzluk yaşanır, çocuk sonraki gelişim dönemlerine geçemeyebilir. İleride

oburluk, aşırı bağımlılık, edilginlik, sürekli başkalarından almaya alışmış kişilik yapısı gelişir (Öztürk, 2002).

7.1.1.2 Anal Dönem (1-3 Yaş)

Bir-üç yaşlar arasını kapsar. Çocuk anüs ve anüsle ilişkili olan eylemlerden doyum sağlar. Dışkının boşaltılması ya da tutulması ile anüs kaslarında denetim sağlama bağımsızlığa yönelik bir eylem olarak görülür (Can, 2005). Bu dönem idrar ve dışkı çıkarma ile ilgilidir. Çocuk bu dönemde kendini ve çevreyi kontrol etmeyi öğrenir (Senemoğlu, 2007).

Bu dönemde tuvalet eğitimi de önem kazanmaktadır. Hoşgörüsüzce, cezalandırma yoluyla tuvalet eğitimi alan çocuklar bu döneme bağımlı kalırlar (Öztürk, 2002). Bu dönemin her aşamasında annenin sevecen ve sabırlı olması gerekir. Uygulanan tuvalet eğitimi kişilik özelliklerinin kazanılması üzerinde etkili olur. Annenin katı ve baskıcı tutumu, çocuğun dışkısını tutmasına, inatçılık, cimrilik, yıkıcılık gibi kişilik özellikleri göstermesine neden olur. Dışkılamayı özendiren ve onaylayan bir tutum ise yaratıcılık ve üretkenliğe temel oluşturur (Aral ve diğerleri, 2001).

7.1.1.3 Fallik Dönem (3-6 Yaş)

Üç-altı yaşlar arasını kapsar. Bu dönemde kızlar “Elektra Karmaşası”, erkekler ise “Oedipus Karmaşası” yaşar (Freud, 2000). Oedipus karmaşası, erkek çocuğun bir şekilde annesine karşı cinsel bir yakınlık beslemesi ve babası tarafından cezalandırılacağı kaygısını yaşamasıdır. Elektra karmaşası, kız çocuğunun babaya ilgi duyması ve anne tarafından cezalandırılacağı korkusunu yaşamasıdır (Can, 2005). Kız çocukları babalarına duydukları arzuyu bastırıp annelerini model alırlar, onlarla özdeşim kurarlar (Ulusoy, 2005). Erkek çocuklar ise annesiyle evlenmek ister, ona bakmayı, ona giysiler almayı, onu rahat yaşatmayı hayal eder. Bunları annesine söyleyerek ona evlenme teklifi bile edebilir. Babayı kendine rakip görür, yok etmek ister ancak babasının büyük ve güçlü olması çocukta çelişki oluşturur. Annesine olan duygularını bastırır ve babası ile özdeşim kurar (Ulusoy, 2005).

Oedipus ve Elektra karmaşalarının başarılı bir biçimde çözümlenebilmesi için çocuğun aynı cinsten olan ebeveyni ile özdeşim kurarak, onun cinsel rolünü içselleştirmesi gerekir (Can, 2005).

Bu dönemde ailenin bozucu etkisi çocukta; saplantılara, suçluluğa neden olur ve sonuçta kişilik bozuklukları oluşur.

7.1.1.4 Latent (Gizil) Dönem (7-11 Yaş)

Cinsel dürtülerin durgunluk dönemi de denilebilir. İlkokul yıllarına rastlayan bu dönemde daha önceki yıllarda yaşanan ruhsal ve cinsel alanlardaki çalkantılar, çatışmalar yatışır. Ana-babaya karşı kızlarda Elektra Kompleksi, erkeklerde Oedipus Kompleksinin neden olduğu duygular yatışır, yerini yeni ilgilere bırakır (Aral ve diğerleri, 2001).

Daha önceki dönemlerde kazanılan özellikler bu dönemde pekiştirilmeye başlar. Çocuğun ilgisi, sosyal ve entelektüel beceriler edinme üzerine yoğunlaşır (Can, 2005). Ana-baba ile özdeşimin yanı sıra, başka kişilerle (öğretmenler, başka yetişkinler, arkadaşlar) özdeşimler de önem kazanmaktadır. Gizil dönemin başarılı bir biçimde atlatılmadığı durumlarda iki tür aksaklık ortaya çıkabilir. Çocuk, içsel dürtülerinin denetimini sağlayamazsa, enerjisini öğrenme ve beceri geliştirmeye yönelmez ya da aşırı bir denetim mekanizması geliştirerek kişiliğinin gelişim yolunu kapatır ve takıntılı karakter yapısının yerleşmesine neden olur. Bu dönemin sağlıklı bir biçimde yaşanması ise, çocuğun, yenilgiye uğradığında aşağılık duygusuna kapılmaktan korkmadan, özerk bir varlık olarak girişimlerde bulunmayı öğrenmesini sağlar. Böylece olgun, yetişkin yaşamın özü olan saygıda ve çalışmada doyum sağlamanın temeli hazırlanır (Konuk, 2003).

7.1.1.5 Genital Dönem (12-18 Yaş)

On iki yaşından sonraki dönemi kapsar. Freud bu dönemi fırtına olarak adlandırır. Bedensel büyüme ile birlikte fiziksel açıdan değişiklikler yaşanır (Şahin, 2008). Hızlı fiziksel gelişme ve buluşa erme ile birlikte içsel cinsel dürtüler artmaktadır (Senemoğlu, 2007,). Kimlik gelişimi açısından önemli bir dönemdir (Şahin, 2008).

7.2 Bilişsel Gelişim Kuramı:

Bilişsel gelişim sürecinin önemini vurgulayan Piaget'dir. Bu kuram cinsiyet rolü gelişiminde çocuğa aktif bir rol yükler ve cinsiyet rol gelişimini bilişsel gelişimle açıklamaya çalışır. Kohlberg' e göre de cinsel rol gelişimi, bilişsel gelişime bağlıdır. Çocuklar sosyal tecrübeler ile etkilenebileceklerinden önce, cinsiyet hakkında belli fikirleri kazanmış olmalıdırlar. Çocuklar aktif olarak kendilerini sosyalleştirirler (Shaffer, 2009).

Kohlberg, çocukların kadın ya da erkek olmanın ne anlama geldiğini üç aşamadan geçerek öğrendiklerine inanır:

7.2.1 Temel Cinsiyet Kimliği (Basic Gender Identity):

Çocukların kadın ve erkek arasındaki fiziksel farkları görüp aralarında fiziksel farklılıklar olduğunu kavramaları ve bunun sonucunda kendilerinin de kız ya da erkek olduklarını anlamalarıdır (Bayhan ve Artan, 2005). Üç yaşında çocuklar kendilerini kızlar ya da erkekler olarak etiketlerler (Shaffer, 2009).

7.2.2 Cinsiyet Değişmezliği (Gender Stability):

Çocukların, cinsiyetlerinin her zaman aynı kalacağını ve erkek ya da kadın olarak büyüyeceklerini anlamalarıdır (Bayhan ve Artan, 2005). Çocuklar cinsiyetin zaman içerisinde değişmeyeceğini kavrarlar (Shaffer, 2009).

7.2.3 Cinsiyet Tutarlılığı (Gender Consistency):

Çocuklar durumlar karşısında cinsiyetin değişmeyeceğini fark ettiklerinde cinsiyet kavramı tamamlanır (Shaffer, 2009). Çocukların, insanların saç stili, giyim, faaliyet gibi yüzeysel birtakım değişiklikler yapsalar bile, cinsiyetlerinin aynı kalacağını anlamalarıdır (Bayhan ve Artan, 2005).

7.2.4 Cinsiyet Şema Kuramı:

Cinsiyet şema kuramı, erkek ve kız çocuklarının neden ve nasıl eril ve dişil bireyler olduğu ile ilgili bir kuramdır. Kuram çocukların, kültürel erillik ve dişiliğe dair

tanımlarına dayanarak cinsiyet açısından şematik bir süreçle bilgiyi analiz ettiklerini ve örgütlediklerini öne sürmektedir. Bilişsel gelişim kuramı gibi, cinsiyet şema kuramı da, cinsiyete ilişkin tiplenenin çocuğun kendi bilişsel işleminden geçtiğini savunur. Diğer taraftan cinsiyete ilişkin şemaların oluşumu, kültürün kendi içindeki cinsiyetlere yönelik ayrımcı davranışları nedeniyle olur (Bem, 1984).

Cinsiyete uygun tercihlerin, becerilerin, kişilik özelliklerinin, davranışların ve benlik kavramlarının kazanımı, psikoloji içinde, cinsiyet tiplemesi (sex typing) süreci olarak adlandırılır. Cinsiyet şema kuramı, cinsiyet tiplemesini (sex typing) kadınlık ve erkekliğin kültürel tanımlarına göre, çocuğun kendisine ait bilgileri düzenlemesi ve kodlaması ile genellenmiş hazırlıktan, cinsel-şematik işleminden büyük ölçüde sağlandığını belirtir (Shaffer, 2009).

Bu kurama göre, çocuğun cinsiyet tipli bilgiyi analiz etmesi, değerlendirmesi ve örgütlemesi şemalar vasıtasıyla oluşmaktadır. Şema, kişisel algıyı örgütleyen ve bu ağa rehberlik eden çağrışımlar bütünüdür (Bem, 1984) ve şemalar zaman içerisinde edinilen bilginin özümsemesini sağlayan bilişsel yapılardır. Kuram, cinsiyet tiplemesinin özellikle kendilik kavramının cinsiyet şeması içinde özümsemesinden dolayı ortaya çıktığını öne sürer. Çocuğun cinsiyet şemasını oluşturması, kendilik kavramını da beraberinde getirir (Bem, 1984).

Çocuk, kültür içinde kadın ve erkek için belirlenmiş özelliklerden kendine uygun olanları seçer. Cinsiyet özelliklerinin, davranışların şemalarla özümsemesi süreci cinsiyet tipinin kazanımıdır. Çocuklar, kendi toplumlarının cinsiyetlere yönelik uygunluk tanımlarını öğrendiklerinde, hangi özelliklerin kendi cinsiyetleriyle ve bundan dolayı kendileriyle bağlantılı olduğunu öğrenirler. Bu öğrenme sonucunda, sosyal yaşamın kızlar ve erkekler şeklinde düzenlenmiş iki kutuplu yapısına kavuşurlar (Bem, 1984). Çocuk cinsiyete özgü özellikleri kazanımıyla birlikte, cinsiyet tipli şemalara uygun olarak kendi yeterliliğini değerlendirmeyi, kendi tercihlerini, özelliklerini ve davranışlarını içerdiği prototiplerle (ilk örneklerle) eşlemeyi öğrenir. Cinsiyet şemaları bir standart veya rehber niteliği kazanır ve öz saygı da onun tutsağı olur (Bem, 1984).

8 YURT İÇİ VE YURT DIŞI YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Batıda vajinal orgazm olan kadınların oranı % 34 civarında iken Türkiye’de vajinal orgazm olma oranı % 15-17 civarındadır (Sayın, 2012).

Türk kadınlarının büyük kısmı (% 65-70’den fazlası) cinsel ilişkiden hoşlanmamakta ve cinsel ilişkiyi bir görev gibi sürdürmektedirler (Sayın, 2012).

Kültürler arası farklılıklar, cinselliğin tabu ve gizli olması düşüncesi sebebiyle yapılan çalışmalar sınırlıdır ve cinsel işlev bozukluklarının yaygınlık oranını tam olarak saptamak mümkün değildir (Carey, 1995).

Birçok hasta bu konuda konuşmaktan çekinir. Yasadıkları sorun kendi yetersizliklerinin bir yansımasıymış gibi utanma hissederler. Bir kısmı ise sorunun ne boyutta olduğu ve nasıl çözebilecekleri konusunda yeterli bilgiye sahip değildir. Cinsel işlev bozukluklarının yaygınlığı ile ilgili Frank ve arkadaşlarının yaptığı çalışma psikiyatrik olmayan popülasyonda cinsel işlev bozukluğu prevalansını vurgulayan kapsamlı ilk çalışmadır (Frank, 1978). Bu çalışmada evli ve çalışan 100 çiftteki cinsel işlev bozukluğu oranına bakılmış, kadınların %63’ü yaşamlarında bir dönemde orgazm ve uyarılma güçlüğü yaşadığı bildirilmiştir. Kadın ve erkek cinsel işlev bozukluğu prevalansını belirlemeye yönelik gerçekleştirilen çalışmalardan en önemlisi olan “Amerika Ulusal Sağlık ve Sosyal Yaşam Araştırması” [National Health and Social Life Survey (NHSLs)], 1992 yılında, Laumann ve arkadaşları tarafından, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’de yaşayan, 18-59 yaş arası, 1410 yetişkin erkek ve 1749 yetişkin kadın üzerinde gerçekleştirilmiştir. NHSLs, Kinsey ve arkadaşlarının çalışmasından sonra cinsel işlev bozukluğu prevalansını tanımlamaya yönelik gerçekleştirilen ilk çalışma olarak kabul edilmektedir (Laumann, 1999). Bu çalışmayı tamamlayanların oranı %79’un üzerindedir. Bu çalışmada kadın cinsel işlev bozukluğunun prevalansı %43’ün üzerinde bulunmuştur. Kadınların %22’sinde cinsel istekte azalma, %14’ünde uyarılma problemleri, %7’sinde ise cinsel ağrı olduğu saptanmıştır (Moskowitz 2002, Laumann 1999).

Bir jinekoloji kliniğine ayaktan başvuran 329 kadın hasta ile yapılan çalışmada kadınların %13. 6’sında ıslanma/uyarılma güçlüğü, %15. 4’ünde orgazm olma güçlüğü, %11. 3’ünde ise ilişki sırasında ağrı olduğu bildirilmiştir (Rosen, 2000). Spector ve

arkadaşları erkeklerdeki cinsel işlev bozukluğu oranını %52, kadınlardakini ise %63 oranında bulmuştur (Spector, 1990).

Ülkemizde kadın cinsel işlev bozuklukları prevalansını gösterecek çok merkezli çalışma olmadığından, kadın cinsel işlev bozukluğu epidemiyolojisi ve prevalansına ilişkin veriler sınırlıdır. Çayan ve arkadaşlarının 179 kadın hasta ile yaptıkları çalışmada kadınların %60. 3’de istek problemleri, %43’ünde uyarılma problemleri, %38’inde lubrikasyon problemleri, %45. 8’inde orgazm problemi, %38’inde memnuniyetsizlik, %36. 8’inde disparüni olduğu saptanmıştır (Çayan, 2004;Soylu, 2003).

Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD) tarafından Türkiye örnekleminde yapılan çalışmada ise (2006) “ilk cinsel birleşme ya da birleşme denemesi sırasında korku, kasılma, acı hissi ya da kaçınma nedeniyle cinsel birleşmenin gerçekleşmediği oldu mu” sorusuna kadınların %45’i evet yanıtı vermiş, bunların %17’si yani araştırmaya katılan kadınların %7. 6’sı birleşmemenin daha sonra da devam ettiğini belirtmişlerdir.

Bu konuda sınırlı yayın olmasına rağmen, belirli cinsel bozukluklar ile ilişkilendirilebilen genel etiyolojik göstergeler vardır. MMAS araştırması 40-70 yaş arasında %34. 8 oranında erektil disfonksiyon gözlendiğini bildirmiş, bu durumu yaş, sağlık durumu (kardiovasküler hastalık, diyabet, hipertansiyon) ve duygusal faktörler ile ilişkilendirmiştir (Feldman, 1994). NHLSL çalışması yaş, eğitim düzeyi ve ırk-etnik köken gibi 3 önemli faktör üzerine odaklanmıştır (Laumann, 1999). Bu çalışmanın sonuçlarına göre kadınlarda ıslanma problemi dışındaki cinsel sorunlar yaşla azalmaktadır. Irk ve etnik köken yaş ve eğitim düzeyine göre daha az etkilidir. Beyaz kadınlar cinsel eylem süresince daha çok ağrı hissettiklerini söylemişlerdir. Siyah kadınlar yüksek oranda istek azlığı bildirmişlerdir. Latin kadınlar da ise cinsel işlev bozukluğu en düşük sıklıkta yaşanmaktadır. Taciz ve tecavüz öyküsü olan kadınlarda uyarılma bozukluklarının oranı yüksektir. Kadınlardaki ağrı bozuklukları erkeklerin zorla seks uygulamaları ile ilişkilendirilmiştir (Droegemuller, 1994).

Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan büyük bir toplum çalışmasında kadınların %40’tan fazlasında cinsel işlev bozukluğu saptanmıştır. Kadınlarda cinsel isteksizlik (%22) en sık görülen bozukluktur. Ayrıca kadınların dörtte birinde orgazm bozukluğu, beşte birinde vajinada yeterli ıslanma olmadığı bulunmuştur(Laumann EO, 1999). Kadınlarda cinsel işlev bozukluğu yaygınlığı yaşla, vasküler hastalıklar için risk

etmenlerinin varlığıyla ve menopozla artmaktadır (Kennedy S, 1999-2009). Kadınlarda cinsel işlev bozukluğu yaygın olmasına karşın klinisyene nadiren bildirilmekte ve çoğunlukla tedavisiz kalmaktadır (Laumann EO, 1999).

Sekiz Avrupa ülkesinde yapılan bir çalışmada ise kadınların %34'ünde cinsel isteksizlik olduğu belirlenmiştir (Moreira ED, 2008).

Konya'da normal popülasyonda yapılan bir araştırmada kadınlarda vajinismus %15, anorgazmi %5 oranlarında saptanmıştır (Yılmaz E, 2008).

Kadınlarda gözlenen orgazm bozukluklarının genel nüfus içindeki oranının %5-30 arasında değiştiği tespit edilmiştir (Abay, 2004). Laumann ve ark. (1999) yaptıkları Amerikan Ulusal Sağlık ve Sosyal Yaşam araştırma sonuçlarında ise bu oran %14 olarak bulunmuştur (Akt. Güvel, 2004). Yetkin ve İncesu (1999) ülkemizde orgazm bozukluklarının yaygınlığının bilinmediğini, cinsel eğitim ve deneyim yetersizliği, cinsel tekniklerin bilinmemesi ve cinsel mitlerin yaygınlığı nedeniyle orgazm bozukluğu, vajinismus ve diğer cinsel işlev bozukluklarının ülkemizde çok yaygın olduğunu belirtmişlerdir.

Orgazmik problemler genel olarak dile getirilebiliyorsa da, orgazmın kendisini ifade etmek ve kanıtlamak için çok az sayıda çalışma vardır. 1990'larda ABD'de gerçekleştirilen Ulusal Sosyal ve Sağlıklı Yaşam Anketine (Laumann, Gagnon, Michael ve Michaels, 1994) yaşları 18 – 59 arasında değişen 1749 Amerikalı kadın katılmıştır. %75'i beyaz ırka mensup, %12'si siyahi ırka mensup ve %7-9'u hispanik kökenlidir. Bu çalışmaya katılanlar eğitim, ekonomik durum ve din gibi pek çok alanda geniş bir aralıkta dağılım göstermektedirler. Ayrıca çalışma heteroseksüelleri, lezbiyenleri ve biseksüelleri de kapsamaktadır. Sonuçlara göre kadınların orgazm problemleri, belirlenen ikinci temel sorunlarıydı. Kadınların %24'ü birkaç ay öncesinden 1 yıl öncesine kadarki dönemde hiç orgazm olamadıklarını bildirmişlerdi. Massachusetts'te yaşları 51-61 arasında değişen 349 kadınla yapılan bir çalışmada ise kadınların %10.3'ü çoğunlukla ya da her zaman orgazma ulaşmakta sorun yaşadıklarını bildirmişlerdir (Johannes ve Avis, 1997). Rastgele olarak seçilen ve yaşları 35-59 arasında değişen 521 İngiliz kadınıyla yürütülen başka bir çalışmada ise kadınların %16'sı nadiren orgazm olabildiklerini belirtmişlerdir (Osborne, Hawton, Gath, 1988). Bu örneklemin sadece evli olan kadınlarıyla devam eden çalışmanın diğer bir sonucu da (n=436), son üç ayda kadınların %15, 8'inin hiç orgazm olamadığı ve %22, 2'sinin de cinsel birleşme

sıklığının yarısı kadar orgazm olabildiğidir (Hawton, Gath, Day, 1994). Bunun yanı sıra jinekoloji kliniğine gelen ve yaşları 18 - 73 arasında değişen 329 sağlıklı kadının %29'unun orgazm problemi olduğunu, %11'inin cinsel birleşme sırasında acı hissettiğini, %38'inin cinsel birleşme sırasında anksiyete yaşadığını bildirmişlerdir (Rosen, Taylor, Leiblum ve Bachman, 1993). Diğer bir çalışmada da yaşları 18 - 65 arasında değişen 104 kadının (United Kingdom General Practice Clinic) % 23'ü anorgazmi bildirmiştir (Read, King, Watson, 1997).

Orgazm bozukluğu, kadınların yaşadığı cinsel işlev sorunları arasında ikinci en sık karşılaşılan psikolojik rahatsızlıktır (Ishak, Bokarius ve Jeffrey, 2010). Kadın orgazm bozukluğunun görülme sıklığı ile ilgili yayınlar arasında önemli farklılıklar gözlenmiştir Kinsey ve arkadaşlarının (1953) yaptığı çalışmada kadınların % 10'u hiç orgazm yaşamadıklarını belirtmişlerdir (Kinsey, Pomeroy, Martin ve Gebhard, 1953). Bu araştırmadan yaklaşık çeyrek yüzyıl sonra Levine ve Yost, kadınların % 5'inin yaşamları boyunca hiç orgazm yaşamadıklarını saptamışlardır (Levine ve Yost, 1976). Görülme sıklığına ilişkin farklı veriler bulunmasına karşın genel toplum çalışmalarında bu oranın %5-20 arasında olduğu belirtilmektedir (İncesu, 2007). İncesu 2007'de cinsel işlev bozukluğu yakınması ile başvuran kadınlarda yaptığı çalışmada orgazm bozukluğu oranının %40-60 olduğunu bulmuştur.

Yeterli uyarılmanın gerçekleşmesine rağmen orgazm olamama haline, özellikle genç, cinsel ilişkiye yeni başlamış ve bu yüzden tecrübesi sınırlı olan kadınlarda daha sık rastlanır. Kadınların % 5-10'u yaşam boyu orgazm olamama sorunu yaşarlar (Yaşar ve ark. , 2010).

Bulgular, orgazmın kadınların cinsel doyum yaşamaları için oldukça önemli olduğunu göstermektedir (Laan ve Rellini, 2012). Fakat orgazm olamama sorunu pek çok kadın için bir problem olarak dahi görülmemektedir (Laqueur, 1990).

Son olarak;orgazmik problemler her zaman seksüel bir strese ya da mutsuz evliliklere yol açmamaktadır. Seçkisiz olmayan bir çalışmada kadınların %63'ü mutlu bir evlilikleri olmasına rağmen uyarım ve orgazmik problemler yaşadıklarını ve %85'i de cinsel hayatlarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir (Frank, Anderson, Rubinstein, 1978).

BÖLÜM III

9 3. YÖNTEM

9.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma, kadınların toplumsal cinsiyet rollerinin onların cinsel doyumları üzerine etkisini ortaya koyan bir ilişkisel tarama modeli tasarımıdır.

9.2 Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, İstanbul ili içerisinde farklı semtlerde oturan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan evli kadınlarla yürütülmüştür. Veriler katılımcıların istedikleri ve kendilerini rahat hissettikleri yerlerde doldurtulmuş ve 1 Mart -30 Mayıs 2014 tarihleri arasında toplanmıştır.

9.3 Evren ve Örneklem

Bu çalışma niceliksel araştırma şeklinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırmanın örneklem grubunu İstanbul ili içerisinde ikamet eden ve herhangi bir psikolojik problemi olmayan 18-65 yaş arası evli kadın bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 100 gönüllü kadın katılımcıdan oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

9.4 Golombok - Rust Cinsel Doyum Ölçeği - Kadın Formu

Bu araştırmada, evli kadınlarda cinsel doyumu ölçmek üzere Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Kadın Formu kullanılmıştır. Ölçeğin tanıtımına ilişkin aşağıda yer alan bölümde, ilk olarak ölçeğin özgün formuna ilişkin bilgiler, daha sonra ise ülkemizdeki standardizasyon çalışmasına ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

Rust ve Golombok (1983) tarafından geliştirilmiş olan GRISS, cinsel ilişkinin

niteliğini ve cinsel işlev bozukluklarını değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracıdır. Sürekli bir eşi olan heteroseksüel bireylere ya da çiftlere uygulanmaktadır. Elde edilen toplam puan, cinsel işlevlerin niteliği ile ilgili genel bir fikir vermekte, alt boyut puanları ise ilişkinin çeşitli yönleri ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler ortaya koymaktadır. Bazı alt boyutlarından tanı koyabilmek için de yararlanılabilmektedir. Ölçek, etkinliğinin ayrıca yapılan cinsel terapinin ölçülebilmesi ya da çeşitli sosyal, psikolojik, medikal veya farmakolojik girişimlerin cinsellik üzerindeki etkilerinin araştırılması amacıyla da kullanılabilmektedir (Tuğrul, C. ve Kabakçı, E. , 1993). Ölçeğin, kadınlar ve erkekler için hazırlanmış her biri 28 maddeden oluşan iki formu bulunmaktadır. Kadın ve erkek formlarında beşi ortak olmak üzere yedi alt boyut yer almaktadır. Her iki formda ortak olan alt boyutlar “kaçınma”, “doyum”, “iletişim”, “dokunma” ve “ilişki sıklığı” alt boyutlarıdır. Bu boyutlara ek olarak kadın formunda “vajinismus” ve “orgazm bozukluğu”, erkek formunda ise; “erken boşalma” ve “empotans” alt boyutları bulunmaktadır. Çiftin cinsel ilişki sıklığını değerlendiren “sıklık” alt boyutu iki maddeden oluşmaktadır (örneğin, bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu?). “İletişim” alt boyutu ise; eşlerin cinsel ilişkileri ile ilgili nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadıklarını içeren iki maddeden oluşmaktadır (örneğin, eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz?). “Doyum” alt boyutu; eşlerin ilişkilerini tatminkar bulup bulmadıklarını (örneğin, eşinizle olan ilişkinizi tatminkar bulur musunuz?), “kaçınma” alt boyutu ise; cinsel ilişkiden kaçınma davranışlarının sıklığını değerlendirmektedir (örneğin, eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız?). “Dokunma” alt boyutunda; cinsel ilişki sırasında eşlerin birbirlerine dokunmaktan haz alıp almadığı (örneğin, eşinize sarılıp, vücudunu okşamaktan zevk alır mısınız?), “vajinismus” alt boyutunda da; kadınların vajinismus belirtilerinin olup olmadığı (örneğin, kendi cinsel organınızın, eşinizin cinsel organının giremeyeceği kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?), “orgazm bozukluğu” alt boyutunda ise; cinsel ilişki sırasında doyuma ulaşmanın mümkün olup olmadığı (örneğin, cinsel birleşme anında doyuma ulaşıyor musunuz?) sorgulanmaktadır. “Sıklık” ve “iletişim” alt boyutları dışındaki alt boyutlar dörder maddeden oluşmaktadır. Ayrıca her iki formda da bu alt boyutlar dışında kalan ancak cinsel ilişkinin niteliği ile ilgili dört madde yer almaktadır (138, 151). Maddelerin yanıtlandırılması beşli likert tipi bir ölçek üzerinde yapılmaktadır ve "hiçbir zaman-0 puan", "nadiren-1 puan", "bazen-2 puan",

"çoğunlukla-3 puan ", "her zaman-4 puan" seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçeğin yorumlanmasında tutarlılık için olumsuz yapıdaki sorular tersine kodlanmıştır. Ölçeğin değerlendirilmesinde hem ölçek toplam puanı, hem de alt boyutlardan elde edilen puanlar kullanılabilir. Yüksek puanlar cinsel işlevlerdeki ve ilişkinin niteliğindeki bozulmaya işaret etmektedir. Elde edilen ham puanlar daha sonra 1 ile 9 arasında değişen standart puanlara (5 kesme noktasıdır) dönüştürülebilmektedir. 5 puan ve üzerinde olan puanlar cinsel ilişkinin veya işlevlerin bozulması olarak tanımlandığından 5 puan ve üzerinde puan alan katılımcılar "sorunlu grup", 5 puan altında alanlar "sorunsuz grup" olarak adlandırılmıştır. Kadın ve erkekler için ayrı ayrı ya da çiftler için ortak bir profil çizilebilmektedir .

Rust ve Golombok (1986), GRISS'in geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu çeşitli analizler ile ortaya koymuşlardır. Ölçeğin iki yarım güvenilirlik katsayısı kadınlarda 0. 87, erkeklerde ise 0. 94 olarak belirtilmiştir. Alt boyutlar açısından elde edilen iç tutarlılık katsayıları 0. 61 ile 0. 83 arasında değişmiştir. Ölçek klinik ve karşılaştırma gruplarına uygulanarak, gruplar toplam puan üzerinden karşılaştırılmıştır. Ölçek güvenilirlik katsayıları sorunlu ve sorunsuz erkeklerde -0. 004 ile 0. 76 arasında belirlenmiş, cinsel yönden sorunlu olan grupları anlamlı düzeyde birbirlerinden ayırt edilebildikleri görülmüştür. Ayrıca terapistlerin empotans, erken boşalma, vajinismus ve orgazm bozukluğu tanısı koyduğu gruplar bu alt boyutlar açısından kontrol grubuyla karşılaştırılmış ve tüm klinik grupların kontrol grubundan anlamlı derecede ayırt edilebildiği saptanmıştır .

9.5 Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği'nin (GRISS) Türkiye Standardizasyonu

Tuğrul ve ark. (1993), tarafından yapılan standardizasyon çalışması GRISS'in kültürümüzde de kullanılabilir hale gelmesini sağlamıştır. Tuğrul ve arkadaşları araştırmada (1993) 73 sorunlu ve 53 sorunsuz olmak üzere 126 kadın ile 66 sorunlu ve 51 sorunsuz olmak üzere toplam 117 erkek almışlardır. Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayısı sorunlu ve sorunsuz kadınlarda 0. 18 ile 0. 74, sorunlu ve sorunsuz erkeklerde -0. 04 ile 0. 76 arasında değişim göstermiştir. Toplam puan açısından erkeklerde Cronbach alfa katsayısı 0. 92, kadınlarda 0. 91 olarak saptanmıştır. Alt

boyutlardan elde edilen Cronbach alfa değerleri kadın formunda 0. 51 ile 0. 88 arasında, erkek formunda 0. 63 ile 0. 91 arasında değişmektedir. Her iki grupta da en düşük değeri cinsel ilişki sıklığı alt boyutu almıştır. En yüksek alfa değeri ise, kadınlarda vajinismus, erkeklerde erken boşalma alt boyutu için elde edilmiştir. Ölçeğin iki yarım güvenirlik katsayısı erkeklerde 0. 90 ($p<0. 001$) ve kadınlarda 0. 91 ($p<0. 01$) olarak anlamlı bulunmuştur. Vajinismus ve erken boşalma tanısı almış gruplar sorunsuz gruptan % 100 doğrulukla ayırt edilebilmektedir (Tuğrul, C. , Kabakçı, E. , 1997).

9.6 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu Ölçeği

Toplumsal cinsiyet rollerine tutum ölçeği Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 38 madde ve 5 alt boyut içermektedir. Ölçeğin ‘eşitlikçi cinsiyet rolü’, ‘kadın cinsiyet rolü’, ‘evlilikte cinsiyet rolü’ ve ‘geleneksel cinsiyet rolü’ alt boyutları sekiz, ‘erkek cinsiyet rolü’ alt boyutu ise altı maddeden oluşmaktadır ve 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki seçenekler “1=kesinlikle katılmıyorum” ile “5= kesinlikle katılıyorum” arasında yer almaktadır. Ölçek puanlanmasında ters maddeler dikkate alınmalıdır.

Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; ‘tamamen katılıyor’ ise 5 puan; ‘katılıyor’ ise 4 puan; ‘kararsız’ ise 3 puan; ‘katılmıyor’ ise 2 puan; ‘kesinlikle katılmıyor’ ise 1 puan olacak şekilde puanlandırılmıştır.

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak; ‘tamamen katılıyor’ ise 1 puan, ‘katılıyor’ ise 2 puan, ‘kararsız’ ise 3 puan, ‘katılmıyor’ ise 4 puan, ‘kesinlikle katılmıyor’ ise 5 puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Bu puanlama sonucuna göre, ölçekten alınabilecek en yüksek puan ‘190’; en düşük puan ise ‘38’ olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan en yüksek değer kişinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin ‘eşitlikçi tutuma sahip’ olduğunu, en düşük değer ise; kişinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin ‘geleneksel tutuma sahip olduğunu’ göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerine tutum ölçeğinin Cronbach alfa değeri . 92 yüksek bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa güvenirlik katsayıları . 80-. 72 arasında değişmektedir. Her bir alt boyut iç tutarlılık analizleri açısından değerlendirildiğinde; Kadın cinsiyet rolü alt boyutunun Cronbach alfa güvenirlik

katsayısı. 80;Eşitlikçi cinsiyet rolü, Evlilikte cinsiyet rolü ve Geleneksel cinsiyet rolü alt boyutlarının Cronbach güvenirlik katsayısı . 78 olarak saptanmıştır. Erkek cinsiyet rolü alt boyutunun ise, Cronbach alfa güvenirlik katsayısı . 72 olarak saptanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayılarının yüksek olması ölçeğin tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt faktörlerinin birbirleri ile olan korelasyonlarının . 65-. 35 arasında olduğu bulunmuştur (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Araştırmacı tarafından yapılan iç yapı tutarlılık güvenirliliği için Cronbach alfa değeri . 90 olarak bulunmuştur.

9.7 Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylerin demografik değişkenlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu oluşturulmuştur. Bu formda yer alan sorular, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, eş eğitim düzeyi, meslek, çalışıyor olup olmama, evlilik süresi, çocuk sayısı, gelir durumu, evlenme biçimi ve aile tipi ile ilgilidir.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan katılımcılar rasgele seçilmiş olup gönüllülük esas alınmıştır. Araştırma sonuçlarının objektif olması için ölçek maddelerinin içtenlikle doldurulmasının önemi vurgulanmıştır. Katılımcıların rahat ve objektif bilgi verebilmesi için ad, soyad ve iletişim bilgileri alınmamış ve bilgilerin gizli tutulacağı söylenmiştir. Ölçekler toplandıktan sonra tek tek kontrol edilmiş, eksik madde ve birden fazla işaretlenmiş maddeler varsa değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 10. 0 For Windows paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde normallik testi için Kolmogorov-Smirnov Z testi kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren veriler için bağımsız örneklem t testi ve bağımsız örneklem tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda fark gözlendiği durumlarda Post-Hoc Tukey testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen veriler için ise Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

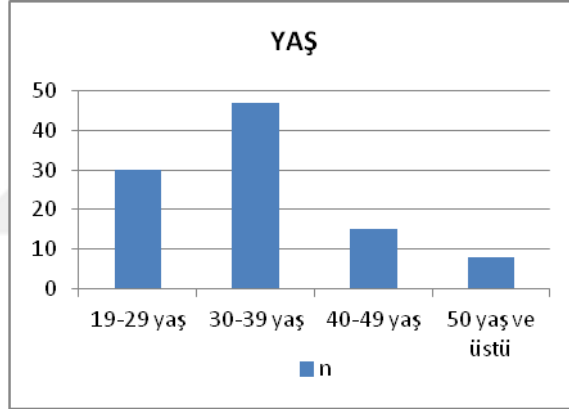
10 BULGULAR

10.1 DEMOGRAFİK BİLGİLER

10.1.1 Kadınların Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş		
	N	%
19-29 Yaş	30	30
30-39 Yaş	47	47
40-49 Yaş	15	15
50 Yaş ve Üstü	8	8
Toplam	100	100

Tablo 1 Kadınların Yaşlarına Göre Dağılımı

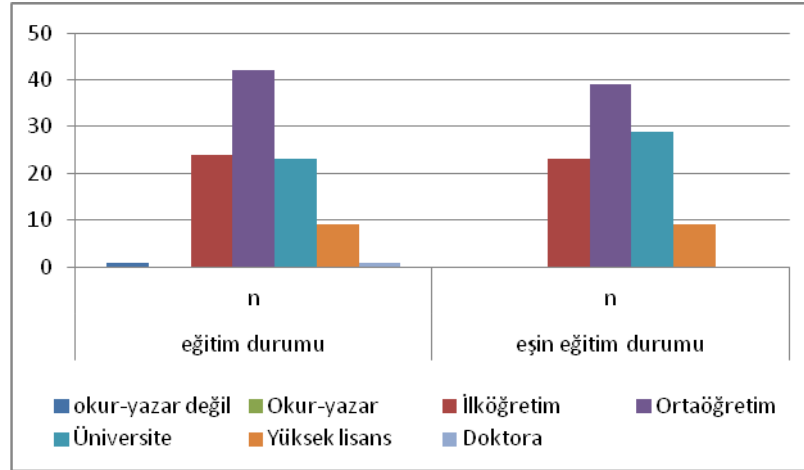

Kadınların yaş dağılımları yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Tabloya baktığımızda kadınların %30'unun 19-29 yaş, %47'sinin 30-39 yaş, %15'inin 40-49 yaş arasında ve %8'inin ise 50 yaş ve üstünde olduğu görülmektedir.

10.1.2 Kadınların Ve Eşlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

	Eğitim Durumu		Eşin Eğitim Durumu	
	N	%	N	%
Okur-Yazar Değil	1	1	0	0
Okur-Yazar	0	0	0	0
İlköğretim	24	24	23	23
Ortaöğretim	42	42	39	39
Üniversite	23	23	29	29
Yüksek Lisans	9	9	9	9
Doktora	1	1	0	0
Toplam	100	100	100	100

Tablo 2 Kadınların Ve Eşlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

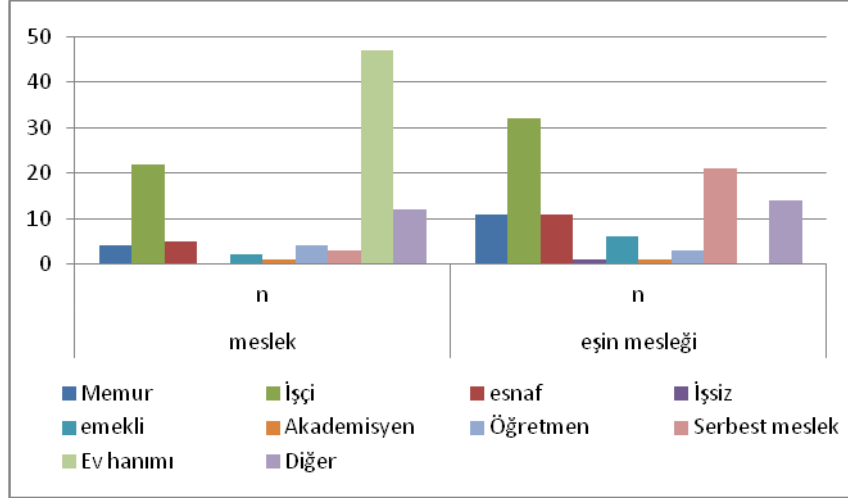

Yukarıdaki tabloda kadınların ve eşlerinin eğitim durumları yer almaktadır. Kadınların eğitim durumlarına baktığımızda; %1'i okur-yazar değil, %24'ü ilköğretim, %42'si ortaöğretim, %23'ü üniversite %9'u de yüksek lisans ve %1'i doktora mezunudur. Kadınların eşlerinin eğitim durumlarına baktığımızda; %23'ü ilköğretim, %39'u ortaöğretim, %29'u üniversite ve %9'u yüksek lisans mezunudur.

10.1.3 Kadınların Ve Eşlerinin Mesleklerine Göre Dağılımları

	Meslek		Eşin Mesleği	
	N	%	N	%
Memur	4	4	11	11
İşçi	22	22	32	32
Esnaf	5	5	11	11
İşsiz	0	0	1	1
Emekli	2	2	6	6
Akademisyen	1	1	1	1
Öğretmen	4	4	3	3
Serbest Meslek	3	3	21	21
Ev Hanımı	47	47	0	0
Diğer	12	12	14	14
Toplam	100	100	100	100

Tablo 3 Kadınların Ve Eşlerinin Mesleklerine Göre Dağılımları

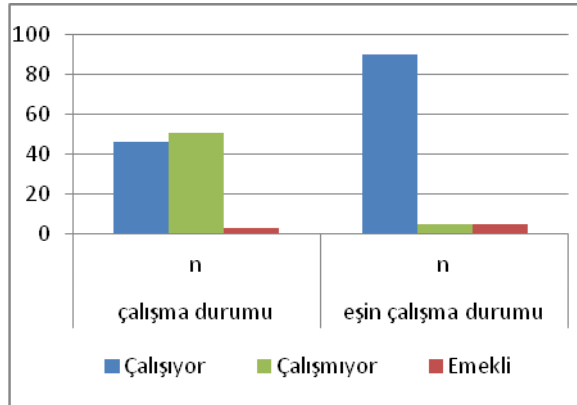

Kadınların ve eşlerinin mesleklerine göre dağılımlarına baktığımızda; kadınların %4'ü memur, %22'si işçi, %5'i esnaf, %2'si emekli, %1'i akademisyen, %4'ü öğretmen, %3'ü serbest meslek, %47'si ev hanımı ve %12'i diğer meslek türünde çalışmaktadır. Eşlerinin %11'i memur, %32'si işçi, %11'i esnaf, %1'i işsiz, %6'sı emekli, %1'i akademisyen, %3'ü öğretmen, %21'i serbest meslek ve %14'ü diğer meslek türünde çalışmaktadır.

10.1.4 Kadınların Ve Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

	Çalışma Durumu		Eşin Çalışma Durumu	
	N	%	N	%
Çalışıyor	46	46	90	90
Çalışmıyor	51	51	5	5
Emekli	3	3	5	5
Toplam	100	100	100	100

Tablo 4 Kadınların Ve Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

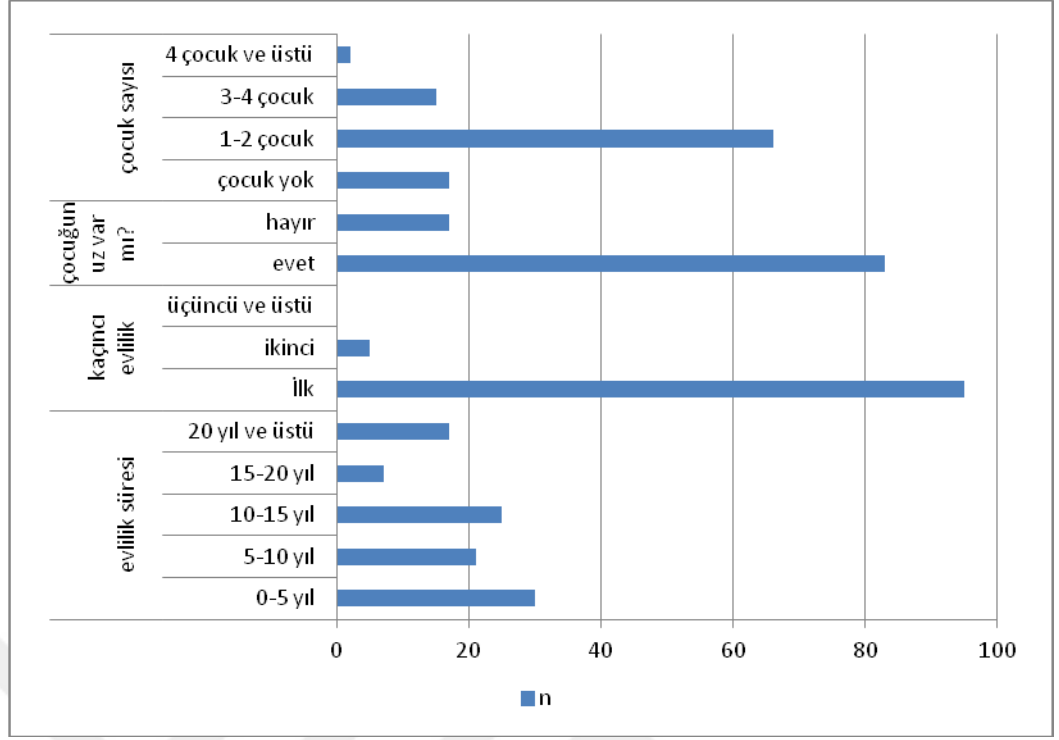

Kadınların ve eşlerinin çalışma durumlarına göre dağılımlarına baktığımızda; kadınların %46'sı çalışıyor, %51'i çalışmıyor ve %3'ü emeklidir. Eşlerinin %90'ı çalışıyor, %5'i çalışmıyor ve %5'i ise emeklidir.

10.1.5 Kadınların Evlilik Süresi, Evlenme Sayısı Ve Çocuk Sayılarına Göre Dağılımları

		N	%
Evlilik Süresi	0-5 Yıl	30	30
	5-10 Yıl	21	21
	10-15 Yıl	25	25
	15-20 Yıl	7	7
	20 Yıl Ve Üstü	17	17
	Toplam	100	100
Kaçınıcı Evlilik	İlk	95	95
	İkinci	5	5
	Üçüncü Ve Üstü	0	0
	Toplam	100	100
Çocuğunuz Var Mı?	Evet	83	83
	Hayır	17	17
	Toplam	100	100
Çocuk Sayısı	Çocuk Yok	17	17
	1-2 Çocuk	66	66
	3-4 Çocuk	15	15
	4 Çocuk Ve Üstü	2	2
	Toplam	100	100

Tablo 5 Kadınların Evlilik Süresi, Evlenme Sayısı Ve Çocuk Sayılarına Göre Dağılımları

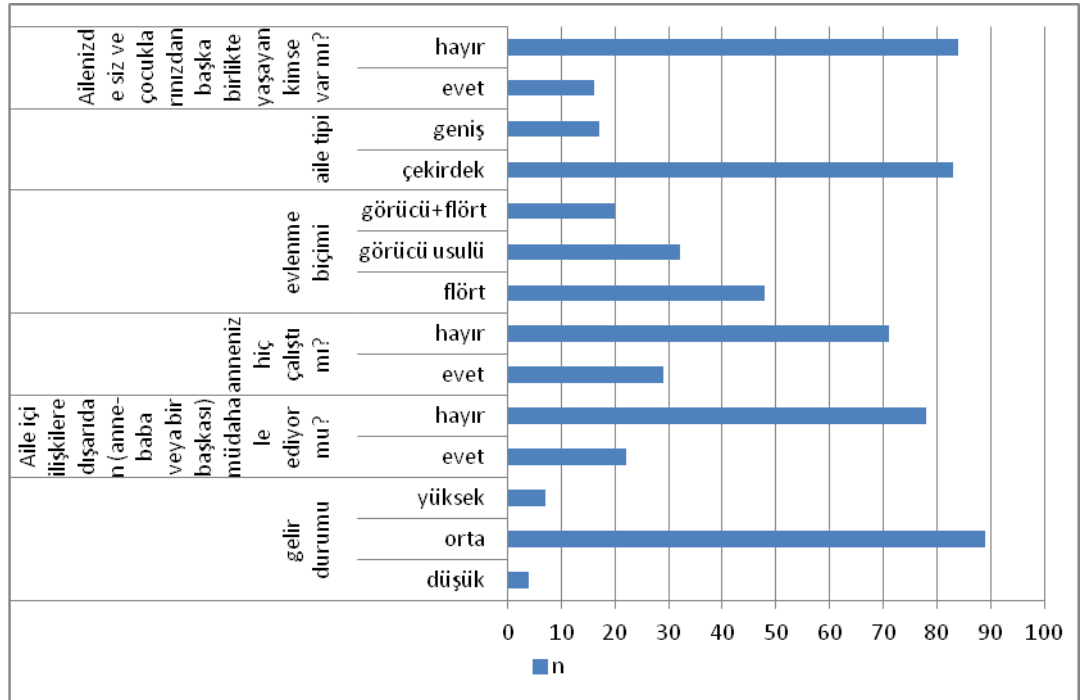

Kadınların evlilik sürelerine baktığımızda %30'u 0-5 yıl, %21'i 5-10 yıl, %25'i 10-15 yıl, %7'si 15-20 yıl ve %17'si 20 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir. "Kaçınıncı evliliğiniz?" sorusuna %95'i ilk evlilik ve %5'i ikinci evlilik cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan 100 kadının %83'ünün çocuğu var ve %17'sinin çocuğu yoktur. Çocuğu olanların çocuk sayılarına baktığımızda; %66'sının 1-2 çocuğu, %15'inin 3-4 çocuğu ve %2'sinin ise 4 ve üzerinde çocukları vardır.

10.1.6 Kadınların Gelir Durumları, Aileye Dışarıdan Müdahale, Annelerinin Çalışma Durumu, Evlenme Biçimi, Aile Tipi Ve Ailede Birlikte Başka Yaşayan Olup Olmaması Durumlarına Göre Dağılımlar

		N	%
Gelir Durumu	Düşük	4	4
	Orta	89	89
	Yüksek	7	7
	Toplam	100	100
Aile İçi İlişkilere Dışarıdan (Anne-Baba Veya Bir Başkası) Müdahale Ediyor Mu?	Evet	22	22
	Hayır	78	78
	Toplam	100	100
Annemiz Hiç Çalıştı Mı?	Evet	29	29
	Hayır	71	71
	Toplam	100	100
Evlenme Biçimi	Flört	48	48
	Görücü Usulü	32	32
	Görücü + Flört	20	20
	Toplam	100	100
Aile Tipi	Çekirdek	83	83
	Geniş	17	17
	Toplam	100	100
Ailenizde Siz Ve Çocuklarınızdan Başka Birlikte Yaşayan Kimse Var Mı?	Evet	16	16
	Hayır	84	84
	Toplam	100	100

Tablo 6 Kadınların Gelir Durumları, Aileye Dışarıdan Müdahale, Annelerinin Çalışma Durumu, Evlenme Biçimi, Aile Tipi Ve Ailede Birlikte Başka Yaşayan Olup Olmaması Durumlarına Göre Dağılımlar

Araştırmaya katılan kadınların gelir durumlarına baktığımızda; %4'ünün geliri düşük, %89'unun geliri orta ve %7'sinin geliri yüksek olduğu gözlenmiştir. Aile içi ilişkilere dışarıdan anne, baba veya bir başkasının müdahalesi var mı sorusuna %22'si evet, %78'i hayır demiştir. “Anneniz hiç çalıştı mı?” sorusuna kadınların %29'u evet, %71'i hayır cevabını vermiştir. Kadınların evlenme biçimlerine baktığımızda %48'i flört ederek, %32'si görücü usulü ile ve %20'si görücü usulü ile ve flört ederek evlenmiştir. Aile tiplerine baktığımızda %83'ü çekirdek, %17'si geniş aileye sahiptir. “Ailede, aile bireylerinden başka yaşayan var mı?” sorusuna %16'sı evet, %84'ü hayır demiştir.

10.1.7 Toplumsal Cinsiyet Roller Puanlarının Frekans Değerleri Ve Sınıflandırılması:

Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı				
N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
100	137, 25	17, 03	105	173

Tablo 7 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı

Yukarıdaki tabloda toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama, standart sapma ve minimum-maksimum değerleri yer almaktadır. Ankete katılan 100 kadının toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalaması 137, 25 (≈ 137), standart sapması 17, 03'dür. Kadınların aldıkları minimum puan 105 ve maksimum puan 173'dür.

Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı		
	N	%
137 Ve Altı	48	48
137 Üstü	52	52
Toplam	100	100

Toplumsal cinsiyet rolü tutum ölçeğinin kesme puanı olmadığı için 100 kadının ortalama değerlerine göre toplumsal cinsiyet rol puanları sınıflandırılmıştır ve sonuç yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Bu ölçek 38 ile 190 puan arasındadır. 38 gelenekselliği 190 puan ise eşitlikçiliği temsil etmektedir. Tabloyu incelediğimizde 137 ve altında puan alan 48 kadın, 137 üstünde puan alan 52 kadın bulunmaktadır.

10.1.8 Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarının Sınıflandırılması Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Frekans Değerleri:

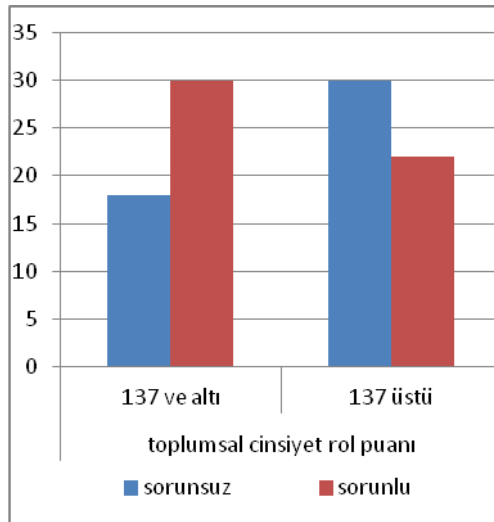
Golombok Rust Cinsel Doyum		
	N	%
Sorunsuz	48	48
Sorunlu	52	52
Toplam	100	100

Tablo 8 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Frekans Değerleri

Golombok Rust cinsel doyum puanları 1 ile 9 arasında değişmekte ve puanı 1-4 arasında olanlar sorunsuz, 5-9 arasında olanlar sorunlu olarak sınıflandırılmıştır. Golombok Rust cinsel doyumunu sorunsuz olan %48 ve sorunlu olan %52'dir.

		Golombok Rust Cinsel Doymu					
		Sorunsuz		Sorunlu		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	137 Ve Altı	18	38	30	63	48	48
	137 Üstü	30	58	22	42	52	52
	Toplam	48	48	52	52	100	100

Tablo 9 Golombok Rust Cinsel Doymu

Toplumsal cinsiyet rol puanlarının Golombok Rust cinsel doyum durumlarına göre frekans değerleri yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Tabloyu incelediğimizde; toplumsal cinsiyet rol puanı 137 ve altında olan %38'inin Golombok Rust cinsel doymu sorunsuz, %63'ünün ise sorunludur. Toplumsal cinsiyet rol puanı 137'nin üstünde olan %58'inin Golombok Rust cinsel doymu sorunsuz, %42'sinin ise sorunludur.

10.1.9 Normallik testi

Kolmogorov-Smirnov Z Testi	
	P
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	0,00
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	0,19

Tablo 10 Kolmogorov-Smirnov Z Testi

Yapılan Kolmogorov-Smirnov Z testinde $p=0,05$ olduğundan Golombok Rust cinsel doyum puanının normal dağılım göstermediği, $p=0,19>0,05$ olduğundan toplumsal cinsiyet rol puanının ise normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Normal dağılım gösteren veriler için parametrik test normal dağılım göstermeyen veriler için ise parametrik olmayan testler uygulanmıştır.

10.1.10 Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Golombok Rust Cinsiyet Doyum Puanları ile İlişisine İlişkin Mann-Whitney U Testi:

Hipotez: Geleneksellik Arttıkça Cinsel Doyum Azalır Mı?

Araştırmaya katılan 100 kadının toplumsal cinsiyet rolleri puan ortalamasının 137,25 olduğu önceki tablolarda yer almaktadır. Bu ortalamaya ($137,25 \approx 137$) göre toplumsal cinsiyet rol puanları sınıflandırılmıştır.

Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı				
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	N	Ortalama	Standart Sapma	P
137 Ve Altı	48	5,35	2,07	0,00
137 Üstü	52	4,13	2,16	
Toplam	100	4,72	2,19	

Tablo 11 Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı

Araştırmaya katılanların toplumsal cinsiyet rollerinin Golombok Rust cinsiyet doyum puanlarına göre ortalama ve standart sapma değerleri yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Toplumsal cinsiyet rol puanı 137 ve altında olan 48 kadının Golombok Rust cinsel doyum puan ortalaması 5,35 ve cinsel doyumlarının sorunlu olduğu görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rol puanı 137'den fazla olan 52 kadının Golombok Rust cinsel doyum puan ortalaması 4,13 ve cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu

görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalamadan yüksek olan kadınların Golombok Rust cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu görülmektedir. $P=0<0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyumları toplumsal cinsiyet rol puanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Dolayısıyla gelenekselliğe yakın olan kadınların cinsel doyumlarının sorunlu, eşitlikçiliğe yakın olan kadınların ise cinsel doyumlarının sorunsuz olduğunu söyleyebiliriz.

10.1.11 Demografik Değişkenlere Göre Toplumsal Cinsiyet Roller Puanlarına İlişkin Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Analizler:

10.1.11.1 Kadınların Yaşlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Roller Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Yaşları Arttıkça Geleneksellik Artar ve Cinsel Doyum Azalır Mı?

	Yaş	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	19-29 Yaş	30	138,03	15,44	0,88
	30-39 Yaş	47	137,98	18,21	
	40-49 Yaş	15	134,40	17,19	
	50 Yaş Ve Üstü	8	135,38	17,75	
	Toplam	100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	19-29 Yaş	30	4,00	1,97	0,06
	30-39 Yaş	47	4,68	2,22	
	40-49 Yaş	15	5,87	2,23	
	51 Yaş Ve Üstü	8	5,50	2,00	
	Toplam	100	4,72	2,19	

Tablo 12 Kadınların yaşlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanları

Kadınların yaşlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

19-29 yaş arasında olan 30 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 138,03, 30-39 yaş arasında olan 47 kadının puan ortalaması 137,98, 40-49 yaş arasında olan 15 kadının puan ortalaması 134,40, 50 yaş ve üstünde olan 8 kadının puan ortalaması 135,38'dir. Kadınların yaşları arttıkça gelenekselliklerinin arttığı görülmektedir. $P=0$,

88>0, 05 olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Kadınların yaşlarına göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

19-29 yaş arasında olan 30 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 00 ve cinsel doyumu sorunsuzdur. 30-39 yaş arasında olan 47 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 68 (≈ 5) ve cinsel doyumu sorunsuzdur. 40-49 yaş arasında olan 15 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 87 ve cinsel doyumu sorunsuzdur. 50 yaş ve üstünde olan 8 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 50 ve cinsel doyumu sorunsuzdur. Burada 19-29 yaş arasında olan kadınların cinsel doyumlarının sorunsuz, 30 yaş ve üstünde olan kadınların cinsel doyumlarının sorunlu olduğu görülmektedir. $P=0, 06>0, 05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.2 Kadınların Eğitim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadının Eğitim Durumu Arttıkça Geleneksellik Azalır Ve Cinsel Doyum Artar Mı?

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Okur-Yazar Değil	1	119, 00	-	0, 00
	Okur-Yazar	0	-	-	
	İlköğretim	24	131, 17	16, 84	
	Ortaöğretim	42	133, 40	16, 37	
	Üniversite	23	146, 00	13, 28	
	Yüksek Lisans	9	147, 11	14, 00	
	Doktora	1	173, 00	-	
	Toplam		100	137, 25	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Okur-Yazar Değil	1	9, 00	-	0, 07
	Okur-Yazar	0	-	0, 50	
	İlköğretim	24	5, 08	1, 89	
	Ortaöğretim	42	5, 00	2, 31	
	Üniversite	23	4, 22	1, 95	
	Yüksek Lisans	9	3, 67	2, 18	
	Doktora	1	1, 00	-	
	Toplam		100	4, 72	

Tablo 13 Kadınların eğitim durumlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanları

Kadınların eğitim durumlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Okur-yazar olmayan 1 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 119, 00, ilköğretim mezunu olan 24 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 131, 17, ortaöğretim mezunu olan 42 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 133, 40, üniversite mezunu olan 23 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 146, 00, yüksek lisans mezunu olan 9 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 147, 11, doktora mezunu olan 1 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması ise 173, 00'dür. Kadınların eğitim durumları arttıkça gelenekselliklerinin azaldığı görülmektedir. $P=0<0, 05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Kadınların eğitim durumlarına göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Okur-yazar olmayan 1 kadının cinsel doyum puan ortalaması 9 ve cinsel doyumunu sorunludur. İlköğretim mezunu olan 24 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 08 ve cinsel doyumunu sorunludur. Ortaöğretim mezunu olan 42 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5 ve cinsel doyumunu sorunludur. Üniversite mezunu olan 23 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 22 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Yüksek lisans mezunu olan 9 kadının cinsel doyum puan ortalaması 3, 67 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Doktora mezunu olan 1 kadının cinsel doyum puan ortalaması ise 1 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Burada okur-yazar olan ve olmayan, ilköğretim, ortaöğretim mezunu olanların cinsel doyumlarının sorunlu olduğu, üniversite ve üstünde eğitim alanların cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu görülmektedir. $P=0, 07>0, 05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanları eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.3 Kadınların Eşlerinin Eğitim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadının Eşinin Eğitim Durumu Arttıkça Geleneksellik Azalır Ve Cinsel Doyum Artar Mı?

	Eş Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Okur-Yazar Değil	0	-	-	0,03
	Okur-Yazar	0	-	-	
	İlköğretim	23	130,43	19,67	
	Ortaöğretim	39	137,10	15,36	
	Üniversite	29	139,03	15,14	
	Yüksek Lisans	9	149,56	16,92	
	Doktora	0	-	-	
Toplam		100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Okur-Yazar Değil	0	-	-	0,06
	Okur-Yazar	0	-	-	
	İlköğretim	23	5,57	2,31	
	Ortaöğretim	39	4,59	2,10	
	Üniversite	29	4,69	2,11	
	Yüksek Lisans	9	3,22	1,92	
	Doktora	0	-	-	
Toplam		100	4,72	2,19	

Kadınların eşlerinin eğitim durumlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Eşi ilköğretim mezunu olan 23 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 130,43, eşi ortaöğretim mezunu olan 39 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137,10, eşi üniversite mezunu olan 29 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 139,03, eşi yüksek lisans mezunu olan 9 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 149,56'dır. Kadınların eşlerinin eğitim durumları arttıkça gelenekselliklerinin azaldığı görülmektedir. $P=0,03 < 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları eşlerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bu farklılığın kadınların eşlerinin hangi eğitim durumları arasında olduğu ile ilgili Tukey testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi		
Eş Eğitim Durumu		P
İlköğretim	Ortaöğretim	0,42
	Üniversite	0,25
	Yüksek Lisans	0,02*
Ortaöğretim	İlköğretim	0,42
	Üniversite	0,96
	Yüksek Lisans	0,18
Üniversite	İlköğretim	0,25
	Ortaöğretim	0,96
	Yüksek Lisans	0,35
Yüksek Lisans	İlköğretim	0,02*
	Ortaöğretim	0,18
	Üniversite	0,35
*p<0,05		

Tablo 14 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey testi

Yapılan Tukey testi sonucunda $p < 0,05$ olduğundan eşi ilköğretim mezunu ile yüksek lisans mezunu olan kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P > 0,05$ olduğundan eşleri diğer eğitim durumlarında olan kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık yoktur.

Kadınların eşlerinin eğitim durumlarına göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Eşi ilköğretim mezunu olan 23 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5,57 ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi ortaöğretim mezunu olan 39 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,59 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi üniversite mezunu olan 29 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,69 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi yüksek lisans mezunu olan 9 kadının cinsel doyum puan ortalaması 3,22 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Burada eşi ilköğretim, ortaöğretim, üniversite mezunu olan kadınların cinsel doyumlarının sorunlu olduğu, eşi yüksek lisans mezunu olan kadınların cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu görülmektedir. $P = 0,06 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının eşlerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.4 Kadınların Mesleklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Mesleklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Farklılık Gösterir Mi?

	Meslek	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Memur	4	149,50	16,86	0,46
	İşçi	22	138,09	19,57	
	Esnaf	5	141,20	24,66	
	İşsiz	0	-	-	
	Emekli	2	128,50	7,78	
	Akademisyen	1	119,00	-	
	Öğretmen	4	145,75	11,15	
	Serbest Meslek	3	144,67	7,37	
	Ev Hanımı	47	134,06	16,47	
	Diğer	12	140,75	13,83	
	Toplam	100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Memur	4	4,00	2,16	0,66
	İşçi	22	5,18	2,40	
	Esnaf	5	4,20	2,95	
	İşsiz	0	-	-	
	Emekli	2	5,00	0,00	
	Akademisyen	1	4,00	-	
	Öğretmen	4	6,25	3,59	
	Serbest Meslek	3	4,00	1,73	
	Ev Hanımı	47	4,72	2,04	
	Diğer	12	4,00	2,00	
	Toplam	100	4,72	2,19	

Tablo 15 Kadınların Mesleklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Kadınların mesleklerine göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Memur olan 4 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 149,50, işçi olan 22 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 138,09, esnaf olan 5 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 141,20, emekli olan 2 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 128,50, akademisyen olan 1 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 119,00, öğretmen olan 4 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 145,75, serbest mesleği olan 3 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 144,67, ev hanımı olan 47 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 134,06 ve diğer meslekte olan 12 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması ise 140,75'dir. Memur, işçi, esnaf, öğretmen, serbest meslek ve diğer meslekte olan kadınların, emekli, akademisyen ve ev hanımı olan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0,46>0$,

05 olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Kadınların mesleklerine göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Memur olan 4 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. İşçi olan 22 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 18 ve cinsel doyumunu sorunludur. Esnaf olan 5 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 20 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Emekli olan 2 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 00 ve cinsel doyumunu sorunludur. Akademisyen olan 1 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Öğretmen olan 4 kadının cinsel doyum puan ortalaması 6, 25 ve cinsel doyumunu sorunludur. Serbest mesleği olan 3 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Ev hanımı olan 47 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 72 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Diğer meslekte olan 12 kadının cinsel doyum puan ortalaması ise 4, 00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Memur, esnaf, akademisyen, serbest meslek ve diğer meslekte olan kadınların cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu, işçi, emekli, öğretmen ve ev hanımı olan kadınların ise cinsel doyumlarının sorunlu olduğu görülmektedir. $P=0,66 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.5 Kadınların Eşlerinin Mesleklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Eşlerinin Mesleklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Farklılık Gösterir Mi?

	Eşin Mesleği	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Memur	11	147, 18	11, 18	0, 11
	İşçi	32	135, 56	18, 07	
	Esnaf	11	134, 18	14, 90	
	İşsiz	1	132, 00	-	
	Emekli	6	132, 50	16, 07	
	Akademisyen	1	173, 00	-	
	Öğretmen	3	130, 33	14, 74	
	Serbest Meslek	21	133, 19	18, 78	
	Ev Hanımı	0	-	-	
	Diğer	14	143, 14	14, 28	
	Toplam	100	137, 25	17, 03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Memur	11	5, 45	2, 21	0, 17
	İşçi	32	4, 84	2, 08	
	Esnaf	11	3, 55	2, 25	
	İşsiz	1	4, 00	-	
	Emekli	6	5, 67	1, 97	
	Akademisyen	1	1, 00	-	
	Öğretmen	3	4, 00	2, 65	
	Serbest Meslek	21	5, 29	2, 17	
	Ev Hanımı	0	-	-	
	Diğer	14	4, 00	2, 11	
	Toplam	100	4, 72	2, 19	

Tablo 16 Kadınların Eşlerinin Mesleklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Roller

Kadınların eşlerinin mesleklerine göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Eşi memur olan 11 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 147, 18, eşi işçi olan 32 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 135, 56, eşi esnaf olan 11 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 134, 18, eşi işsiz olan 1 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 132, 00, eşi emekli olan 6 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 132, 50, eşi akademisyen olan 1 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 173, 00, eşi öğretmen olan 3 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 130, 33, eşi serbest meslekte olan 21 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 133, 19 ve eşi diğer meslekte olan 14 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması ise 143, 14'dür. Eşi memur, akademisyen ve diğer meslekte olan kadınların, eşi işçi, esnaf, işsiz, emekli, öğretmen ve serbest meslekte olan kadınlardan daha az

geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0,11 > 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları eşlerinin mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Kadınların eşlerinin mesleklerine göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Eşi memur olan 11 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5,45 ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi işçi olan 32 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,84 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi esnaf olan 11 kadının cinsel doyum puan ortalaması 3,55 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Eşi işsiz olan 1 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Eşi emekli olan 6 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5,67 ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi akademisyen olan 1 kadının cinsel doyum puan ortalaması 1,00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Eşi öğretmen olan 3 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Eşi serbest meslekte olan 21 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5,29 ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi diğer meslekte olan 14 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Eşi esnaf, işsiz, akademisyen, öğretmen ve diğer meslekte olan kadınların cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu, eşi memur, işçi, emekli ve serbest mesleği olan kadınların ise cinsel doyumlarının sorunlu olduğu görülmektedir. $P=0,17 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının eşlerinin mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.6 Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Farklılık Gösterir Mi?

	Çalışma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Çalışıyor	46	142,43	15,50	0,02
	Çalışmıyor	51	132,92	17,40	
	Emekli	3	131,33	15,18	
	Toplam	100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Çalışıyor	46	4,72	2,46	0,42
	Çalışmıyor	51	4,63	1,92	
	Emekli	3	6,33	2,31	
	Toplam	100	4,72	2,19	

Kadınların çalışma durumlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Çalışan 46 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 142, 43, çalışmayan 51 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 132, 92 ve emekli olan 3 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 131, 33'dür. Çalışan kadınların, çalışmayan ve emekli olan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0,02 < 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bu farklılığın kadınların hangi çalışma durumunda olduğu ile ilgili Tukey testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi		
Çalışma Durumu		P
Çalışıyor	Çalışmıyor	0,02*
	Emekli	0,50
Çalışmıyor	Çalışıyor	0,02*
	Emekli	0,99
Emekli	Çalışıyor	0,50
	Çalışmıyor	0,99

* $p < 0,05$

Tablo 17 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi

Yapılan Tukey testi sonucunda $p < 0,05$ olduğundan çalışan kadın ile çalışmayan kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P > 0,05$ olduğundan diğer çalışma durumlarında olan kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık yoktur.

Kadınların çalışma durumlarına göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Çalışan 46 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,72 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Çalışmayan 51 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,63 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Emekli olan 3 kadının cinsel doyum puan ortalaması 6,33 ve cinsel doyumunu sorunludur. $P=0,42 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.7 Kadınların Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Ruşt Golombok Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Eşlerinin Çalışma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Farklılık Gösterir Mi?

	Eşin Çalışma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Çalışıyor	90	138, 59	16, 68	0, 03
	Çalışmıyor	5	119, 60	11, 55	
	Emekli	5	130, 80	19, 32	
	Toplam	100	137, 25	17, 03	
GolombokRust Cinsel Doyum Puanı	Çalışıyor	90	4, 58	2, 19	0, 11
	Çalışmıyor	5	5, 80	2, 17	
	Emekli	5	6, 20	1, 64	
	Toplam	100	4, 72	2, 19	

Kadınların eşlerinin çalışma durumlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Eşi çalışan 90 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 138, 59, eşi çalışmayan 5 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 119, 60 ve eşi emekli olan 5 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 130, 80'dir. Eşi çalışan kadınların, eşi çalışmayan ve emekli olan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0, 03 < 0, 05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları eşlerinin çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bu farklılığın kadınların hangi çalışma durumunda olduğu ile ilgili Tukey testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi		
Eşin Çalışma Durumu		P
Çalışıyor	Çalışmıyor	0, 04*
	Emekli	0, 57
Çalışmıyor	Çalışıyor	0, 04*
	Emekli	0, 54
Emekli	Çalışıyor	0, 57
	Çalışmıyor	0, 54
* $p < 0, 05$		

Tablo 18 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi

Yapılan Tukey testi sonucunda $p < 0,05$ olduğundan eşi çalışan kadın ile eşi çalışmayan kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P > 0,05$ olduğundan diğer çalışma durumlarında olan kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık yoktur.

Kadınların eşlerinin çalışma durumlarına göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Eşi çalışan 90 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,58 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi çalışmayan 5 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5,80 ve cinsel doyumunu sorunludur. Eşi emekli olan 5 kadının cinsel doyum puan ortalaması 6,20 ve cinsel doyumunu sorunludur. $P = 0,11 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının eşlerinin çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.8 Kadınların Evlilik Sürelerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Evlilik Süreleri Arttıkça Geleneksellik Artar Ve Cinsel Doyum Azalır Mı?

	Evlilik Süresi	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	0-5 Yıl	30	144,17	15,52	0,01
	5-10 Yıl	21	137,19	17,82	
	10-15 Yıl	25	133,32	16,68	
	15-20 Yıl	7	121,86	15,08	
	20 Yıl Ve Üstü	17	137,24	15,51	
	Toplam	100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	0-5 Yıl	30	3,57	1,85	0,00
	5-10 Yıl	21	4,71	2,00	
	10-15 Yıl	25	5,04	2,13	
	15-20 Yıl	7	6,43	1,72	
	20 Yıl Ve Üstü	17	5,59	2,43	
	Toplam	100	4,72	2,19	

Tablo 19 Kadınların Evlilik Sürelerine Göre Toplumsal Cinsiyet Roller

Kadınların evlilik sürelerine göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Evlilik süresi 0-5 yıl arasında olan 30 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 144,17, evlilik süresi 5-10 yıl arasında olan 21 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137,19, evlilik süresi 10-15 yıl arasında olan 25 kadının toplumsal

cinsiyet rol puan ortalaması 133, 32, evlilik süresi 15-20 yıl arasında olan 7 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 121, 86, evlilik süresi 20 yıl ve üstünde olan 17 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137, 24'dür. Kadınların evlilik süreleri arttıkça gelenekselliğin arttığı görülmektedir. $P=0,01 < 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bu farklılığın hangi evlilik sürelerinde olduğu ile ilgili Tukey testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Rol Puanlarına Yönelik Mann-Whitney U Testi		
Evlilik Süresi		P
0-5 Yıl	5-10 Yıl	0,56
	10-15 Yıl	0,11
	15-20 Yıl	0,01*
	20 Yıl Ve Üstü	0,63
5-10 Yıl	0-5 Yıl	0,56
	10-15 Yıl	0,93
	15-20 Yıl	0,21
	20 Yıl Ve Üstü	1,00
10-15 Yıl	0-5 Yıl	0,11
	5-10 Yıl	0,93
	15-20 Yıl	0,47
	20 Yıl Ve Üstü	0,94
15-20 Yıl	0-5 Yıl	0,01*
	5-10 Yıl	0,21
	10-15 Yıl	0,47
	20 Yıl Ve Üstü	0,23
20 Yıl Ve Üstü	0-5 Yıl	0,63
	5-10 Yıl	1,00
	10-15 Yıl	0,94
	15-20 Yıl	0,23
* $p < 0,05$		

Tablo 20 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanlarına Yönelik Tukey Testi

Yapılan Tukey testi sonucunda $p < 0,05$ olduğundan evlilik süresi 0-5 yıl ile 15-20 yıl arasında evli olan kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P > 0,05$ olduğundan diğer evlilik sürelerinde evli olan kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık yoktur.

Kadınların evlilik sürelerine göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Evlilik süresi 0-5 yıl arasında olan 30 kadının cinsel doyum puan ortalaması 3,57 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Evlilik süresi 5-10 yıl arasında olan 21 kadının cinsel

doyum puan ortalaması 4, 71 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Evlilik süresi 10-15 yıl arasında olan 25 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 04 ve cinsel doyumunu sorunludur. Evlilik süresi 15-20 yıl arasında olan 7 kadının cinsel doyum puan ortalaması 6, 43 ve cinsel doyumunu sorunludur. Evlilik süresi 20 yıl ve üstünde olan 17 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 59 ve cinsel doyumunu sorunludur. Kadınların evlilik süreleri arttıkça cinsel doyumlarının azaldığı görülmektedir. $P=0<0, 05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bu farklılığın hangi evlilik sürelerinde olduğu ile ilgili Mann-Whitney U testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına Yönelik Mann-Whitney U Testi		
Evlilik Süresi		P
0-5 Yıl	5-10 Yıl	0, 06
	10-15 Yıl	0, 01*
	15-20 Yıl	0, 00*
	20 Yıl Ve Üstü	0, 01*
5-10 Yıl	10-15 Yıl	0, 54
	15-20 Yıl	0, 04*
	20 Yıl Ve Üstü	0, 25
10-15 Yıl	15-20 Yıl	0, 12
	20 Yıl Ve Üstü	0, 50
15-20 Yıl	20 Yıl Ve Üstü	0, 42
* $p<0, 05$		

Tablo 21 Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına Yönelik Mann-Whitney U Testi

Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda $p<0, 05$ olduğundan evlilik süresi 0-5 yıl ile 10-15 yıl, 15-20 yıl, 20 yıl ve üstünde evli olan kadınlar arasındaki Golombok Rust cinsel doyum puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P<0, 05$ olduğundan evlilik süresi 5-10 yıl ile 15-20 yıl evli olan kadınlar arasındaki Golombok Rust cinsel doyum puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P>0, 05$ olduğundan diğer evlilik sürelerinde evli olan kadınlar arasındaki Golombok Rust cinsel doyum puanlarında anlamlı bir farklılık yoktur.

10.1.11.9 Kadınların Kaçınıcı Evlilikleri Olduğuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi

Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Evlilik Sayısı Arttıkça Geleneksellik Artar Ve Cinsel Doyum Azalır Mı?

	Kaçıncı Evlilik	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	İlk	95	137, 55	16, 92	0, 45
	İkinci	5	131, 60	20, 18	
	Üçüncü Ve Üstü	0	-	-	
	Toplam	100	137, 25	17, 03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	İlk	95	4, 64	2, 19	0, 11
	İkinci	5	6, 20	1, 92	
	Üçüncü Ve Üstü	0	-	-	
	Toplam	100	4, 72	2, 19	

Tablo 22 Kadınların Kaçıncı Evlilikleri Olduğuna Göre Toplumsal Cinsiyet Roller

Kadınların kaçınıncı evlilikleri olduğuna göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

İlk evliliği olan 95 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137, 55, ikinci evliliği olan 5 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 131, 60'dır. İlk evliliği olan kadınların, ikinci evliliği olan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0, 45>0, 05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları kaçınıncı evlilikleri olduğuna göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Kadınların kaçınıncı evlilikleri olduğuna göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

İlk evliliği olan 95 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 64 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. İkinci evliliği olan 5 kadının cinsel doyum puan ortalaması 6, 20 ve cinsel doyumunu sorunludur. $P=0, 11>0, 05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının kaçınıncı evlilikleri olduğuna göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.10 Çocuk Olup Olmamasına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi:

Hipotez: Çocuk Olup Olmamasına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

	Çocuk Olma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Evet	83	135, 89	16, 89	0, 08
	Hayır	17	143, 88	16, 60	
	Toplam	100	137, 25	17, 03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Evet	83	5, 00	2, 11	0, 00
	Hayır	17	3, 35	2, 12	
	Toplam	100	4, 72	2, 19	

Tablo 23 Çocuk Olup Olmamasına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Çocuk olup olmama durumlarına göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Çocuğu olan 83 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 135, 89 ve çocuğu olmayan 17 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 143, 88'dir. Çocuğu olan kadınların, çocuğu olmayan kadınlardan daha çok geleneksel olduğu görülmektedir. $P=0, 08>0, 05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları çocuklarının olup olmama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Çocuk olup olmama durumlarına göre kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Çocuğu olan 83 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 00 ve cinsel doyumunu sorunludur. Çocuğu olmayan 17 kadının cinsel doyum puan ortalaması 3, 35 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. $P=0<0, 05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının çocuklarının olup olmaması durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla çocuğu olmayan kadınların cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu ve çocuğu olan kadınların cinsel doyumlarının ise sorunlu olduğu anlamına gelmektedir.

10.1.11.11 Çocuk Sayılarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Çocuk Sayıları Arttıkça Geleneksellik Artar Ve Cinsel Doyum Azalır Mı?

	Çocuk Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Çocuk Yok	17	143, 88	16, 60	0, 18
	1-2 Çocuk	66	137, 11	16, 21	
	3-4 Çocuk	15	131, 73	18, 58	
	4 Çocuk Üstü	2	127, 00	31, 11	
	Toplam	100	137, 25	17, 03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Çocuk Yok	17	3, 35	2, 12	0, 00
	1-2 Çocuk	66	4, 71	2, 04	
	3-4 Çocuk	15	6, 27	2, 12	
	4 Çocuk Üstü	2	5, 00	1, 41	
	Toplam	100	4, 72	2, 19	

Tablo 24 Çocuk Sayılarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Çocuk sayılarına göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Çocuğu olmayan olan 17 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 143, 88, 1-2 çocuğu olan 66 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137, 11, 3-4 çocuğu olan 15 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 131, 73 ve 4'den fazla çocuğu olan 2 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 127, 00'dir. Kadınların çocuk sayıları arttıkça gelenekselliğin arttığı görülmektedir. $P=0, 18>0, 05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları çocuk sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Çocuk sayılarına göre kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Çocuğu olmayan olan 17 kadının cinsel doyum puan ortalaması 3, 35 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. 1-2 çocuğu olan 66 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 71 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. 3-4 çocuğu olan 15 kadının cinsel doyum puan ortalaması 6, 27 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. 4'den fazla çocuğu olan 2 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 00 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Kadınların çocuk sayıları arttıkça cinsel doyumlarının azaldığı görülmektedir. $P=0<0, 05$ olduğundan kadınların

Golombok Rust cinsel doyum puanlarının çocuk sayılarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bu farklılığın hangi çocuk sayılarında olduğu ile ilgili Mann-Whitney U testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına Yönelik Mann-Whitney U Testi		
Çocuk Sayısı		P
Çocuk Yok	1-2 Çocuk	0,02*
	3-4 Çocuk	0,00*
	4 Çocuk Ve Üstü	0,25
1-2 Çocuk	3-4 Çocuk	0,02*
	4 Çocuk Ve Üstü	0,77
3-4 Çocuk	4 Çocuk Ve Üstü	0,45
*p<0,05		

Tablo 25 Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına Yönelik Mann-Whitney U Testi

Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda $p < 0,05$ olduğundan çocuğu olmayan ile 1-2 çocuk ve 3-4 çocuğu olan kadınlar arasındaki Golombok Rust cinsel doyum puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P < 0,05$ olduğundan 1-2 çocuk ile 3-4 çocuğu olan kadınlar arasındaki Golombok Rust cinsel doyum puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P > 0,05$ olduğundan diğer diğer çocuk sayılarına sahip olan kadınlar arasındaki Golombok Rust cinsel doyum puanlarında anlamlı bir farklılık yoktur.

10.1.11.12 Kadınların Gelir Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Kadınların Gelirleri Arttıkça Geleneksellik Azalır Ve Cinsel Doyum Artar Mı?

	Gelir Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Düşük	4	122,00	11,63	0,18
	Orta	89	138,02	17,19	
	Yüksek	7	136,14	14,85	
	Toplam	100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Düşük	4	5,50	2,38	0,63
	Orta	89	4,73	2,22	
	Yüksek	7	4,14	1,77	
	Toplam	100	4,72	2,19	

Tablo 26 Kadınların Gelir Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Kadınların gelir durumlarına göre toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Geliri düşük olan 4 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 122, 00, geliri orta olan 89 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 138, 02 ve geliri yüksek olan 7 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 136, 14'dür. Kadınların gelirleri arttıkça gelenekselliğin azaldığı görülmektedir. $P=0,18 > 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının gelirlere göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Kadınların gelir durumlarına göre Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Geliri düşük olan 4 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 50 ve cinsel doyumunu sorunludur. Geliri orta olan 89 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 73 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Geliri yüksek olan 7 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 14 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Kadınların gelirleri arttıkça cinsel doyumlarının arttığı görülmektedir. $P=0,63 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanları gelirlere göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.13 Aile İçi İlişkilere Dışarıdan Müdahale Edilme Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi:

Hipotez: Aile İçi İlişkilere Dışarıdan Müdahale Edilme Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

	Aile İçi İlişkilere Dışarıdan Müdahale Edilme Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Evet	22	131,68	17,57	0,08
	Hayır	78	138,82	16,65	
	Toplam	100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Evet	22	5,23	1,77	0,16
	Hayır	78	4,58	2,29	
	Toplam	100	4,72	2,19	

Tablo 27 Aile İçi İlişkilere Dışarıdan Müdahale Edilme Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Aile içi ilişkilere dışarıdan müdahale edilme durumlarına göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Aile içi ilişkilere dışarıdan müdahale edilen 22 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 131, 68, müdahale edilmeyen 78 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 138, 82'dir. Aile içi ilişkilere dışarıdan müdahale edilmeyen kadınların, müdahale edilen kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0,08 > 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları aile içi ilişkilere dışarıdan müdahale edilme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Aile içi ilişkilere dışarıdan müdahale edilme durumlarına göre kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Aile içi ilişkilere dışarıdan müdahale edilen 22 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5, 23 ve cinsel doyumunu sorunludur. Müdahale edilmeyen 78 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 58 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. $P=0,16 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının aile içi ilişkilere dışarıdan müdahale edilme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.14 Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi:

Hipotez: Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

	Annelerinin Çalışma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Evet	29	136, 86	20, 41	0, 89
	Hayır	71	137, 41	15, 60	
	Toplam	100	137, 25	17, 03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Evet	29	4, 90	2, 18	0, 46
	Hayır	71	4, 65	2, 21	
	Toplam	100	4, 72	2, 19	

Tablo 28 Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerinin

Annelerinin çalışma durumlarına göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Annesi çalışan 29 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 136, 86, annesi çalışmayan 71 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137, 41'dir. Annesi çalışmayan kadınların, annesi çalışan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0,89 > 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının annelerinin çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Annelerinin çalışma durumlarına göre kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Annesi çalışan 29 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 90 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Annesi çalışmayan 71 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4, 65 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. $P=0,46 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanları annelerinin çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.15 Evlenme Biçimlerine Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Hipotez: Evlenme Biçimlerine Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

	Evlenme Biçimi	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Flört	48	141, 08	17, 73	0, 04
	Görücü Usulü	32	131, 22	16, 51	
	Görücü + Flört	20	137, 70	13, 79	
	Toplam	100	137, 25	17, 03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Flört	48	4, 29	2, 27	0, 07
	Görücü Usulü	32	5, 34	2, 07	
	Görücü + Flört	20	4, 75	2, 05	
	Toplam	100	4, 72	2, 19	

Tablo 29 Evlenme Biçimlerine Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Evlenme biçimlerine göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Flört ederek evlenen 48 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 141, 08, görücü usulü ile evlenen 32 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 131, 22, görücü usulü ve flört ederek evlenen 20 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137, 70'dir. Hem görücü usulü hem de flört ederek evlenen ve sadece flört ederek evlenen kadınların, sadece görücü usulü ile evlenen kadınlardan daha az geleneksel

oldukları görülmektedir. $P=0,04 < 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları evlenme biçimlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bu farklılığın hangi evlenme biçimlerinde olduğu ile ilgili Tukey testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi		
Evlenme Biçimi		P
Flört	Görücü Usulü	0,03*
	Görücü + Flört	0,73
Görücü Usulü	Flört	0,03*
	Görücü + Flört	0,36
Görücü + Flört	Flört	0,73
	Görücü Usulü	0,36
* $p < 0,05$		

Tablo 30 Toplumsal Cinsiyet Rol Puanına Yönelik Tukey Testi

Yapılan Tukey testi sonucunda $p < 0,05$ olduğundan sadece flört ederek evlenen ile sadece görücü usulüyle evlenen kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. $P > 0,05$ olduğundan diğer evlenme biçimleriyle evlenen kadınlar arasındaki toplumsal cinsiyet rol puanlarında anlamlı bir farklılık yoktur.

Evlenme biçimlerine göre kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Flört ederek evlenen 48 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,29 ve cinsel doyumunu sorunsuzdur. Görücü usulü ile evlenen 32 kadının cinsel doyum puan ortalaması 5,34 ve cinsel doyumunu sorunludur. Görücü usulü ve flört ederek evlenen 20 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,75 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Hem görücü usulü hem de flört ederek evlenen ve sadece görücü usulü ile evlenen kadınların cinsel doyumlarının sorunlu, sadece flört ederek evlenen kadınların cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu görülmektedir. $P=0,07 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının evlenme biçimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.16 Aile Tiplerine Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi:

Hipotez: Aile Tiplerine Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

	Aile Tipi	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Çekirdek	83	137,72	17,70	0,54
	Geniş	17	134,94	13,48	
	Toplam	100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Çekirdek	83	4,72	2,28	0,85
	Geniş	17	4,71	1,76	
	Toplam	100	4,72	2,19	

Tablo 31 Aile Tiplerine Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Aile tiplerine göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Çekirdek aile olan 83 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137,72 ve geniş aile olan 17 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 134,94'dür. Geniş ailesi olan kadınların, çekirdek ailesi olan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0,54 > 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları aile tiplerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Aile tiplerine göre kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Çekirdek aile olan 83 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,72 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Geniş aile olan 17 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,71 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. $P=0,85 > 0,05$ olduğundan kadınların Rust Golombok cinsel doyum puanlarının aile tiplerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

10.1.11.17 Ailede Dışarıdan Başka Biri İle Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi:

Hipotez: Ailede Dışarıdan Başka Biri İle Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rol Puanları Ve Golombok Rust Cinsel Doyum Puanları Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

	Ailenizde Siz Ve Çocuklarınızdan Başka Birlikte Yaşayan Kimsenin Olma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Toplumsal Cinsiyet Rol Puanı	Evet	16	136,38	11,88	0,82
	Hayır	84	137,42	17,89	
	Toplam	100	137,25	17,03	
Golombok Rust Cinsel Doyum Puanı	Evet	16	4,69	2,21	0,95
	Hayır	84	4,73	2,20	
	Toplam	100	4,72	2,19	

Tablo 32 Ailede Dışarıdan Başka Biri İle Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşama durumlarına göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşayan 16 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 136,38 ve ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşamayan 84 kadının toplumsal cinsiyet rol puan ortalaması 137,42'dir. Ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşamayan kadınların, ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşayan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. $P=0,82 > 0,05$ olduğundan kadınların toplumsal cinsiyet rol puanları ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

Ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşama durumlarına göre kadınların Golombok Rust cinsel doyum puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerini incelediğimizde;

Ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşayan 16 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,69 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. Ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşamayan 84 kadının cinsel doyum puan ortalaması 4,73 (≈ 5) ve cinsel doyumunu sorunludur. $P=0,95 > 0,05$ olduğundan kadınların Golombok cinsel doyum puanlarının ailede dışarıdan başka biri ile birlikte yaşama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

BÖLÜM V

11 TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmaya katılan kadınların cinsel doyumları toplumsal cinsiyet rol puanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Gelenekselliğe yakın olan kadınların cinsel doyumlarının sorunlu, eşitlikçiliğe yakın olan kadınların ise cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu görülmüştür. Fakat literatürde birebir bu konuya ilişkin çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmüştür.

Bulunan sınırlı sayıda çalışmada da kadının geleneksel rolü arttıkça (evdeki iş bölümü, meslek, ekonomik bağımlılık, çocuk sayısı, vb), cinselliğinin ikinci plana atıldığı, cinsel işlev bozukluklarının daha yaygın olduğu ve cinsel doyum puanlarının daha düşük olduğuna yönelik bulgular mevcuttur (Öztürk, 2008).

Diğer bir çalışma da eşe duyulan güven ve yakınlığın kadının orgazm sıklığını ve cinsel doyumunu olumlu yönde etkilediği yönünde bulgulara sahiptir (Çetinkaya, 2006). Eş ile yakınlık ve güven duygusu, kadının orgazm olmasını kolaylaştırmaktadır. Kültürler arası farklılıklar, cinselliğin tabu ve gizli olması düşüncesi sebebiyle yapılan çalışmalar sınırlıdır ve cinsel işlev bozukluklarının yaygınlık oranını tam olarak saptamak mümkün değildir (Carey, 1995).

Yapılan çok sayıda çalışmanın değerlendirilmesinde, yaklaşık olarak her üç kişiden birinin cinsel yaşamının herhangi bir döneminde en az bir cinsel işlev bozukluğu yaşadığı bildirilmektedir (CETAD 2006). Ülkemizde, toplumun cinsel sorunlarının en önemli kaynağı olarak %62 ile “cinsel konulardaki eğitimsizlik”;%40 “önyargı/tabu”, “toplumun cinselliğe yaklaşımı” ve “gelenek/göreneklere” gösterilirken, üçüncü sıradaki neden ise “psikolojik nedenler ve stres”dir (CETAD 2006).

Dünyada ve ülkemizde yapılan araştırmalara baktığımızda, kadınlarda gözlenen orgazm bozukluklarının genel nüfus içindeki oranının %5-30 arasında değiştiği tespit edilmiştir (Abay, 2004). Laumann ve ark. (1999) yaptıkları Amerikan Ulusal Sağlık ve Sosyal Yaşam araştırma sonuçlarında ise bu oran %14 olarak bulunmuştur (Akt. Güvel, 2004). Batıda vajinal orgazm olan kadınların oranı % 34 civarında iken Türkiye’de

vajinal orgazm olma oranı % 15-17 civarındadır (Sayın, 2012). Türk kadınlarının büyük kısmı (% 65-70'den fazlası) cinsel ilişkiden hoşlanmamakta ve cinsel ilişkiyi bir görev gibi sürdürmektedirler (Sayın, 2012).

Yetkin ve İncesu (1999) ülkemizde orgazm bozukluklarının yaygınlığının bilinmediğini, cinsel eğitim ve deneyim yetersizliği, cinsel tekniklerin bilinmemesi ve cinsel mitlerin yaygınlığı nedeniyle orgazm, vajinismus ve diğer cinsel işlev bozukluklarının ülkemizde çok fazla görüldüğünü belirtmişlerdir.

Ülkemizde kadın cinsel işlev bozuklukları prevalansını gösterecek çok merkezli çalışma olmadığından, kadın cinsel işlev bozukluğu epidemiyolojisi ve prevalansına ilişkin veriler sınırlıdır. Çayan ve arkadaşlarının 179 kadın hasta ile yaptıkları çalışmada kadınların %60. 3'de istek problemleri, %43'ünde uyarılma problemleri, %38'inde lubrikasyon problemleri, %45. 8'inde orgazm problemi, %38'inde memnuniyetsizlik, %36. 8'inde disparüni olduğu saptanmıştır (Çayan, 2004;Soylu, 2003).

Orgazm bozukluğu, kadınların yaşadığı cinsel işlev sorunları arasında ikinci en sık karşılaşılan psikolojik rahatsızlıktır (Ishak, Bokarius, Jeffrey, Davis ve Bakhta, 2010). Kadın orgazm bozukluğunun görülme sıklığı ile ilgili yayınlar arasında önemli farklılıklar gözlenmiştir. Kinsey ve arkadaşlarının (1953) yaptığı çalışmada kadınların % 10'u hiç orgazm yaşamadıklarını belirtmişlerdir (Kinsey, Pomeroy, Martin ve Gebhard, 1953). Bu araştırmadan yaklaşık çeyrek yüzyıl sonra Levine ve Yost, kadınların % 5'inin yaşamları boyunca hiç orgazm yaşamadıklarını saptamışlardır (Levine ve Yost, 1976).

Bulgular, orgazmın kadınların cinsel doyum yaşamaları için oldukça önemli olduğunu göstermektedir (Laan ve Rellini, 2012). Fakat orgazm olamama sorunu pek çok kadın için bir problem olarak dahi görülmemektedir (Laqueur, 1990).

Araştırma sonucunda evli kadınların yaş düzeylerinin cinsel doyum puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Fakat Kinsey'in (1953) çalışmasında, evli kadınlarda hiç orgazm olmayan grubun sayısında yaş ilerledikçe azalma olduğunu; 30-50 yaşlarındaki kadınların daha sıklıkla orgazm olabildiğini ortaya koymuştur. Kinsey, 16-20 yaşlardaki kadınların evlendikten sonra, 36-40 yaşlarındaki %95 ve 50 yaşlarındaki %94'le karşılaştırıldığında, herhangi bir biçimde orgazm olabilme oranını %78 olarak bildirmiştir. Çalışmaya yaş ve eğitim düzeyleri açısından eşlenmiş 54 orgazm bozukluğu vakası ile orgazm sorunu yaşamayan 60 sağlıklı kontrol

alınmıştı. Dolayısıyla orgazm olmayan kadınlar ile orgazm olan kadınların yaş ve eğitim düzeyleri ortalamaları istatistiksel olarak farklı değildi. Çalışmaya katılan kadınların yaş aralığı 20-60 ve yaş ortalaması 32 civarındaydı. Eğitim düzeyi ortalamaları lise olmakla birlikte, ilkokul mezunu olan ya da doktora yapmış olan kadınlar da vardı. Yaş değişkeninin kontrol edilmediği çalışmalarda bulgular, orgazm olan kadınların yaş ortalamasının orgazm olmayan kadınlara göre daha yüksek olduğu yönündedir (Kinsey, 1953;Chesser, 1956;Hunt, 1974). Çalışmalardaki bu farklılığın nedeni çalışılan örneklem grubunun birbirinden farklı olup farklı bir zaman diliminde yapılmış olmasıyla ilgili olabilir.

Çalışmada evli kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puanlarının yaş düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Fakat Kadılar ve Kodan'ın yaptığı çalışmalar bu sonucu desteklememektedir. Kadılar'ın (2011) toplumsal cinsiyet rolleri algısının üç kuşak kadın arasında değişip değişmediğini incelemek amacıyla yaptığı araştırma sonucunda genç kadınların daha eşitlikçi bir toplumsal cinsiyet rol algısı olduğunu göstermektedir. Kodan'ın (2013) çalışmasında bireylerin yaşı arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha gelenekselci tutuma sahip oldukları görülmüştür. Farklı bulgulara ulaşılması araştırmaların farklı örneklem grupları üzerinde ve farklı zamanlarda yapıldığından dolayı olabilir. Yaş aralığı düştükçe eşitlikçiliğin artması eğitim seviyesinin yükselmesine bağlı olabilir.

Araştırma sonucunda evli kadınların eğitim düzeylerinin cinsel doyum puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Sonuç yapılan bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Eğitim düzeyinin bağımlı değişken olduğu çalışmalarda, orgazm olmayan kadınlar ile kontrollerin eğitim düzeylerinin farklılaşmadığı öne sürülmektedir (Terman, 1951;Hunt, 1974). Fakat Çayan ve ark. (2001) ile Laumann ve ark. (1999)'nın kadınlar üzerinde farklı zamanlarda yaptıkları çalışmalarda, eğitim seviyesinin cinsel işlevleri olumsuz etkilediği rapor edilmektedir. Amerikan Ulusal Sağlık ve Sosyal Yaşam Araştırma sonuçlarında, özellikle lise öncesi eğitim düzeyine sahip kadınlarda daha fazla cinsel fonksiyon bozukluğu yaşandığı bildirilmektedir(Akt, Güvel 2004). Bu araştırma bulgularında eğitim seviyesi cinsel işlevler üzerinde anlamlı bir etki göstermektedir. Eğitim seviyesinin yükselmesi cinsel bilgiye ulaşımı daha kolay kılabilir. Ayrıca eğitim seviyesinin yükselmesinin, cinselliğin eşler arasında kolay konuşulmasını ve böylece cinsel iletişimi arttırmasını sağlayacağı düşünülebilir.

Eğitim seviyesinin artmasıyla cinsel doyumun artmaması eş ile ilişkinin derinliği, evlilik uyumu gibi faktörlerin de cinsel doyum da etkili olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonucunda evli kadınların eğitim durumlarının toplumsal cinsiyet rol puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görölmektedir. Fakat Kodan (2013)'ın çalışma sonucuna göre;eğitim durumu yüksek olan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları diğerlerine göre daha yüksektir. Eğitim düzeyinin artması ile eşitlikçiliğin artmaması durumu kişi eğitimi de olsa düşünce dünyasını etkileyen kültür, çevre gibi başka faktörlerin de etkili olduğunu düşündürebilir.

Araştırmada evli kadınların eşlerinin eğitim durumlarının cinsel doyum puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görölmektedir. Literatürde bu konuyla ilgili yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmada evli kadınların eşlerinin eğitim durumları arttıkça kadınlarda gelenekselliğin azaldığı görölmektedir. Buna göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının eşlerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Buna paralel olarak, Kodan (2013)'ın çalışma sonucuna göre;eğitim durumu yüksek olan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları diğerlerine göre daha yüksektir. Eğitim seviyesi yükseldikçe bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında eşitlikçilik yönünde değişme olması, eğitimin kişiye gelenekleri ve kişiye biçilen toplumsal rolleri düşünüp sorgulamaya sevk ettiğini gösterebilir.

Araştırmada evli kadınların çalışma durumlarının cinsel doyum puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görölmektedir. Literatürde bu konuyla ilgili yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmada alışan evli kadınların çalışmayanlara göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puanlarının daha yüksek çıktığı yani eşitlikçiliğe daha yakın oldukları gözlenmiştir. Böylece evli kadınların çalışma durumlarının toplumsal cinsiyet rol puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görölmektedir. Kodan'ın (2013)alışmasında eşi çalışan bireylerin eşi çalışmayan bireylerden toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin toplam puanı açısından daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. alışan kadınların eşitlikçi tutuma sahip olmaları meslek yaşamının sunduğu olanakların ve erkeklerle eşit role sahip olmalarının getirdiği avantajlarla ilgili olabilir. Araştırmada kadınların evlilik süreleri arttıkça cinsel doyumlarının azaldığı görölmektedir. Böylece evli kadınların evlilik sürelerinin cinsel doyum puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu sonuç

literatür ile paralellik göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre evlilik süresi arttıkça cinsel ilişki, dokunma ve cinsel iletişim olumsuz olarak etkilenmektedir (Solberg ve ark. , 1973). Karakoyunlu'nun (2007) çalışmasında, evlilik süresi uzadıkça, kadınlarda cinsel işlev bozukluklarının da arttığı görülmektedir. Evlilik süresi arttıkça cinsel doyumun azalması evliliğe adapte olamamak, evliliğin monotonlaşması, çocukların dahil olması, çiftler arasında uyumun yakalanamamış olması ve marital problemlerin çözülemeyişile alakalı olabilir.

Araştırmada kadınların evlilik süreleri arttıkça gelenekselliğin arttığı görülmektedir. Buna göre kadınların toplumsal cinsiyet rol puanlarının evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu sonuç literatürle paralellik göstermektedir. Kodan'ın (2013) çalışmasında“Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği toplamında” “1-5 yıl”, “16-20 yıl” ve “21 yıl ve üstü” arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Bu farklılaşma “1-5 yıl” lehine anlamlı olup bireylerin evlilik süresi arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutumlarının da arttığı görülmüştür. Evlilik sürelerinin artmasıyla eşitlikçi yapının azalması, kadınların yaş farkı, dolayısıyla eğitim durumu ve o kuşaktaki yetiştirilme biçimi ve kültürel yapı gibi faktörlerle ilgili olabilir.

Araştırmada evli kadınların cinsel doyum puanlarının çocuk sahibi olma durumlarına ve çocuk sayılarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla bu, çocuğu olmayan kadınların cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu ve çocuğu olan kadınların cinsel doyumlarının ise sorunlu olduğu anlamına gelmekte, ayrıca evli kadınların çocuk sayıları arttıkça cinsel doyumlarının azaldığı gözlemlenmektedir. Literatürde bu sonuç ile uyumlu çalışmalar mevcuttur. Hasta'nın yaptığı bir çalışmada bu durumun, çocuk sahibi olmanın gerektirdiği yüklü sorumluluklardan dolayı cinselliğin ikinci plana atılmış olmasıyla ya da stresörlerden dolayı cinsel isteksizlik gibi komorbid bir durumun ortaya çıkışıyla ilgili olabileceği vurgulanmaktadır (Hasta, 1996). Orgazm olmayan kadın grubunun çocuk sayısı, orgazm olanlara oranla anlamlı olarak daha fazlaydı. Bu durum artan çocuk sayısının getirdiği çocuk bakımı yükümlülükleri, ev işlerine ve çocuklara ayrılacak zamanın artışı, ekonomik zorluklar gibi çeşitli stres etkenlerinden kaynaklanabilir. Çocuk sahibi olma ve çocuk sayısının artmasıyla cinsel doyumun düşmesi, kadınların ilgi ve uğraşını çocuğa çevirmeleriyle ilgili olabilir.

Araştırmada evli kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puanlarının çocuk sahibi olma durumu ve çocuk sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmektedir. Fakat Kodan'ın (2013) araştırma sonucuna göre çocuğu olmayan bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri toplam puanı açısından daha eşitlikçi role sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca Kodan'ın (2013) araştırma sonucuna göre "1-2" çocuğu olan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları ve çocuk sayısı arttıkça toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği toplam puanları açısından gelenekselciliğin arttığı görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumu eşitlikçiliğe yaklaşan ailelerin çocuk sayılarının az olması; eğitilmiş, eşitlikçi ve kadının çalıştığı ailelerin az çocuk yapmayı tercih etmeleri ile açıklanabilir. Farklı bulgulara ulaşılması araştırmaların farklı örneklem grupları üzerinde ve farklı zamanlarda yapılmasından kaynaklanabilir.

Araştırmada evli kadınların gelir durumlarının cinsel doyum puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Fakat Kinsey (1953) bir çalışmada; daha yüksek ücret alan, "beyaz yakalı" veya "profesyonel" statüsünde olan kadınların, işçi sınıfında olanlara göre daha fazla orgazm olduklarını belirtmiştir. Benzer şekilde Chesser (1956), kocası profesyonel, memur ya da becerili el işçisi olan kadınların, kocası yarı vasıflı ya da vasıfsız olan kadınlara göre daha yüksek oranda orgazm olduklarını belirtmiştir. Aynı çalışmada kocasının geliri daha yüksek olan kadınların, daha sık koital orgazm yaşadıkları gösterilmiştir (Chesser, 1956). Gelir durumuna göre cinsel doyumun artması kadınların maddi yönden daha rahat yaşam koşullarına sahip olmalarıyla ilgili olabilir.

Araştırmada evli kadınların gelir durumlarının toplumsal cinsiyet rol puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Literatürde bu bulgu ile alakalı bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada evli kadınların evlenme biçimlerinin cinsel doyum puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Fakat Yetkin ve İncesu'nun (1999) yaptıkları çalışmalarda, kliniklere orgazma sorunuyla gelen bir çok kadında eş reddinin olduğunu, bu durumun ise görücü usulüyle yapılan evliliklerden etkilendiğini bildirilmektedir. Bir diğer çalışmada, orgazm sorunu yaşayan kadınların daha erken yaşlarda ve görücü usulüyle evlendirildiğine yönelik bulgular mevcuttur (Kulak, 2006). Karakoyunlu'nun (2007) çalışmasında, görücü usulü evlenen kadınlarda, severek

evlenen kadınlara göre daha fazla cinsel fonksiyon bozukluğu olduğu görülmektedir. Tercih edilen eşe duyulan sevgi, bağlılık, ve yakınlığın cinsel yaşama daha olumlu yansıdığını ve katkı sağladığını görmekteyiz. Farklı bulgulara ulaşılması da araştırmaların farklı örneklem grupları üzerinde ve farklı zamanlarda yapılmasından kaynaklanabilir.

Araştırmada hem görücü usulü hem de flört ederek evlenen ve sadece flört ederek evlenen kadınların, sadece görücü usulü ile evlenen kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. Buna göre evli kadınların evlenme biçimlerinin toplumsal cinsiyet rol puanları üzerinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkardığını söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Polat'ın (2006) araştırma bulgularına göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının toplam puanına bakıldığında “flört” yaparak evlenen bireylerin “görücü usulü”, “görücü usulü ve flört” ve “diğer” şekilde evlenen bireylere göre daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları; “görücü usulü” ve “flört” şeklinde evlenenlerin de “görücü usulü” ve “diğer” şekillerde evlenenlere göre daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları görülmektedir. Çalışma sonuçlarına göre evlilik seçiminde eşitlikçi kişiler çoğunlukla “flört” ve “görücü usulü ve flört” biçimini tercih ederken, geleneksel kişilerin çoğunlukla “görücü usulü”nü tercih ettiklerini görebiliriz.

BÖLÜM VI

SONUÇ

Bu bölümde elde edilen bulgulardan şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Erişkin evli kadınların Golombok Rust cinsel doyumları toplumsal cinsiyet rol puanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Dolayısıyla gelenekselliğe yakın olan kadınların cinsel doyumlarının sorunlu, eşitlikçiliğe yakın olan kadınların ise cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Evli kadınların yaşları ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların yaşları ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların eğitim durumları arttıkça gelenekselliklerinin azaldığı görülmektedir.

Böylece kadınların eğitim durumları ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Evli kadınların eğitim durumları ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların eşlerinin eğitim durumları arttıkça gelenekselliklerinin azaldığı görülmektedir. Buna göre kadınların eşlerinin eğitim durumları ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Evli kadınların eşlerinin eğitim durumları ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların meslekleri ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların meslekleri ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların eşlerinin meslekleri ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların eşlerinin meslekleri ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli çalışan kadınların, çalışmayan ve emekli olan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. Böylece kadınların çalışma durumları ile toplumsal cinsiyet rol puanları anlamlı bir ilişki vardır.

Evli kadınların çalışma durumları ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli eşi çalışan kadınların, eşi çalışmayan ve emekli olan kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. Buna göre kadınların eşlerinin çalışma durumları ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Evli kadınların eşlerinin çalışma durumları ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların evlilik süreleri arttıkça gelenekselliğin arttığı görülmektedir. Buna göre kadınların evlilik süreleri ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Evli kadınların evlilik süreleri arttıkça cinsel doyumlarının azaldığı görülmektedir. Böylece kadınların evlilik süreleri ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Evli kadınların çocuk sahibi olma durumları ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların çocuk sahibi olma durumları ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Dolayısıyla bu çocuğu olmayan kadınların cinsel doyumlarının sorunsuz olduğu ve çocuğu olan kadınların cinsel doyumlarının ise sorunlu olduğu anlamına gelmektedir.

Evli kadınların çocuk sayıları ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların çocuk sayıları arttıkça cinsel doyumlarının azaldığı görülmektedir. Dolayısıyla evli kadınların çocuk sayıları ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Evli kadınların gelir durumları ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların gelir durumları ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

‘Hem görücü usulü hem de flört’ ederek evlenen ve sadece ‘ flört’ ederek evlenen kadınların, sadece ‘görücü’ usulü ile evlenen kadınlardan daha az geleneksel oldukları görülmektedir. Dolayısıyla kadınların evlenme biçimleri ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Kadınların evlenme biçimleri ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların aile tipleri ile toplumsal cinsiyet rol puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evli kadınların aile tipleri ile Golombok Rust cinsel doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

KISITLILIK ve ÖNERİLER

Toplumun şekillendirdiği cinsiyet rolleri kadını her alanda etkilediği gibi cinsel hayatını da etkiler. Bu da kadının cinsel doyumuna olumsuz olarak yansımıştır. Bu yüzden bu rolleri sorgulayarak, bize olan olumlu olumsuz katkılarını tartışarak, hayatın her alanında daha eşitlikçi bir anlayışın oluşmasını sağlamak için toplumu bilinçlendirmek, gelenekselcilikten ziyade sorgulayan, düşünen, fikir üreten bir nesil yetiştirmek için çalışmalar yapılmalıdır. Toplumun temelini aile oluşturduğu ve eğitim ilk olarak ailede başladığı için öncelikle anne-babalar ve gençlerle çalışılmalıdır. Bu bilinçlendirme çalışmaları eğitim kurumlarında, eğitimlerle, seminerlerle, danışmanlık hizmetleriyle ve özellikle medya aracılığıyla dizi, film ve programlarda işlenerek yapılabilir. Okullarda müfredat gençlerin cinsiyet rolleri ile ilgili farkındalığını arttıracak şekilde olmalıdır. Bu çalışmalar eğitimciler, sevilen sanatçılar, bilim adamları vasıtasıyla yapılabilir.

Ülkemizde bilgi eksikliği hissedilen önemli bir konu ise cinselliktir. Toplumumuzda cinsellik konuşulması ayıplanan, hatta utanç verici, yüz kızartıcı olarak görülen fakat diğer tarafından ve ilgi uyandıran bir konudur. Aile içerisinde üstü örtülen ve genellikle konuşulmayan bu konu gençlerimizi başka, sağlıklı kaynaklardan öğrenmeye itmekte ve bu kaynaklardan alınan doğruluğu şüpheli bilgiler cinsel mitlerin yaygınlaşmasına yol açmaktadır. Bu nedenle ebeveynlerin ve gençlerimizin doğru kaynaklardan ve doğru bilgilerle aydınlatılması üzerine çalışmalar yapılmalıdır.

Ebeveynlerin çocuklarıyla cinsellikle ilgili nasıl iletişim kuracaklarına dair eğitimciler ve ruh sağlığı çalışanları tarafından danışmanlık hizmeti ve seminerler verilmelidir. Gençlerimizi cinsellik konusunda bilinçlendirmek üzere, kendi bedenlerini tanıma, kabullenme, karşı cinsi tanıma ve cinsel bilgilendirme ile ilgili uygun bir müfredat hazırlanmalıdır. Ayrıca medyanın cinsellik konusunda etkisi de unutulmamalıdır. Bu etki olumlu olabileceği gibi olumsuz da olabilir. Bu konudaki bilinci ve farkındalığı arttırmak için programlar, diziler ve filmler ve reklamlar değerlendirilmeli, kamu spotları hazırlanmalıdır. Cinsellik ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda toplumu bilinçlendirmek amacıyla projeler geliştirme üzerine çalışılmalıdır.

Araştırma yapacaklara önerilerim;

Araştırmanın kısıtlılıklarında bazıları az sayıda örnekleme (100) gibi çalışılması, değişken sayısının az olması ve sadece İstanbul ilini kapsamış olmasıdır. Örneklem sayısı daha geniş tutulup, cinsel doyum ile ilgili daha çok parametreye bakan, Türkiye'nin farklı bölge ve sosyal bağlamlarında bu çalışma tekrarlandığında daha farklı verilere ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

Akın, A. ve Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkisi. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.

Aydın, H. (1991). Psikojen empotansta kişilik yapısının araştırılması. GATA Bülteni.

Aydın, H. (1998). Cinsellik ve cinsel işlev, C. Güleç, & E. , Köroğlu. (Ed). Psikiyatri Temel Kitabı. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Aydın, E. (2010) Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı: Hacettepe Üniversitesi Mühendislik ve Edebiyat Fakültesi örneği. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Ankara.

Aydın, H. (2002). Cinsel İşlev Bozuklukları. Yayınlanmamış Makale

Baykal, S. (1988). Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerine İle İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Bayrak, M. (2006). Vajinismus Oluşumunda Etyolojik Özellikler, Uzmanlık Tezi.

Bem, S. L. (1984). Androgyny and gender schema theory: a conceptual and empirical integration. Nebraska Symposium on Motivation

Bhasin, K. (2003). Toplumsal Cinsiyet “Bize Yüklenen Roller”. (K. Ay, Çev.) Dayanışma Vakfı Yayınları. İstanbul: Kuşak Ofset Birinci Basım.

Boyacıoğlu, G. S. (1999). Kadın Cinsel İşlev Bozuklukları, Psikiyatri Dünyası.

CETAD, Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Araştırması, Ağustos 2006.

Connell, R. (1998). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar, Çeviren: Cem Soydemir. İstanbul. Ayrıntı Yayınları.

Cooper, K. , Chassin, L. , ve Zeiss, A. (1985). The relationship of sex role self concept and sex role attitudes to the marital satisfaction and personal adjustment of dual-worker couples with preschool children. Sex Roles.

Çavaş, Ş. (2008). Cinsel İşlev Bozuklukları Polikliniğine Başvuran Vajinismus ve Prematür Ejakülasyon Olgularında Psikiyatrik Komorbiditenin Araştırılması, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, İstanbul.

Çavdar İ. (2006). Meme kanserli hastalarda cinsel sorunlar. Meme Sağlığı Dergisi.

Çayan, S. , Akbay, E. , Bozlu, M. , Canpolat, B. , Acar, D. , & Ulusoy, E. (2004). The Prevalance of Female Dysfunction and Potential Risk Factors That May Impair Sexual Function in Turkish Women, Urologia Internationalis.

Çınar, L. (2008). Evlilik doyumu: cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Damarlı, Ö. (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Bağlanma Stilleri ve Benlik-Kavramı Arasındaki İlişkiler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Demez, G. (2005) Kabadaydan Sanal Delikanlıya Değişen Erkek İmgesi, Babil Yayınları, İstanbul

Doğan, S. (2011). Cinsel İşlev Bozuklukları, Depresyon ve Antidepresanlar, Journal of Mood Disorders.

Dökmen, Z. (2004). Toplumsal cinsiyet. İstanbul. Sistem yayıncılık.

Dökmen, Z. (2010). Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar. (2. Basım). İstanbul. Sistem yayıncılık.

Dönmez, B. (2001). Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi.

Dusek, J. B. (1987). Adolescent Development and Behavior. Prentice-Hall Inc. 1. Ed. NewJersey.

Eagly, A. H. (1995). The science and politics of comparing women and men. American Psychologist.

Ecevit, Y. (2003). Toplumsal Cinsiyetle Yoksulluk İlişkisi Nasıl Kurulabilir? Bu İlişki Nasıl Çatışabilir? Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 25, 4, 83-88.

Faulkner, R. A. , Davey, M. , & Davey, A. (2005). Gender-related predictors of change in marital satisfaction and marital conflict. American Journal of Family Therapy.

Frank, E. , Anderson, C. , & Rubinstein, D. (1978). Frequency of sexual dysfunction in “normal” couples. New England Journal of Medicine.

Franzoi, S. L. (1996). Social Psychology. Madison: Brown ve Benchmark.

Giddens, A. (2000) Sosyoloji, (Yay. Haz. ÖZEL Hüseyin & GÜZEL Cemal), Ankara: Ayraç Yayınevi,

Girginer, H. U. (1994). Türk Toplumunda Cinsiyet Rollerini Algısı. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.

Goldstein I, Meston CM, Davis SR, Traish AM (2006). Women's Sexual Function and Dysfunction. Florida: Taylor & Francis.

Henslin, J. M. (2003); Social Problems, Sixth Edition, Prentice Hall, New Jersey.

Hall, C. S. , Lindzey, G. , Loehlin, J. C, Monosevitz, M. , Locke, V. O. (1985). Introduction to Theories of Personality, New York: John Wiley & Sons.

Hawton, K. , Gath, D. , & Day, A. (1994). Sexual function in a community sample of middle-aged women with partners: Effects of age, marital, socioeconomic, psychiatric, gynecological and menopausal factors, Archives of Sexual Behavior.

İmamoğlu, E. O. (1991). Aile İçinde Kadın-Erkek Rollerini. Türk Aile Ansiklopedisi. Ankara: Cilt 3, T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Ankara: Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı.

İncesu, C. (2007). Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi: Cinsel Yaşam ve Sorunları, Bilgilendirme Dosyası, Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği.

Johannes, C. B. , & Avis, N. E. (1997). Gender differences in sexual activity among mid-aged adults in Massachusetts.

Juni, S. & Grimm, D. W. (1994). Marital satisfaction as a function of dyadic gender-role constellations. The American Journal of Family Therapy.

IsHak, W. W. , Bokarius, A. , Jeffrey, J. K. , Davis, M. C. , & Bakhta, Y. (2010). Disorders of orgasm in women: A literature review of etiology and current treatments. J Sex Med.

Kadırlar, E. (2011). Üç kuşak kadının cinsiyet rollerini: Ankara örneği. Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin Üniversitesi, Adana.

Kaplan, H. S. (1979). *Disorders of Sexual Desire*. New York: Brunner/Mazel.

Kinsey, A. C. , Pomeroy, W. , Martin, C. E. , & Gebhard, P. H. (1953). *Sexual behavior in the human female*. Philadelphia: W. B. Saunders.

Kodan, S. (2013). Evli bireylerin evlilik kalitesi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Atatürk Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

Kohlberg, L. (1966). A cognitive-developmental analysis of children's sex role concepts and attitudes. In E. Maccoby (Ed.), *The development of sex differences* (pp. 82–173). Stanford, CA: Stanford University Press.

Kulak, H. (2006). *Cinsel İşlev Bozukluğu Görülen Kadınlarda Geçmiş Travmatik Deneyimler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

Laan, E. , & Rellini, A. H. (2012). Can we treat anorgasmia in women? The challenge to experiencing pleasure. *Sexual and Relationship Therapy*.

Levine, S. B. & Yost, M. (1976). Frequency of sexual dysfunction in a general gynecological clinic: An Epidemiological approach. *Archives of sexual Behavior*.

Lye, D. N. , Biblarz, T. J. (1993). The effects of attitudes to ward family life and gender roles on marital satisfaction. *Journal of Family Issues*, 14(2): 157-188.

Maccoby, E. E. (1988). Gender as a social category. *Developmental Psychology*.

Marshall, Gordon (1999) *Sosyoloji Sözlüğü*. Ankara. Bilim Sanat Yayınları.

Masters, W. H. , & Johnson, V. E. (1966). Human Sexual Response. Toronto; New York: Bantam Books.

Masters, W. H. , & Johnson, V. E. (1994). Human Sexual Behaviour. İnsanda Cinsel Davranış. (Çev. Ed. Sayın, Ü.). İstanbul: Bilimsel ve Teknik Yayınları Çeviri Vakfı.

Meston, C. M. , Hull, E. , Lewin, R. J. , & Sipski, M. (2006). Kadın Orgazmı, Ed. T. F. Lue, R. Basson, R. Rosen ve diğerleri. Seksüel Tıp Erkek ve Kadında Seksüel Fonksiyon Bozuklukları, İstanbul. Medikal Yayıncılık.

O'Connell HE, De Lancey JOL (2005). Clitoral anatomy in nulliparous healthy premenopausal volunteers using enhanced magnetic resonance imaging.

Osborn, M. , Hawton, K. , & Gath, D. (1988). Sexual dysfunction among middle-aged women in the community. British Medical Journal.

Osborne, J. W. & Costello, A. B. (2004). Sample size and subject to item ratio in principal components analysis. Practical Assessment, Research & Evaluation.

Özçatal, E. Ö. (2011) Ataerkillik, toplumsal cinsiyet ve kadının çalışmknkırı Karatekin Üniversitesi iktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.

Özgüven İ. E. (2001). Ailede İletişim ve Yaşam, Ankara: PDRM Yayınları. Öztürk, U. (1997). 20. yüzyılda Mardin tarihi ve inanç coğrafyası. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Parrinder G (Çeviri: Elçi N.). Dünya Dinlerinde Cinsel Ahlak. Say yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2003.

Pehlivan, K. (2004). Kadın Psikiyatrik Hastaların Cinsel Yaşam, Evlilik, Aile Planlaması ve Kontrasepsiyon, Gebelik ve Çocuk Sahibi Olma, AIDS ve Cinsel

Yolla Bulaşan Hastalıklar Açısından Riskli Davranışlarının Genel Popülasyonla Karşılaştırmalı Çalışması, Uzmanlık Tezi, İstanbul.

Pernoll, M. L. (2002). Obstetrik ve Jinekoloji El Kitabı. (A. Ayhan, Çev.). Ankara: Palme Yayıncılık.

Powell, G. N. ve Greenhaus, J. H. (2010). Sex, Gender, and Decisions at The Family - Work Interface. *Journal of Management*. 36 4, 1011-1039.

Read, S. , King, M. , & Watson, J. (1997). Sexual dysfunction in primary medical care: Prevalence, characteristics and detection by the general practitioner. *Journal of Public Health Medicine*.

Rosen, R. C. , Taylor, J. F. , Leiblum, S. R. , & Bachmann, G. A. (1993). Prevalence of sexual dysfunction in women: Results of a survey study of 329 women in an outpatient gynecologic clinic. *Journal of Sex & Marital Therapy*.

Rosen, R. C. (2000). Prevalans and risk factors of sexual dysfunction in men and women.

Sadock, B. J. & Sadock, V. A. (2007). Kaplan and Sadock's Synopsis of Psychiatry: Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry, Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins and Wolter Kluwer Health.

Scott, J. W. (2007). Toplumsal Cinsiyet. Faydalı Bir Tarihsel Analiz Kategorisi. (A. T. Kılıç, Çev.). İstanbul.

Türköne, M. (1995), Eski Türk Toplumunda Cinsiyet Kültürü, Ankara, Ark Yayınevi.

Üner, S. (2008). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Temel Eğitim Seti. TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, UNFPA, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, Ankara: Dumat Ofset.

Vefikuluçay, D, Zeyneloğlu, S, Eroğlu, K. ve Taşkın, L. (2007). Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 26-38.

Watson J. , Newby R. (2005) “Biological sex, stereotypical sex-roles, and SME owner characteristics”, International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research, Emerald Group Publishing Limited, Vol. 11, No. 2, pp. 129-143.

WHO (World Health Organization). Gender and Health.

Yaşar, H. , Özkan, L. , & Tepeler, A. (2010). Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluklarına Güncel Yaklaşım, Klinik ve Deneysel Araştırmalar Dergisi.

(<http://www.cemkece.com.tr/m-bosalma-ve-orgazm.html>)

www.cised.org.tr/icerik/124/ask-mahremiyet-ve-cinsellik

(<http://sbu.saglik.gov.tr>, 2011).

EKLER

Ek. 1.

Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız: 18 yaş 19-29 yaş 30-39 yaş 40-49 yaş
 50-59 yaş 60-65 yaş

Eğitim Durumunuz:

Okur-yazar değil Okur-yazar İlköğretim Ortaöğretim
Üniversite
 Yüksek lisans Doktora

Eşinizin Eğitim Durumu:

Okur-yazar değil Okur-yazar İlköğretim Ortaöğretim
 Üniversite Yüksek lisans Doktora

Mesleğiniz:

Memur İşçi Esnaf İşsiz Emekli
 Akademisyen Öğretmen Serbest meslek Ev hanımı
 Diğer

Eşinizin Mesleği:

Memur İşçi Esnaf İşsiz Emekli
 Akademisyen Öğretmen Serbest meslek Ev hanımı
 Diğer

Şu anda çalışıyor musunuz? Çalışıyor Çalışmıyor Emekli

Eşiniz çalışıyor mu? Çalışıyor Çalışmıyor Emekli

Kaç yıldır evlisiniz? 0-5 yıl 5-10 yıl 10-15 15-20 20 ve üstü

Kaçıncı evliliğiniz? İlk İkinci Üçüncü ve üstü

Çocuğunuz var mı? Evet Hayır

Varsa sayısını belirtiniz: 1-2 3-4 4 ve üstü

Gelir durumunuz? Düşük Orta Yüksek

Aile içi ilişkilere dışarıdan (anne-baba veya bir başkası) müdahale ediyor mu?

Evet Hayır

Anneleriniz hiç çalıştı mı? ? Evet Hayır

Evlenme biçiminiz: Flört Görücü usulü Görücü + Flört

Aile tipiniz: Çekirdek Geniş

Ailenizde siz ve çocuklarınızdan başka birlikte yaşayan kimse var mı?

Evet Hayır

Ek. 2.

11.1.1 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Aşağıda çeşitli ifadeler yer almaktadır. Bu cümlelerin her birinin karşısında “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçenekleri yer almaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyunuz ve size en uygun seçeneği çarpı (x) işareti olarak işaretleyiniz. Yanıtlarınızı içtenlikle ve eksiksiz olarak vermeniz, araştırma objektifliği açısından büyük önem taşımaktadır.

11.1.2 Tutum İfadeleri

Kesinlikle Katılmıyorum

Katılmıyorum

Kararsızım

Katılıyorum

Kesinlikle Katılıyorum

1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.

11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.
16. Kadının temel görevi anneliktir.
17. Evin reisi erkektir.
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.

35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.

Ek. 3.

Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili sorular yer almaktadır. Her soru için “hiçbir zaman”, “nadiren”, “bazen”, “çoğu zaman”, “her zaman” şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır. Sizden istenen kendi cinsel yaşamınızı göz önünde bulundurarak soruları cevaplamanızdır. Cevaplendirirken;

1. Her soruyu dikkatle okuyunuz.
2. Soruları durumun son zamanlarda ne kadar sıklıkla ortaya çıktığını düşünerek cevaplayınız.
3. Söz konusu durumun ne kadar sıklıkla ortaya çıktığına karar verdikten sonra ilgili sorunun size uyan seçeneğini “X” işareti koyarak belirtiniz.
4. Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Lütfen soruları içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz.

Cevaplendirirken, başkalarının görüşlerini dikkate almadan sadece kendi görüşlerinizi belirtiniz. Sorulara verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır.

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
1	Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyar mısınız?					
2	Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığınızı sorar mısınız?					
3	Bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu? (Adet günleri, hastalık gibi nedenler dışında)					
4	Cinsel yönden kolaylıkla uyarılır mısınız?					
5	Sizce, sizin ve eşinizin ön sevişmeye (öpme, okşama vb.) ayırdığınız zaman yeterli mi?					
6	Kendi cinsel organınızın eşinizin cinsel organının giremeyeceği kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?					
7	Eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız?					
8	Cinsel ilişki sırasında doyuma (orgazma) ulaşır mısınız?					

9	Eşinize sarılıp, vücudunu okşamaktan zevk alır mısınız?					
10	Eşinizle olan cinsel ilişkinizi tatminkâr buluyor musunuz?					
11	Gerekirse rahatsızlık ve acı duymaksızın, parmağınızı cinsel organınızın içine sokabilir misiniz?					
12	Eşinizin cinsel organına dokunup okşamaktan rahatsız olur musunuz?					
13	Eşiniz sizinle sevişmek istediğinde rahatsız olur musunuz?					
14	Sizin için doyuma (orgazm) ulaşmanın mümkün olmadığını düşünür müsünüz?					
15	Haftada iki defadan fazla cinsel birleşmede bulunur musunuz?					
16	Esinize cinsel ilişkinizle ilgili olarak nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz?					
17	Esinizin cinsel organı, sizin cinsel organınıza rahatsızlık vermeden girebilir mi?					
18	Eşinizle olan cinsel ilişkinizde sevgi ve şefkatin eksik olduğunu hisseder misiniz?					
19	Eşinizin cinsel organınıza dokunup okşamasından rahatsız olur musunuz?					
20	Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu?					
21	Ön sevişme sırasında esiniz klitorisinizi uyardığında doyuma (orgazma) ulaşabilir misiniz?					
22	Sevişme boyunca sadece cinsel birleşme için ayrılan süre sizin için yeterli mi?					
23	Sevişme sırasında yaptıklarınızdan tiksinti duyar mısınız?					
24	Kendi cinsel organınızın, esinizin cinsel organının derine girmesini engelleyecek kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?					
25	Eşinizin sizi sevip okşamasından hoşlanır mısınız?					
26	Sevişme sırasında cinsel organınızda ıslaklık olur mu?					
27	Cinsel birleşme anından hoşlanır mısınız?					
28	Cinsel birleşme anında doyuma (orgazma) ulaşıyor mısınız?					